

Toiduliit

Toitumisharjumused Lätis ja Leedus 2007-2010 trendid

Tallinn

September - Oktoober 2010

Sisukord

Sisukord	2
A. Kokkuvõte	3
B. Uuringu taust.....	10
C. Tulemused.....	13
1. Söömine argipäevadel	13
2. Kus süüakse peamistel söögikordadel?	20
3. Söömine puhkepäevadel	24
4. Söögikordade menüü.....	34
4.1 Hommikusöök, ehk argipäeva esimene söögikord.....	34
4.2 Argipäeva tugevaim söögikord	41
5. Joogid söögikordade vahel	48
6. Sooja toidu söömine õhtul kodus	49
6.1 Söömise sagedus.....	49
6.2. Valmistamise viis.....	52
7. Üldine pool- ja valmistoodete kasutamine tooterühmade kaupa.....	53
8. Kasutatavad praelisandid.....	59
9. Õhtuse koduse sooja toidu menüü koostamise põhitegurid	60
10. Kauplusekettide positsioon toiduainete ostudel.....	66
11. Impulssostud kaupluses.....	72
12. Toitumisharjumusi mõjutavad infoallikad.....	74
13. Toiduainete kvaliteedi mõiste sisu.....	79
14. Toiduainete päritoluma jälgimine poes	81
15. Eri maade toiduainete kvaliteedi kuvand	84
16. Konkreetsete toiduainete kvaliteedi võrdlev kuvand Balti riikides	88
Lisa. Küsimustik	93

A. Kokkuvõte

Söömine argipäevadel

Söögikordade jaotus kellaegade lõikes

Eestis süüakse sagedamini kella 18-20 vahel, kella 12-14 vahel ning kella 6-8 vahel. Need söögiajad on üldjoontes samad, mis 2007 aastal, kuid siis oli esikohal lõunane aeg, nüüd õhtune aeg. Viimane viitab kergele tendentsile, et lõuna ajal süüakse masujärgselt veidi vähem. **Lätis** on lõunase ja õhtuse söögikorra proportsioon jäänud üldjoontes samaks (mõlemad endiselt pea võrdselt), kuid hommikune peamine ajavahemik on nihkunud kella 6-8 vahemikust kella 8-10 vahemikku. Ka **Leedus** jäid õhtuse ja lõunase söögikorra osakaalud samaks (pea võrdsed), kuid hommikuse söömise sagedus veidi langes.

Päeva tugevaim söögikord

Eestis on endiselt selleks kella 12-14 vahemik ning teisel kohal on kella 18-20 vahemik. Tõusnud on kella 14-16 vahemiku osatähtsus. Samuti hommikuste aegade osakaal. Seega on Eestis märgata tugevamate söögikordade osakaalu kasvu päeva esimesel poolel ning vähenemist õhtusel ajal.

Ka **Lätis** on märgata õhtuse söögi tugevuse taandumist, aga vähem kui Eestis. **Leedus** on tendents vastupidine. Kuigi tugevaim söögikord on endiselt kella 12-14 vahel, on suurenenud õhtuse kella 18-20 vahemiku osatähtsus ning on nüüd samal tasemel, mis Eestis ja Lätis

Kus süüakse peamistel söögikordadel?

Hommikusöök süüakse kõigis riikides valdavalt kodus (87%-91%) ning olulisi muutusi kolme aasta jooksul pole üheski riigis toimunud. Lätis on nooremas rühmas kooli/töökoha osakaal suurem kui Eestis ja Leedus.

Peamise päevase söögikorra koha osas on aga toimunud muutusi. Eestis, kus 2007 aastal, oli töökoht/kool tunduvas ülekaalus, võrreldes Läti ja eriti Leeduga, on selle osatähtsus vähenenud ja vastavalt suurenenud kodu osatähtsus ning kodust kaasavõetud toidu töökohal/koolis söömise osatähtsus. Seega siin näib masu mõju ilmne.

Lätis on kodu osatähtsus langenud, tõusnud aga töökoha/kooli osatähtsus ning kodus kaasavõetud söögi osatähtsus. Siingi on Läti eripäraks, et noorem rühm sööb märksa enam väljaspool kodu kui Eestis ja Leedus

Leedus on endiselt kodu osatähtsus kõrgeim (59%), kuid veidi on tõusnud töökohas/koolis söömise osatähtsus, jäädes siiski kolme riigi madalaimaks (13%)

Õhtuse söögikorra kohas pole sarnaselt hommikusöögiga muutusi toimunud. Ülekaalukas on kodu (94-97% kõigis riikides)

Söömine puhkepäevadel

Eestis ei ole puhkepäevadel söömise ajad muutunud. Endiselt on 2 "tipp-tundi" – kell 8-10 (sööb 59%) ja kell 18-20 (64%). Oluline aeg on ka kell 14-16 (50%), kusjuures kella 12-14 vahemik on oluliselt taandunud.

Puhkepäevade tugevaim söögikord on vahemikus 14-16, kusjuures selgelt 12-14 osakaalu taandumise arvel. Eestist eristab endiselt ülejäänud kahest riigist ka see, et õhtused ajad on tugevaima söögikorrana endiselt populaarsemad kui Lätis ja Leedus

Avalikes toitlustuskohtades puhkepäevadel söömise sagedus on Eestis võrreldes 2007 aastaga selgelt langenud. Kui vähemalt 3-4 korda kuus välja sööjate osa oli 2007 aastal 21%, siis nüüd on see 14%

Lätis on põhiajad analoogsed Eestile ning siingi on kella 12-14 ajavahemiku osa taandunud. Tugevaim söögikord on analoogselt Eestile nihkunud vahemikust 12-14 vahemikku 14-16.

Avalikes toitlustuskohtades söömine on Lätiski taandunud. Kui rääkida taas vähemalt 3-4 korda kuus sööjate osast, siis see on langenud 29%-lt 21%-le

Leedus seevastu on kella 12-14 ajavahemiku osakaal suurenenud ja 14-16 osakaal vähenenud. Muus osas on ajad samad, mis Eestis ja Lätis. Tugevaim söögikord on aga siis nihkunud vahemikust 14-16 vahemikku 12-14

Avalikes toitlustuskohtades söömine pole Leedus langenud, vaid isegi veidi tõusnud (28% vähemalt 3-4 korda kuus). Tundub, et Leedus ongi tegu pigem kultuurilistest erinevustest pärit traditsiooniga (enam nõ pere- ja tutvuskonna suhtlemist) kui majanduslike faktoritega.

Kõigis kolmes riigis sööb enim väljas noorim rühm

Söögikordade menüü

Homnikusöök, ehk argipäeva esimene söögikord

Eestis – juust/määrdejuust, sigid-vorstid, must leib/rukkileib, või/margariin pea võrdselt 60% ringis tarbijaist. Järgnevad sai/sepik, pudrud, kurk/tomat. Peamiseks erinevuseks võrreldes teistega on putrude suurem osakaal ning kõigi toiduainete suurem varieeruvus

Lätis – must leib/rukkileib, juust/määrdejuust, sai/sepik, singid-vorstid, või/margariin, kanamunad, kurk/tomat ja kohupiimatooted. Peamiseks erinevuseks võrreldes teistega on kanamunade ja kohupiimatoodete tugevam osakaal

Leedus – singid-vorstid, juust/määrdejuust, must leib/rukkileib, või/margariin, sai/sepik. Peamiseks erinevuseks võrreldes teistega on kõigi toiduainete väiksem varieeruvus

Joogid hommikusöögi juurde

Eestis – kohv (73%), tee (37%), piim (25%). Suurimaks erinevuseks teistega võrreldes piima, mahla ja vee/mineraalvee suurem osakaal ning tee väiksem osakaal. Erinevused on üldjoontes samad, mis 2007, kuid vee tarbijate osa on suurenenud.

Läti – kohv (70%), tee (47%). Jookide mudel Eesti ja Leedu vahepealne.

Leedu – tee (59%), kohv (58%). Suurimaks erinevuseks võrreldes teistega tee esikoht ja kohvi väiksem tarbimine. Mõlemad on analoogsed 2007 aastaga.

Argipäeva tugevaim söögikord

Eesti – köögivilja ja salatid (74%), linnuliha (68%), sealih (65%), kala (58%), loomaliha (47%). Seejuures on köögivilja/salatite ja kala tarbijate osa veidi langenud. Kasvanud on puuviljade-marjade osakaal.

Läti – köögivilja ja salatid (85%), linnuliha (74%), sealih (72%), loomaliha (61%), kala (60%). Seejuures on kala ja puuviljade-marjade osakaal kasvanud.

Leedu – köögivilja ja salatid (67%), linnuliha (64%), sealih (60%), kala (35%), loomaliha (30%). Oluliselt on vähenenud kala ning puuviljade-marjade osakaal. Spetsiifiliseks toitumismudeli erinevuseks loomaliha ning leiva-saia madal osakaal ning suppide suurem osakaal. Samuti on tunda menüü kitsam varieeruvus (kõiki toiduaineid nimetatakse summaarselt vähem).

Joogid

Eesti – piim (48%), mahl (43%), tee (38%). Ülejäänud vähem. Tõusnud on tee ja hapupiima/keefiri/jogurti osakaal. Spetsiifiliseks erisuseks võrreldes teistega on endiselt piima suur osa, nüüd ka mahlade tarbimise ülekaal.

Läti – tee (46%), hapupiim/keefir/jogurt (42%). Ülejäänud vähem. Selgelt tõusnud on hapupiima/keefiri/jogurti osa. Spetsiifiliseks erisuseks võrreldes teistega on hapupiima/keefiri/jogurti suur osa.

Leedu – tee (53%), vesi/mineraalvesi (34%), mahl (33%). Ülejäänud vähem. Tõusuteel on vesi ning samuti hapupiima/keefiri/jogurti osa (kuigi esialgu veel vähe). Spetsiifiliseks erisuseks võrreldes teistega on tee ja vee suurem osa ning piima väike osa.

Joogid söögikordade vahel

Kõigis kolmes riigis on päeval söögikordade vahel peamiseks joogiks vesi või mineraalvesi. Seejuures pole pilt kolme aasta jooksul muutunud.

Teisel kohal on Eestis mahl, Lätis ja Leedus tee, kusjuures ka siin on pilt muutunud vähe. Nii Lätis kui Leedus on mahla osa siiski mõnevõrra langenud ja tee osa veidi tõusnud.

Sooja toidu söömine õhtul kodus

Söömise sagedus

Endiselt, nagu ka 2007 aastal, süüakse õhtul kodus sooja toitu Eestis harvem kui Lätis ja Leedus, kusjuures igapäevaste sööjate arv on isegi langenud 61%-lt 58%-le ning 3-5 päeval nädalas sööjate osa 23%-lt 17%-le.

Lätis ja Leedus muutusi praktiliselt pole ning pea iga päev sööb õhtul kodus sooja toitu Lätis 69% ning Leedus 70% elanikkonnast.

Valmistamise viis

Endiselt kasutatakse Eestis märksa enam kui Lätis ja Leedus pooltooteid ning valmistooteid ning nende proportsioon on ligilähedane 2007 aastale – 33% varasema 36% vastu. St väike suundumus toore algmaterjali enama kasutamise suunas siiski on.

Lätis, kus, toore algmaterjali kasutamise traditsioon oli varemgi suurem, kasvas selle osatähtsus veelgi, jõudes 90%-le (2007 78%). Leedus oli kasv 80%-lt 83%-le.

Seega näib, et masu tingimustes on siiski õhtuse sooja toidu valmistamisel toore algmaterjali kasutamine mõnevõrra suurenenud igas riigis, enim aga Lätis.

Üldine pool- ja valmistoodete kasutamine tooterühmade kaupa

Eestis, kus pool- ja valmistoodete tarbimine on üldiselt suurem, näitab viimase 3 aasta tarbimise trend üldiselt seda, et eri tooterühmade tarbimise osa pole kas muutunud või on seda nii üles- kui allapoole väga vähe.

Lätis, kus värske tooraine kasutamine vähemalt õhtul kodus on kõrgeim ning ka märkimisväärse kasvuga, on selgelt näha ka vaadeldud konkreetsete pool- ja valmistoodete tarbimise langus ning mitmete toodete osas on see nüüd ka kolmest riigist madalaim.

Leedus on muutused kahesuunalised osades toodetes (külmutatud pakiköögiviljad, pelmeenid, pirukad ja pizzad) on näha kergest tarbimise kasvu, osades toodetes (paki- ja purgisupid, einevorstid, pihvid-kotletid-frikadellid, kalatooted ja valmissalatid) aga kergest langust. Viimaste osas näib, et tegu on veidi kallimate tooterühmadega

Kasutatavad praelisandid

Esimeseks valikuks on endiselt kõigis kolmes riigis kartul. Seejuures on Eestis (77%) ja Lätis (74%) jäänud tase ligilähedaselt samaks, Leedus, kus kartuli osatähtsus on niigi madalam, on see veel langenud (56% varasema 64% asemel). Samas on Leedus tõusnud esimese valikuna köögiviljade osatähtsus (16%-lt 23 %-ni).

Teiseks valikuks on Eestis ja Lätis makaronitooted, Leedus köögiviljad.

Riisi ja Tatra osakaalud pole märkimisväärselt muutunud ning Eestis on tatra roll endiselt madalaim.

Õhtuse koduse sooja toidu menüü koostamise põhitegurid

Eestis on esimese tegurina pea võrdselt esikohal isiklikud maitseeelistused ja tervislikkus (24% ja 23%). Seejuures on maitse-eelistuste roll langenud (2007 oli 35%) ning kasvanud on selliste tegurite roll, nagu kättesaadavus poest ning soodne hind. Niisiis suhteliselt selged masu argumendid. Tervislikkuse teguri roll on langenud väga vähe.

Esimese ja teise teguri summas on Eestis siiski esikohal maitseeelistused (langusega), teisel tervislikkus (tase sama) ning kolmandal kohal valmistamise kiirus (tõusuga)

Lätis seevastu on tervislikkuse tegur esimese tegurina esikohal ning tugevnenud (31%) ning taandunud on maitseeelistuste teguri roll (22%). Veidi taandunud on valmistamise kiiruse tegur ning veidi tugevnenud ka soodsa hinna tegur. Esimese ja teise teguri summas on esikohal tervislikkus (tõusuga), teisel kohal maitseeelistused (langusega) ning kolmandal kohal kvaliteet (tõusuga).

Leedus on analoogselt Lätiga tugevnenud tervislikkuse tegur (33%) ning selgelt taandunud valmistamise kiiruse tegur, samuti mõnevõrra maitseeelistuse tegur. Esimese ja teise teguri summas on siingi analoogselt Lätiga esikohal tervislikkus (tõusuga), teisel kohal maitseeelistused (langusega) ning kolmandal kohal kvaliteet (tõusuga).

Tundub, et kõigis riikides kaasneb varasemast enama toormaterjalist toiduvalmistamisega kujutus, et see on soodsam ja tegelikult ka tervislikum. Lätis ja Leedus on aga see kujutusmudel märksa tugevam kui Eestis ning mõlemas riigis lisandub neile veel kujutus paremast kvaliteedist, mis taas on Eestis tagasihoidlikum.

Ühtlasi on kvaliteedi tegur Eestis endiselt tunduvalt väiksema tähtsusega kui Lätis ja Leedus. Eestis usaldatakse üldiselt poes müüdava toodangu kvaliteeti kõrgemalt, mistõttu pole see ka oluline ostutegur. Et valmistamise kiirus on olulisem, siis tõrjutakse kvaliteedi tegur lihtsalt tahapoole.

Kauplusekettide positsioon toiduainete ostudel

Eestis on viimase kolme aasta jooksul toimunud üks oluline muutus – keskmiste seast liidri väljakutsujaks on tõusnud Maxima. Liidriks on endiselt Selver 22%-ga, Maxima osa peamise toidukaupade ostukohana tõusis aga 7%-lt 20%-le. Veidi paranes ka Konsumi tulemus, kuid selgelt on oma osa kaotanud Säästumarket, Rimi ja väikepoed. Seega saab üleriigiliselt rääkida kahest selgest liidrist – Selver ja Maxima.

Lätis on liidriks Maxima (36%), kusjuures möödudes vaadeldava kolme aasta jooksul Rimist (29%). Ka siin on näha selgelt kahe keti ülekaal ning väikepoodide osa langus. Riias on siiski esikohal Rimi. Turgude osa on Lätis kõrgem kui Eestis (8%) ning isegi veidi tõusnud.

Leedus on Maxima ainuliidri positsioon endiselt ülekaalukas (50%). Oluliselt on langenud Iki positsioon. Muude ostukohtade osakaalud püsivad üldjoontes endisena.

Impulssostud kaupluses

Kõigis kolmes riigis on peamiseks impulssostuks kaupluses maiustused ning see ei ole võrreldes 2007 aastaga muutunud. Ka teine koht – puuviljad pole muutunud. Ülejäänud toodete impulssostude jaotus on juba suhteliselt ühtlane ning erinevused vaid mõneprotsendised.

Toitumisharjumusi mõjutavad infoallikad

Eesti puhul on iseloomulik, et kõigi infoallikate puhul tunnistatakse olulist mõju tagasihoidlikumalt kui Lätis ja Leedus (kultuuriline eripära – "teised mind ei mõjuta"). Vaid *arstide ettekirjutused ja soovitus* (21%) on allikas, kus seda enam tunnistatakse. Olulise ja mõningase mõju summas on esikohal *sõbrad/tuttavad/sugulased uute ideedega* (kokku 63%). Samuti on Eesti puhul märgata, et enamike loetelus olnud infoallikate mõju tunnistatakse veidi vähem kui 2007 aastal. Kasvanud on vaid *internetilehekülgede/foorumite, arstide soovitus* ning *reklaami* (!) mõju tunnistamine.

Lätis on kokkuvõttes esikohal *sõbrad/tuttavad/sugulased* (73%), kuid teisel kohal *isiklikud kogemused reisidelt* (64%) ja kolmandal kohal *kokasaated televisioonis* (62%), kusjuures viimaste tähtsus on kasvanud. Ka siin on internetilehekülgede ja foorumite roll tõusnud (44%). Üldiselt on Läti puhul märgata läbivalt suuremat eri allikate mõjutuste tunnistamist, kui Eestis ja Leedus.

Leedus on kahe vastuse kokkuvõttes samuti esikohal *sõbrad/tuttavad/sugulased* (76%) ning *isiklikud kogemused reisidelt* (62%). Kasvanud on ka *interneti lehekülgede/foorumite* osa (43%) ning *meediareklaami* osa (51%)

Kokkuvõttes võib öelda, et igas riigis on endiselt olulisimaks infoallikaks toitumisharjumuste kujunemisel sõbrad/tuttavad/sugulased oma ideedega. Samas on kõigis riikides suurenenud interneti(-foorumite) osa vastavateemalise infoallikana ning mõnevõrra üllatavalt ka meediareklaami osa. Lätis on spetsiifiliseks TV kokasaadete mõju kasv, Leedus kokaraamatute mõju kasv

Toiduainete kvaliteedi mõiste sisu

Selles ja edasiste teemade osas esitatakse võrdlused 2008 aastal läbiviidud toiduainete kvaliteedi kuvandi uuringu tulemustega.

Kõigis kolmes riigis on toiduainete kvaliteedi peamiseks tunnuseks endiselt värskus/säilivus. Samas on selle tunnuse osa Eestis ja Leedus mõnevõrra vähenenud, Lätis veidi suurenenud ning on seal ka tähtsam kui naabermaades. Teise ja kolmanda kvaliteedi tunnuse osas ilmnevad aga riigiti olulised erinevused. **Ainsaks ühiseks jooneks kõigile on see, et hea maitse kui kvaliteedi tunnus on kõikjal oluliselt oma rolli kaotanud**

Eestis on oluliselt teiseks kvaliteedi tunnuseks *kodumaisus*, kusjuures tunduvalt enam kui Lätis ja Leedus, nagu ka 2008 aastal. Samal ajal on Eestis oluliselt langenud *naturaalsuse/maheduse/puhtuse* tunnuse ning *välimuse* tunnuse osa.

Lätis on teiseks oluliseks tunnuseks *naturaalsus/mahedus/puhtus*, kolmas tunnus enam selgelt ei eristu. Kas siin on naturaalsuse/maheduse/puhtuse, hea maitse ning välimuse tunnuse osa tugevalt langenud.

Leedus on teisel kohal naturaalsus/mahedus/puhtus ning kolmandal kohal säilitusainete ja keemiavabadus, kusjuures tunduvalt olulisema rolliga kui Eestis ja Lätis. Välimuse roll pole Leedus oluliselt vähenenud

Toiduainete päritolumaa jälgimine poes

Eestis on päritolumaa jälgimine tunduvalt vähenenud. Kui 2008 väitis seda tegevat alati 39%, siis nüüd 17%. Tulemus tervikuna on huvitav selles mõttes, et samal ajal on kodumaisus Eestis olulisem kvaliteedi tunnus kui mujal. Võimalik, et tegu on kodumaisuse kui kvaliteedi garantii põhimõttelise usaldusega, mille raames aga seda kodumaisust poes väga aktiivselt ei jälgita. Keskmisest enam jälgib Eestis toiduainete päritolumaad vanem põlvkond, keskmisest vähem noorem põlvkond.

Lätis ja Leedus pole päritolumaa jälgimine 2 aasta jooksul muutunud ning kui varem tehti seda võrreldes Eestiga vähem, siis nüüd, tänu Eestis toimunud vähenemisele, rohkem

Eri maade toiduainete kvaliteedi kuvand

Eesti. Eesti enda toiduainete kõrge kvaliteedi hinnang on 89%, kuid see on 5%-punkti võrra langenud võrreldes 2008 aastaga. Läti toiduainete hinnang on jäänud ligilähedaselt samaks (37%), kusjuures samaks on jäänud ka vastata mitteoskajate osa. Leedu toiduainete hinnangud on veidi paranenud (kõrge 42, kasv + 6%)

Muudest piirkondadest pärit toiduainete hinnangud on jäänud üldjoontes endiseks, väike paranemine on vaid Venemaa/Ukraina toodete hinnanguis (29%, + 6%), mis on nüüd ka kolmandal kohal (2008 oli kolmandal kohal Lääne-Euroopa toiduained)

Läti. Kodumaise toodangu kvaliteedi hinnang on 93%, ning see on tõusnud (oli 86%). Eesti toiduainete kvaliteedile antav hinnang on veidi paranenud (47%, +3%). Leedu toiduainetele antud hinnang on endiselt parem kui Eesti omadele antud hinnang (59%) ning siingi on väike paranemine (+4%). Muude piirkondade toiduainetele antud hinnangud on Lätis langenud (kolmandal kohal on endiselt Venemaa/Ukraina), mis tähendab, et **nii Eesti kui Leedu eksport omavad nüüd suhteliselt paremat hoiakute keskkonda.**

Leedu. Kodumaise toodangu kvaliteedi hinnang on 87%, kusjuures väikese langusega (-8%). Eesti toiduainete kvaliteedi kuvand on Leedus paranenud (42%, +6%). Läti toiduainete kuvand on Leedus aga jäänud üldjoontes samaks (54%), ehk on veel veidi parem kui Eesti toodete kuvand. Muudest piirkondadest on Leedus kolmandal kohal samuti Venemaa/Ukraina toodangu kuvand (40%), kuid veidi paranenud on Lääne-Euroopast pärit toiduainete kvaliteedi hinnang (38%, + 5%). **Seega on ka Leedu tarbijaturu hinnangud Eesti toodete suhtes muutunud veidi paremaks.**

Konkreetsete toiduainete kvaliteedi võrdlev kuvand Balti riikides

Kui eelnevalt oli tegu üldiste hoiakutega oma ja naabermaade toiduainete suhtes, siis hinnanguis konkreetsetele toodetele ilmneb rida erinevusi ja seda mõlemas suunas.

Eesti toiduained

Terve rida eesti toiduaineid saavad väga hea hinnangu Lätis, mitme toote osas isegi parema hinnangu kui Eesti enda tarbijailt. Kõrge või hea hinnangu saavad Lätist eesti või, kohupiimatooted, valmistoidud, mahlad, vorstid, jogurtid, pihvid/kotletid/frikadellid, köögiviljakonservid ning maitseained.

Leedust ei saa üksi eesti toode esiletõusvaid hinnanguid. Seejuures ka mitte negatiivseid, ehk neid lihtsalt tuntakse Leedus vähem

Läti toiduained

Ükski Läti toiduaine ei saa esiletõusvaid hinnanguid ei Eestist ega Leedust. Eesti ja Läti võrdluse kohalt võib siis öelda, et seis on täiesti ebavõrdne ning küsimus on selles, kas Eestis ei teata neid või ei taheta teada (näiteks vähemalt kohupiimatoteid ja mahlu peaks ju teatama).

Leedu toiduained

Ka rida leedu toiduaineid saab läti tarbijailt häid hinnanguid – vorstitooted, valmistooted, mahlad (paremad hinnangud kui leedukate endi poolt), või ja kohupiimatooted. Eestist aga ei saa ka leedu toiduained esiletõusvaid hinnanguid

Seega on Eesti ja Leedu vastastikku kitsid teineteise toiduaineid kiitma, kuid üldine pilt näitab siiski, et leedukad hindavad eesti tooteid veidi enam kui eestlased leedu tooteid. Võrreldes 2008 aasta uuringuga, on pilt nihkunud veidi Eesti kasuks.

Eestlaste hinnangud nii Läti kui Leedu toodetele on endiselt kantud hoiakust, et neid pole justkui olemaski (valdav hinnang on ei oska öelda)

B. Uuringu taust

Eesmärk. Uuringu eesmärgiks oli võrrelda elanikkonna üldiseid toimumisharjumusi kolmes Balti riigis, mis peaks andma taustinformatsiooni Eesti toiduainetetööstuse ettevõtetele kujundamiseks ja täpsustamiseks oma strateegiaid neis riikides. Kuna analoogne uuring toimus ka 2007 aastal, vaadeldakse suures osas teemades ka kolme aasta jooksul toimunud muutusi. Toiduainete kvaliteedi hinnangute teemades tuuakse aga võrdlused 2008 aastal läbiviidud uuringu mõnede küsimustega.

Meetod. Uuring viidi paralleelselt läbi kõigis riikides telefoniküsitluse meetodiga

Küsimustik. Kasutatud küsimustik esitatakse aruande lisas. Ära tuuakse Eesti versioon. Läti ja Leedu versioonid on analoogsed ning erinevused on vaid vaadeldavate kauplusekettide nimekirjas

Valimid. Igas riigis küsitleti 500 tarbijat vanusevahemikus 15-74 aastat vastavalt elanikkonna sotsiaaldemograafilisele proportsioonile soo, vanuse, piirkonna ja rahvuse tunnustes.

Valimite struktuurid esitatakse lehekülgedel 11-13

Küsitlusperiood. Küsitlused viidi läbi ajavahemikul 13. september - 5.oktoober 2010.

Tulemuste esitus. Uuringu tulemused esitatakse käesolevas aruandes esmalt kokkuvõtlike üldistustena ja seejärel vaatluse all olnud teemade kaupa. Seejuures tuuakse kõigepealt lühikokkuvõtte põhitulemustest ning selle järel diagrammid ja tabelid, mis neid põhitulemusi iseloomustavad. Rõhk on asetatud kolme riigi kogu tarbijaskonna vastuste võrdlustele. Samal ajal esitatakse võrdlused ka 2007 aasta tulemustega. Seal, kus see näib oluline, esitatakse kolme riigi tarbijate alamrühmade vastuste jaotused.

Faktum & Ariko projekti meeskond

Kalev Petti – projekti juhtimine, küsimustik ja aruanne

Kadri Suits – küsimustiku programmeerimine telefoniküsitluse (CATI) keskkonda

Suive Pahrt – andmefailide kontroll ja puhastamine, andmetöötlus ja graafika

Valimite struktuurid

Läti:

		Arv	%
ÜLDJAOTUS	Üldjaotus	511	100.0%
SUGU	Mees	240	46.9%
	Naine	271	53.1%
VANUS	15-34	183	35.8%
	35-54	201	39.4%
	55-74	127	24.8%
PIIRKOND	Riia, Riia regioon	213	41.6%
	Vidzeme	76	14.9%
	Kurzeme	68	13.2%
	Zemgale	75	14.7%
	Latgale	79	15.5%
	Muu	0	.0%
ASULA	Pealinn	213	41.6%
	Muu	298	58.4%
RAHVUS	läti	309	60.5%
	vene	171	33.5%
	Muu	30	5.9%
Palju on liikmeid teie leibkonnas?	1	61	12.0%
	2	114	22.2%
	3	145	28.4%
	4	130	25.5%
	5	34	6.6%
	6+	17	3.3%
	7	7	1.4%
	8	1	.3%
	9	1	.2%
	10	1	.1%
Kas olete peres peamine igapäevane toiduvalmistaja?	jah	271	53.0%
	ei	153	30.0%
	raske öelda/võrdset	87	17.1%
Olete peres peamine igapäevaste sisseostude tegija?	jah	242	47.3%
	ei	89	17.5%
	ostame koos	180	35.2%
SISSETULEK	kuni 100 LVL	112	21.9%
	101-200 LVL	239	46.7%
	201+ LVL	160	31.4%
TEGEVUSALA	Palgatöötaja	269	52.7%
	Talunik	10	2.0%
	Vabakutseline	18	3.6%
	Ettevõtja, FIE	30	5.9%
	Õpilane, üliõpilane	36	7.1%
	Kodune	26	5.1%
	Töötu	35	6.8%
	Pensionär	83	16.2%
	Muu /täpsustage..	4	.7%

Leedu:

		Arv	%
ÜLDJAOTUS	Üldjaotus	500	100.0%
SUGU	Mees	239	47.8%
	Naine	261	52.2%
VANUS	15-34	191	38.2%
	35-54	191	38.2%
	55-74	118	23.6%
PIIRKOND	Alytaus	25	5.0%
	Kauno	112	22.4%
	Klaipėdos	59	11.8%
	Marijampolės	27	5.4%
	Panevėpio	42	8.4%
	Šiaulių	55	11.0%
	Tauragės	17	3.4%
	Telšiai	16	3.2%
	Utenos	12	2.4%
	Vilniaus	135	27.0%
ASULA	Pealinn	135	27.0%
	Muu	365	73.0%
RAHVUS	leedu	462	92.4%
	vene	15	3.0%
	muu	23	4.6%
Palju on liikmeid teie leibkonnas?	1	36	7.2%
	2	137	27.4%
	3	111	22.2%
	4	154	30.8%
	5	41	8.2%
	6+	21	4.2%
Kas olete peres peamine igapäevane toiduvalmistaja?	jah	241	48.2%
	ei	215	43.0%
	raske öelda/võrdset	44	8.8%
Olete peres peamine igapäevaste sisseostude tegija?	jah	264	52.8%
	ei	163	32.6%
	ostame koos	73	14.6%
SISSETULEK	kuni 450 LTL	94	18.8%
	451-900 LTL	172	34.4%
	901+ LTL	186	37.2%
	vastamata	48	9.6%
TEGEVUSALA	Palgatöötaja	230	46.0%
	Talunik	10	2.0%
	Vabakutseline	16	3.2%
	Ettevõtja, FIE	28	5.6%
	Õpilane, üliõpilane	73	14.6%
	Kodune	27	5.4%
	Töötu	46	9.2%
	Pensionär	67	13.4%
	Muu /täpsustage..	3	.6%

C. Tulemused

1. Söömine argipäevadel

Söögikordade jaotus kellaaegade lõikes

Eesti. Sagedamini süüakse kella 18-20 vahel, kella 12-14 vahel ning kella 6-8 vahel. Need söögiajad on üldjoontes samad, mis 2007 aastal, kuid siis oli esikohal lõunane aeg, nüüd õhtune aeg. Viimane viitab kergele tendentsile, et lõuna ajal süüakse masujärgselt veidi vähem.

Läti. Lätis on lõunase ja õhtuse söögikorra proportsioon jäänud üldjoontes samaks (mõlemad endiselt pea võrdselt esikohal), kuid hommikune peamine ajavahemik on nihkunud kella 6-8 vahemikust kella 8-10 vahemikku.

Leedu. Leedus jäid samuti õhtuse ja lõunase söögikorra osakaalud samaks (pea võrdsed), kuid taandus hommikuse söögikorra sagedus (peamiselt siiski kella 6-8 vahemik).

Päeva tugevaim söögikord

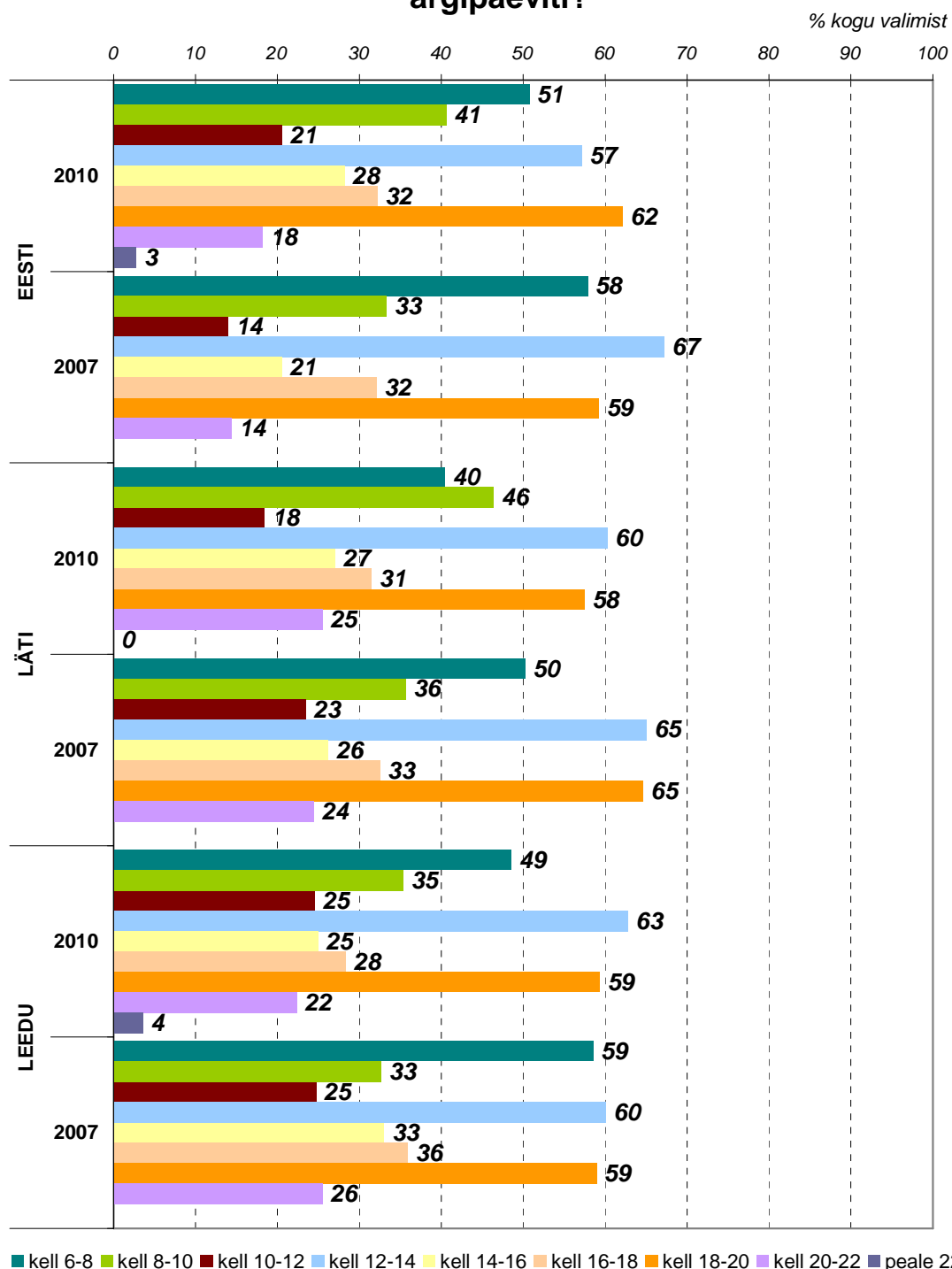
Eesti. Endiselt on selleks kella 12-14 vahemik ning teisel kohal on kella 18-20 vahemik. Samas on aga mõlema vahemiku osakaal langenud ning tõusnud on kella 14-16 vahemiku osatähtsus. Samuti hommikuste aegade osakaal. Seega on Eestis märgata tugevamate söögikordade osakaalu tugevnemist ja nihkumist päeva esimesel poolel ning vähenemist õhtusel ajal. Õhtune söögikord on suhteliselt sageli tugevaim siiski 35-54 aastastel ja meestel, suhteliselt harva aga 55+ aastastel ja naistel.

Läti. Ka Lätis on märgata õhtuse söögi tugevuse taandumist, aga tagasihoidlikumalt kui Eestis, kuid hommikuste aegade osakaal tugevaimas söögikorras vastupidiselt Eestile on taandunud.

Leedu. Siin on tendents vastupidine. Kuigi tugevaim söögikord on endiselt kella 12-14 vahel, on suurenenud õhtuse kella 18-20 vahemiku osatähtsus ning on nüüd samal tasemel, mis Eestis ja Lätis

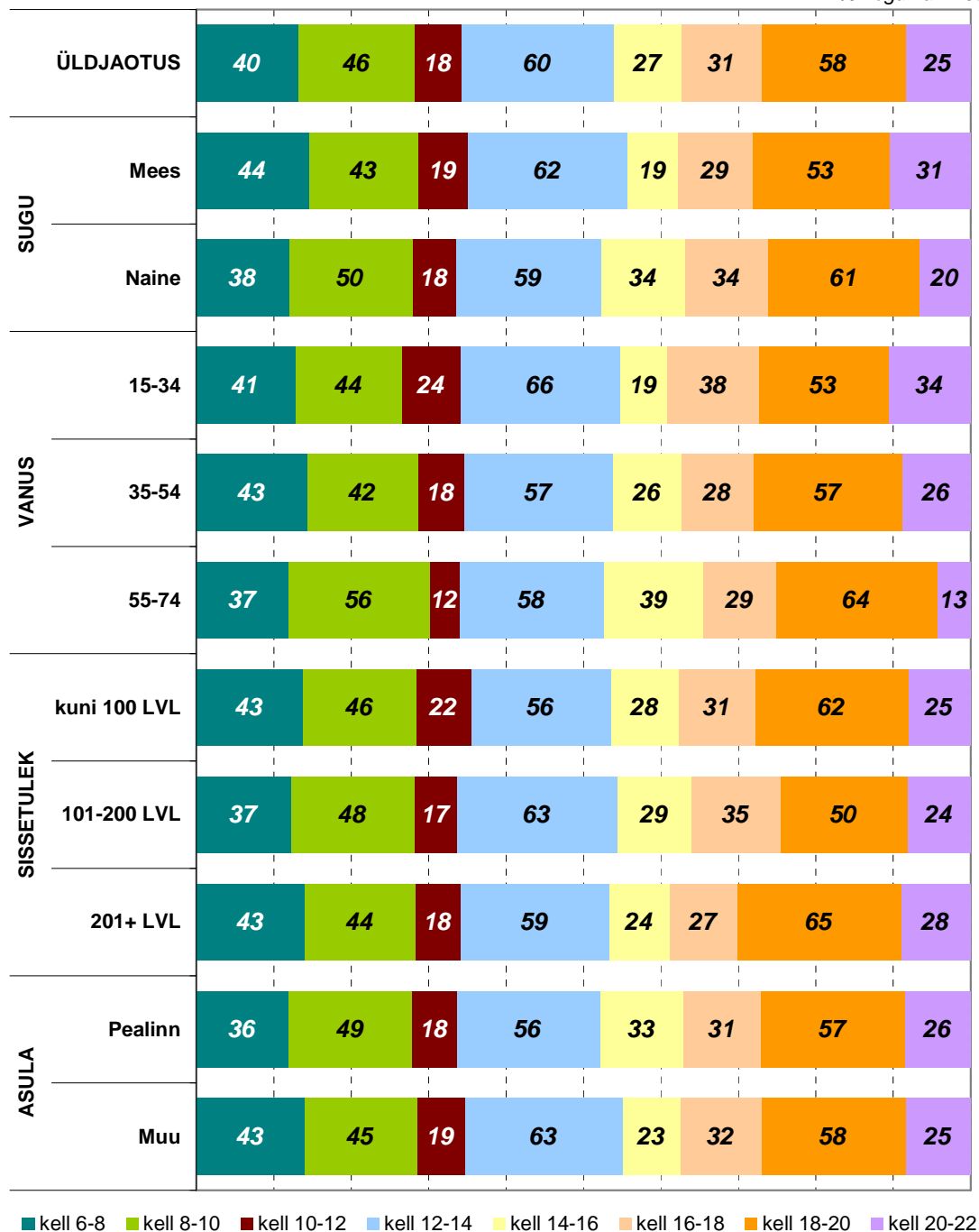
Läti ja leedu tugevaima söögikorra varieeruvus elanikerühmade lõikes on üldiselt analoogne Eestiga, kuid see varieeruvus on väiksem.

Millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate argipäeviti?

Pidades silmas tavalist argipäeva, millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate? LÄTI

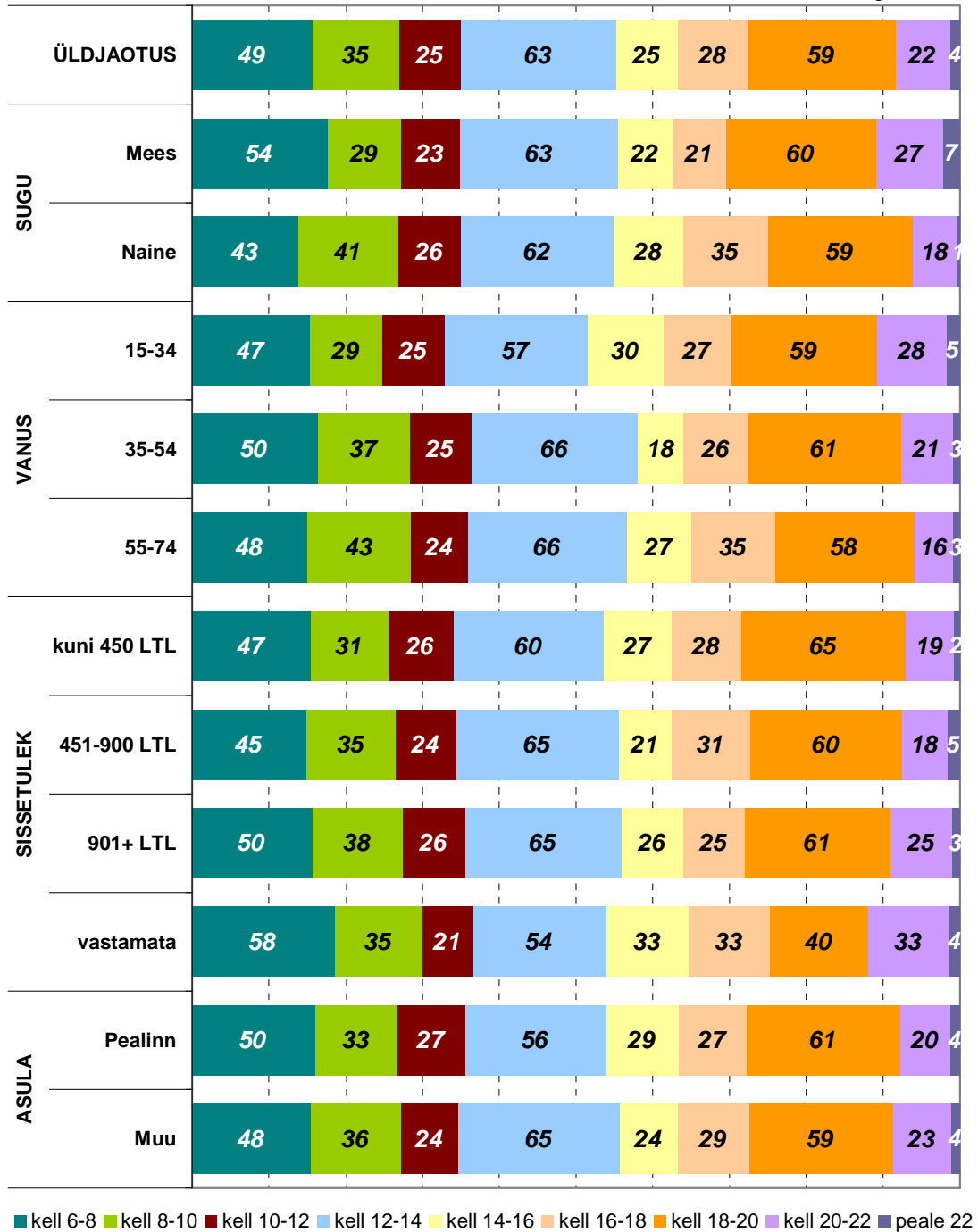
% kogu valimist

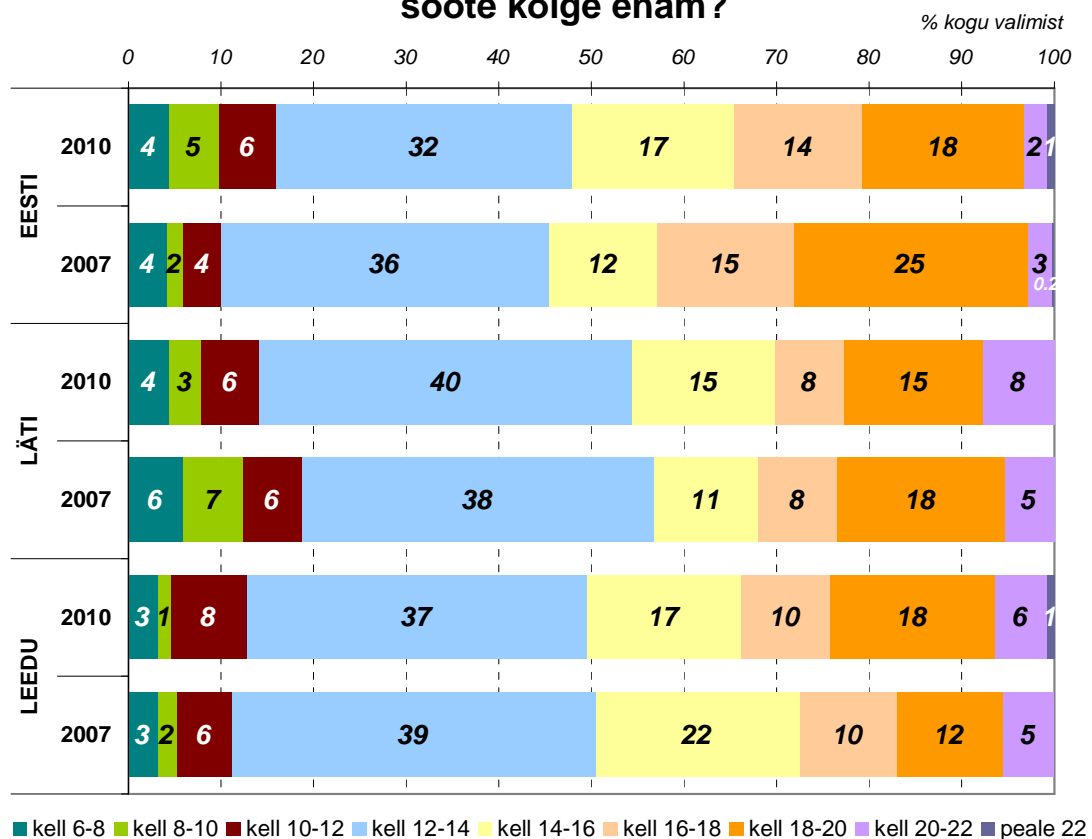
Pidades silmas tavalist argipäeva, millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate?

LEEDU

% kogu valimist

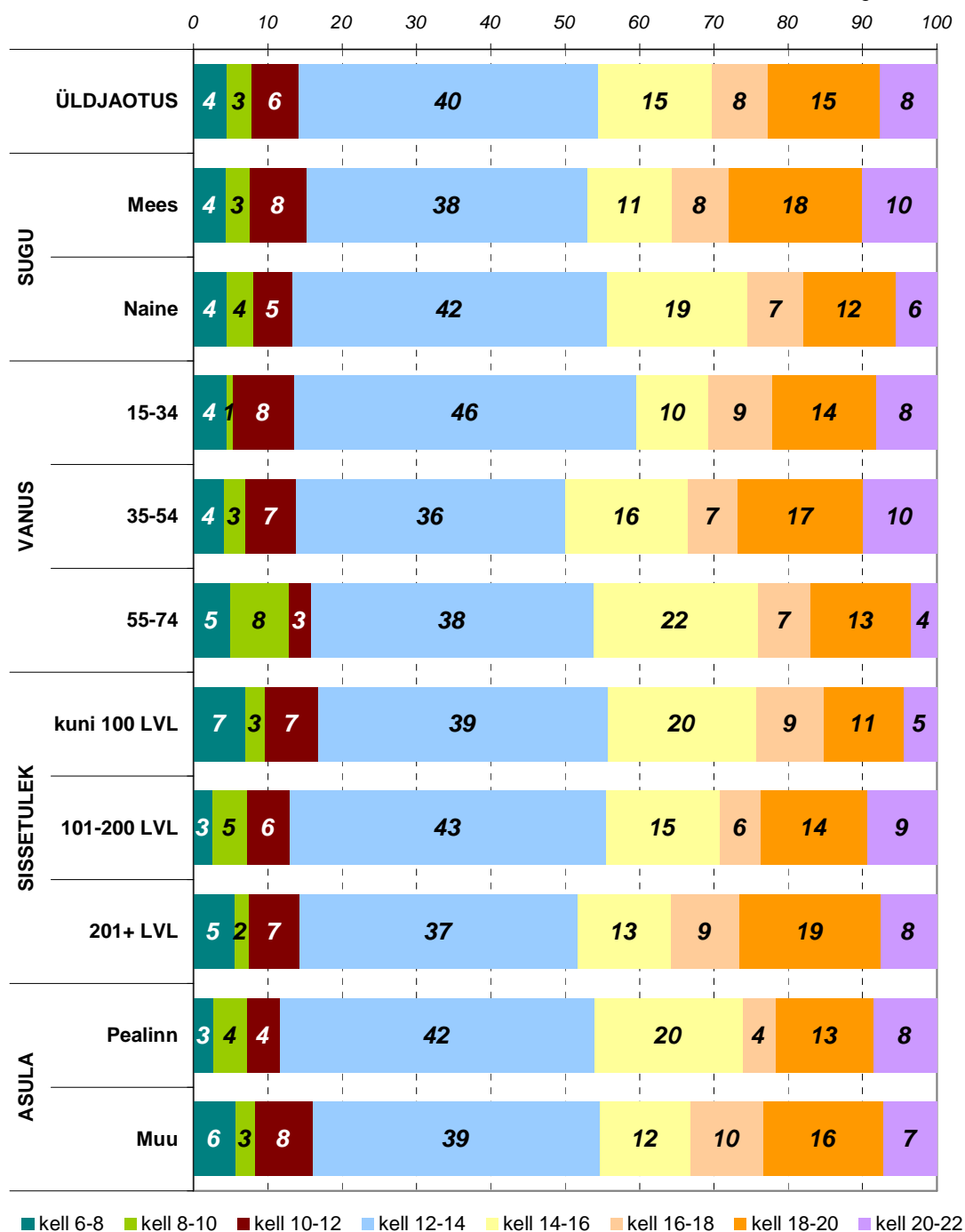
Milline on kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam?

Milline neist on teil kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam?

LÄTI

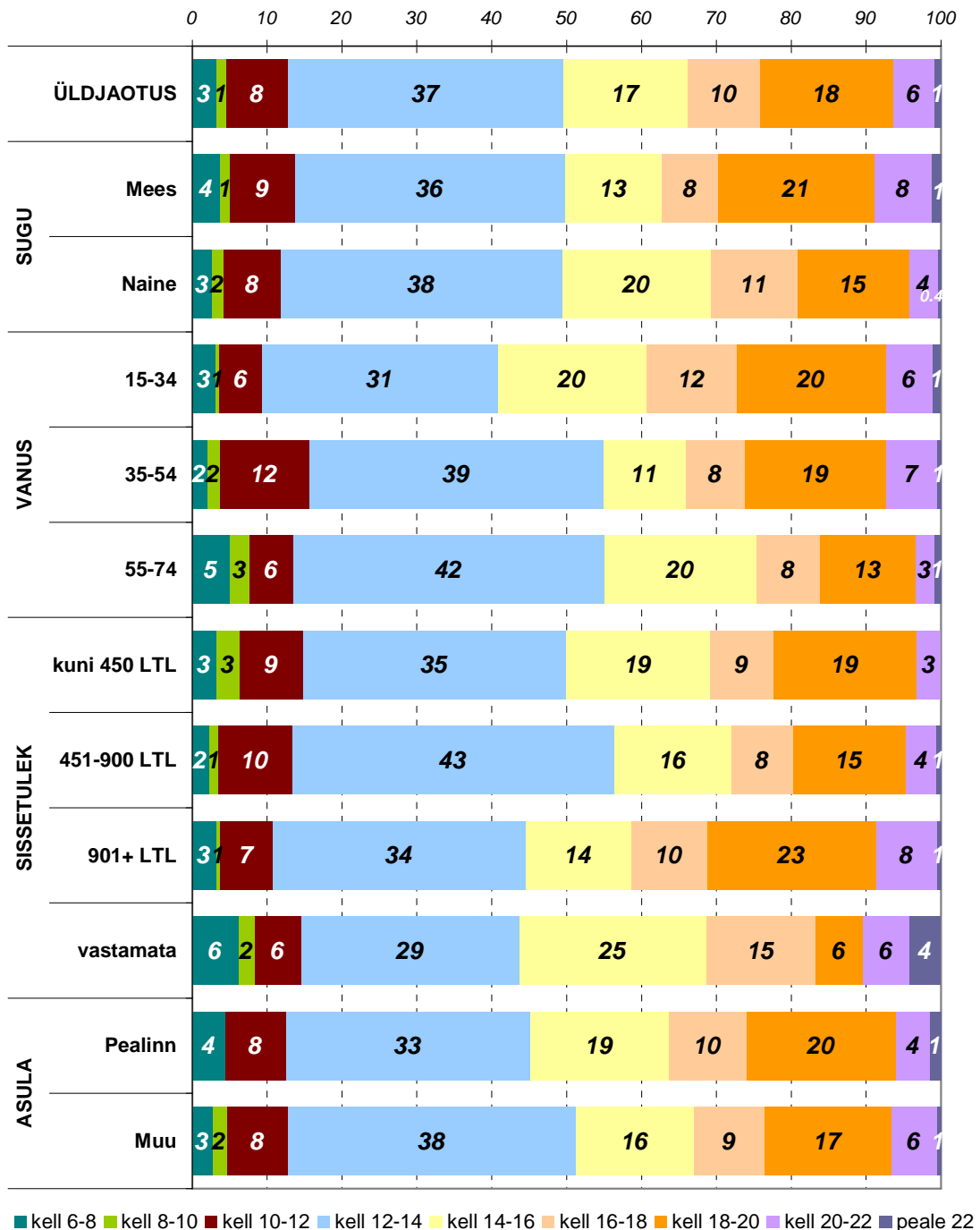
% kogu valimist

Milline neist on teil kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam?

LEEDU

% kogu valimist

2. Kus süüakse peamistel söögikordadel?

Hommikusöök süüakse kõigis riikides valdavalt kodus (87%-91%) ning olulisi muutusi kolme aasta jooksul pole üheski riigis toimunud. Lätis on siiski nooremas rühmas kooli/töökoha osakaal suurem kui Eestis ja Leedus.

Peamise päevase söögikorra koha osas on aga toimunud muutusi.

Eestis, kus 2007 aastal, oli töökoht/kool tunduvas ülekaalus, võrreldes Läti ja eriti Leeduga, on selle osatähtsus vähenenud ja vastavalt suurenenud kodu osatähtsus (kodu oli ka varem esikohal, kuigi napilt) ning kodust kaasavõetud toidu töökohal/koolis söömise osatähtsus. Seega siin näib masu mõju ilmne.

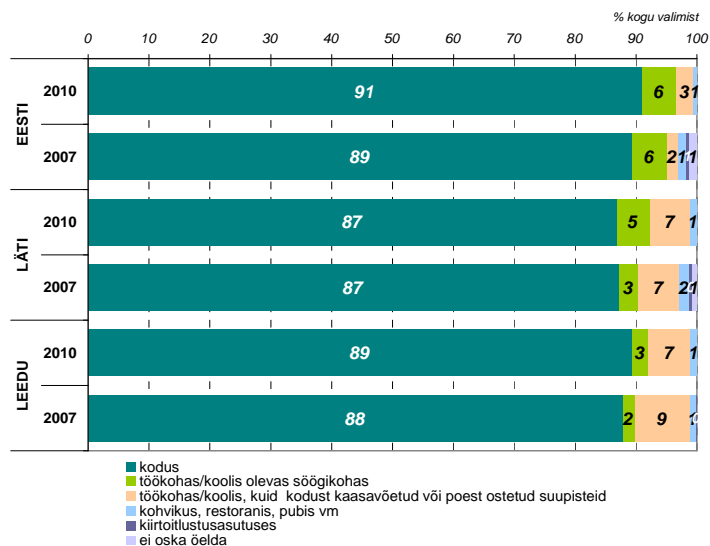
Lätis on aga kodu osatähtsus langenud, tõusnud aga töökoha/kooli osatähtsus ning kodus kaasavõetud söögi osatähtsus. Niisiis on Lätis protsess kahesuunaline – ühelt poolt võetakse kodust tööle/kooli enam kaasa, teisalt kui seda ei tehta, siis süüakse töökoha/kooli söögikohas. Siingi, on Läti eripäraks, et noorem rühm sööb märksa enam väljaspool kodu kui Eestis ja Leedus

Leedus on endiselt kodu osatähtsus kõrgeim (59%) ning pole seejuures ka oluliselt vähenenud, kuid veidi on tõusnud töökohas/koolis söömise osatähtsus, jäädes siiski kolme riigi madalaimaks (13%)

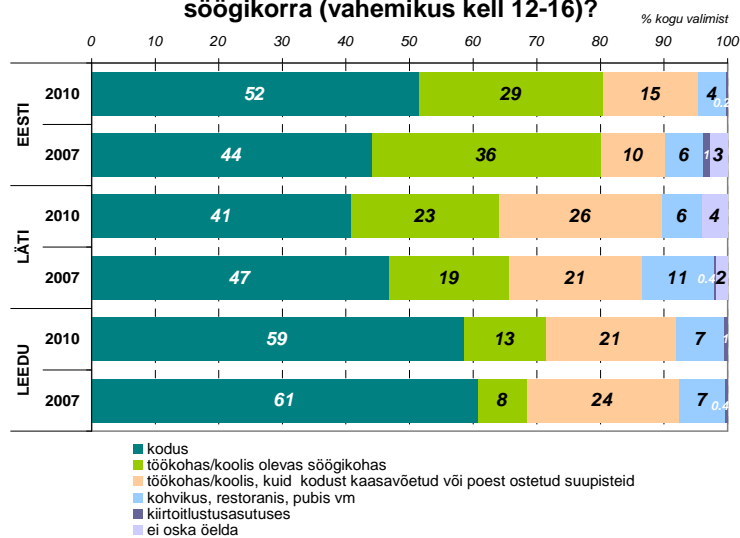
Õhtuse söögikorra kohas pole sarnaselt hommikusöögiga muutusi toimunud. Ülekaalukas on kodu (94-97% kõigis riikides)

Ülaltoodust tulenevalt, esitame järgnevalt diagrammid nende söögikohtade üldised jaotused riigiti ning vastajarühmade jaotused vaid päevase söögikorra osas.

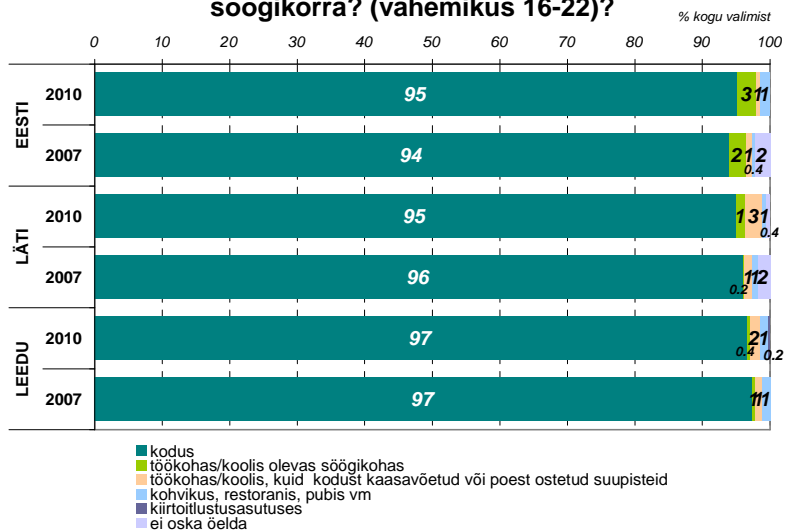
Kus te sööte tavaliselt esimese söögikorra?

Kus te sööte tavaliselt peamise päevase söögikorra (vahemikus kell 12-16)?

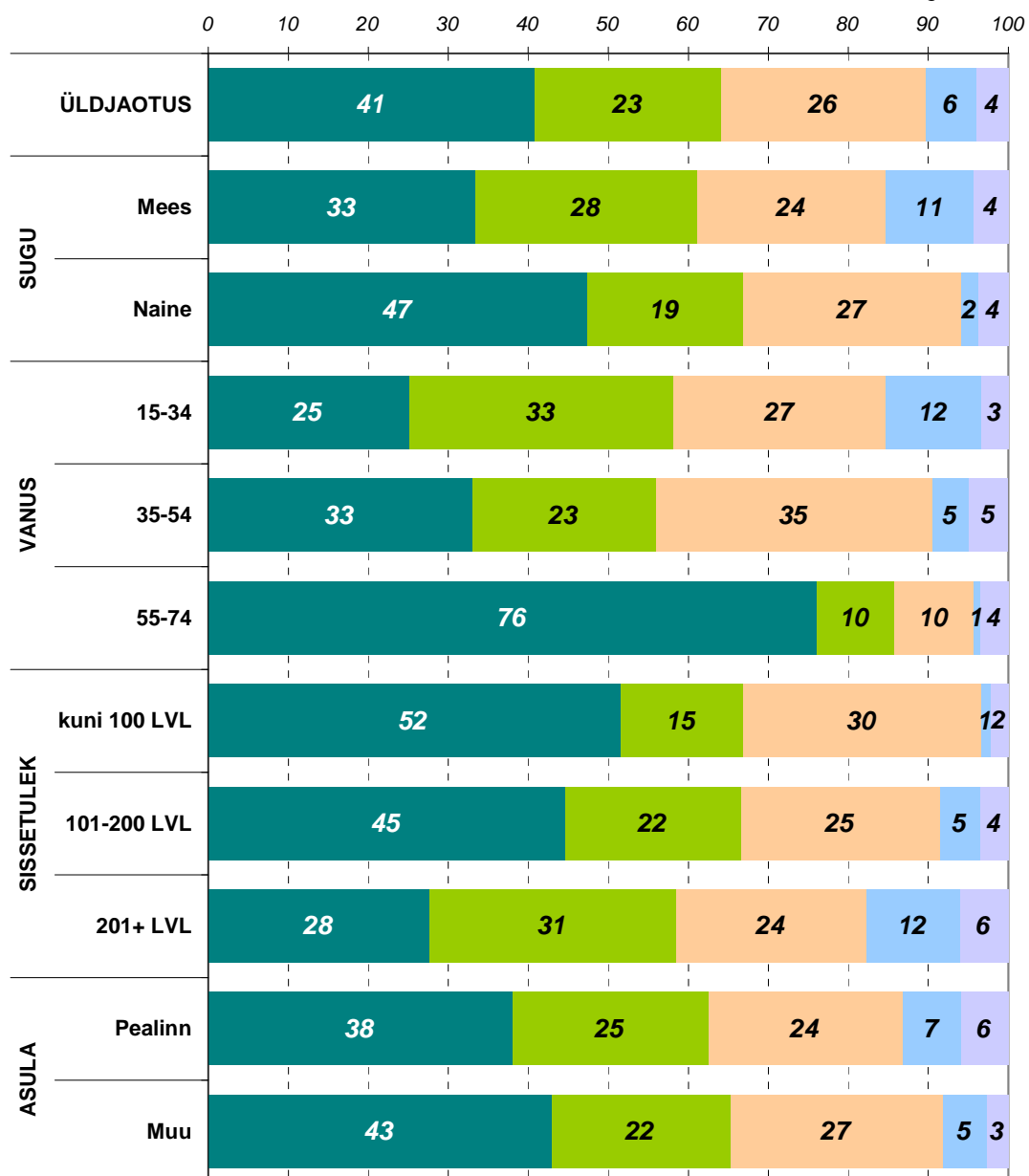
Kus te sööte tavaliselt peamise õhtuse söögikorra (vahemikus 16-22)?

Kus te sööte tavaliselt peamise päevase söögikorra (vahemikus kell 12-16)?

LÄTI

% kogu valimist

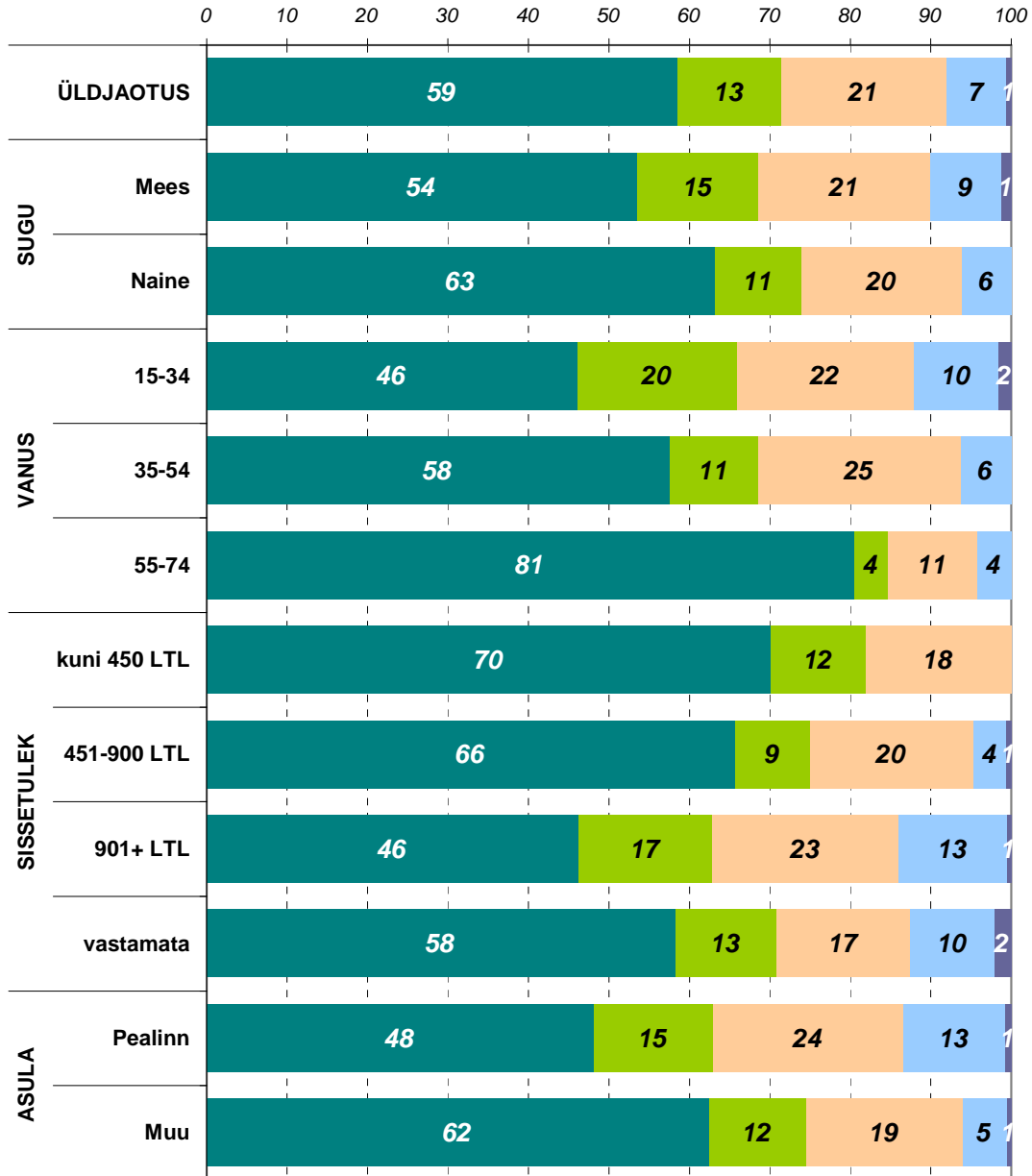

- kodus
- töökohas/koolis olevas söögikohas
- töökohas/koolis, kuid kodust kaasavõetud või poest ostetud suppeid
- kohvikus, restoranis, pubis vm
- kiirtoitlustusasutuses
- ei oska öelda

Kus te sööte tavaliselt peamise päevase söögikorra (vahemikus kell 12-16)?

LEEDU

% kogu valimist

- kodus
- töökohas/koolis olevas söögikohas
- töökohas/koolis, kuid kodust kaasavõetud või poest ostetud suppeid
- kohvikus, restoranis, pubis vm
- kiirtoitlustusasutuses

3. Söömine puhkepäevadel

Eestis ei ole puhkepäevadel söömise ajad muutunud. Endiselt on 2 "tipp-tundi" – kell 8-10 (sööb 59%) ja kell 18-20 (64%). Oluline aeg on ka kell 14-16 (50%), kusjuures kella 12-14 vahemik on oluliselt taandunud.

Puhkepäevade tugevaim söögikord on vahemikus 14-16, kusjuures selgelt 12-14 osakaalu taandumise arvel.

Eestist eristab endiselt ülejäänud kahest riigist ka see, et õhtused ajad on tugevaima söögikorrana endiselt populaarsemad kui Lätis ja Leedus

Avalikes toitlustuskohtades puhkepäevadel söömise sagedus on Eestis võrreldes 2007 aastaga selgelt langenud. Kui vähemalt 3-4 korda kuus sööjate osa oli 2007 aastal 21%, siis nüüd on see 14%

Lätis on põhiajad analoogsed Eestile ning siingi on kella 12-14 ajavahemiku osa taandunud.

Tugevaim söögikord on analoogselt Eestile nihkunud vahemikust 12-14 vahemikku 14-16.

Avalikes toitlustuskohtades söömine on Lätiski taandunud. Kui rääkida taas vähemalt 3-4 korda kuus sööjate osast, siis see on langenud 29%-lt 21%-le

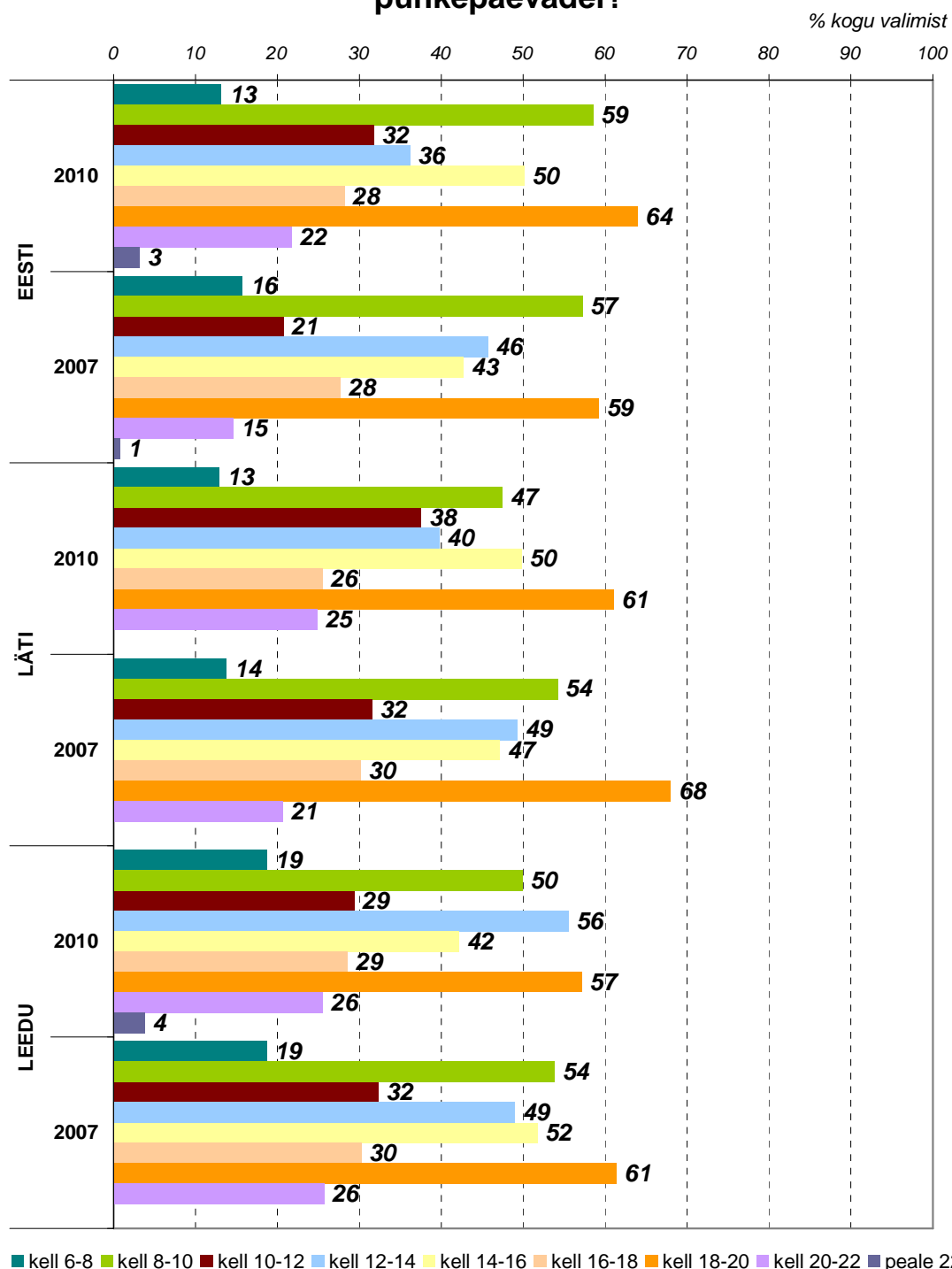
Leedus seevastu on kella 12-14 ajavahemiku osakaal suurenenud ja 14-16 osakaal vähenenud vahetades ühtlasi kohad. Muus osas on ajad samad, mis Eestis ja Lätis

Tugevaim söögikord on aga siis nihkunud vahemikust 14-16 vahemikku 12-14

Avalikes toitlustuskohtades söömine oli Leedus 2007 aastal samuti kõrge – vähemalt 3-4 korda kuus söi neis puhkepäevadel 25%, kuid ka praeguseks pole see langenud, vaid isegi veidi tõusnud (28%). Seejuures on Leedus suurenenud ka 1-2 korda kuus välja söömine. Tundub, et Leedus ongi tegu pigem kultuurilistest erinevustest pärit erinevusega (enam nõ pere- ja tutvuskonna suhtlemist) kui majanduslike faktoritega.

Kõigis kolmes riigis sööb enim väljas noorim rühm

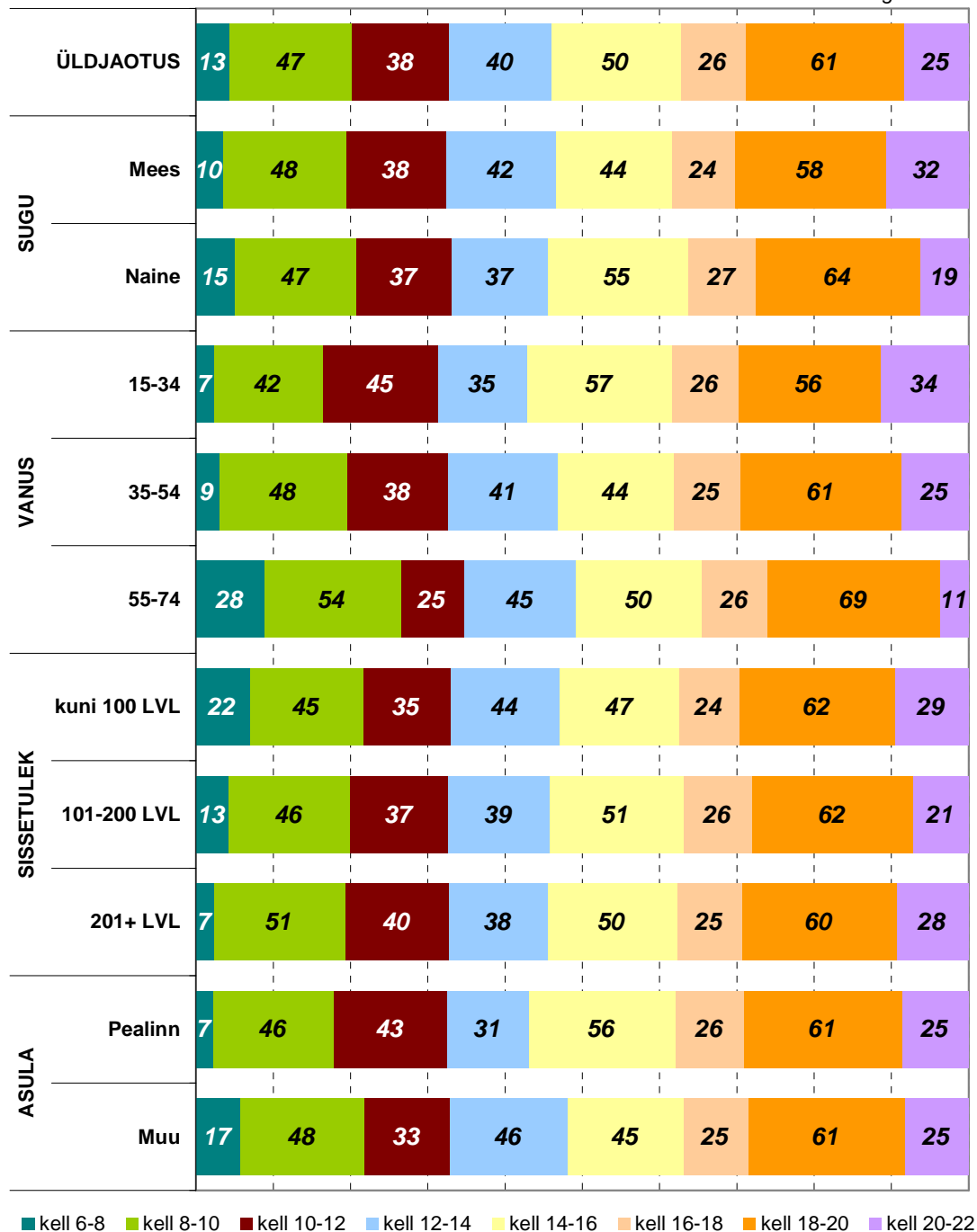
Millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate puhkepäevadel?

Pidades silmas tavalist puhkepäeva, siis millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate?

LÄTI

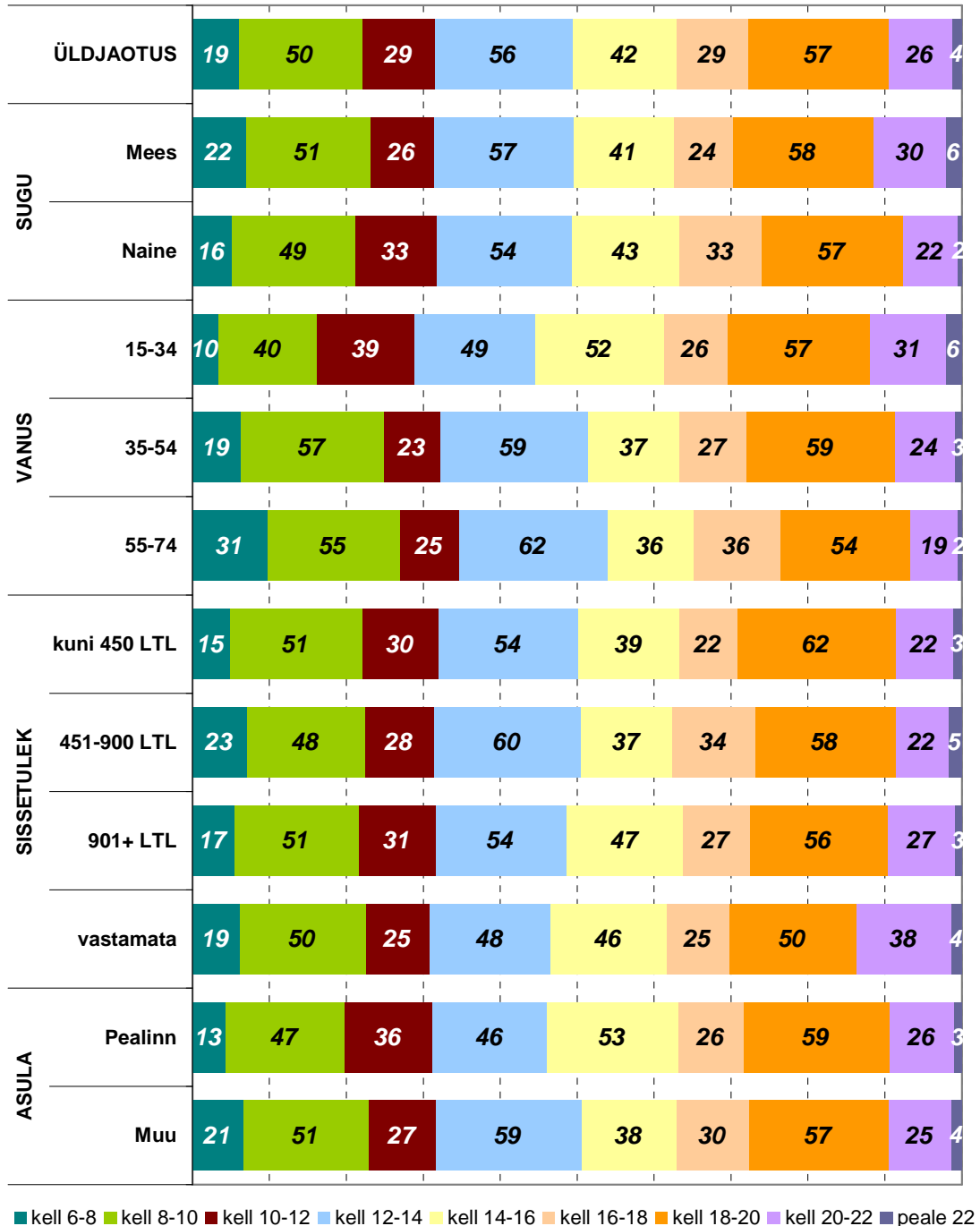
% kogu valimist

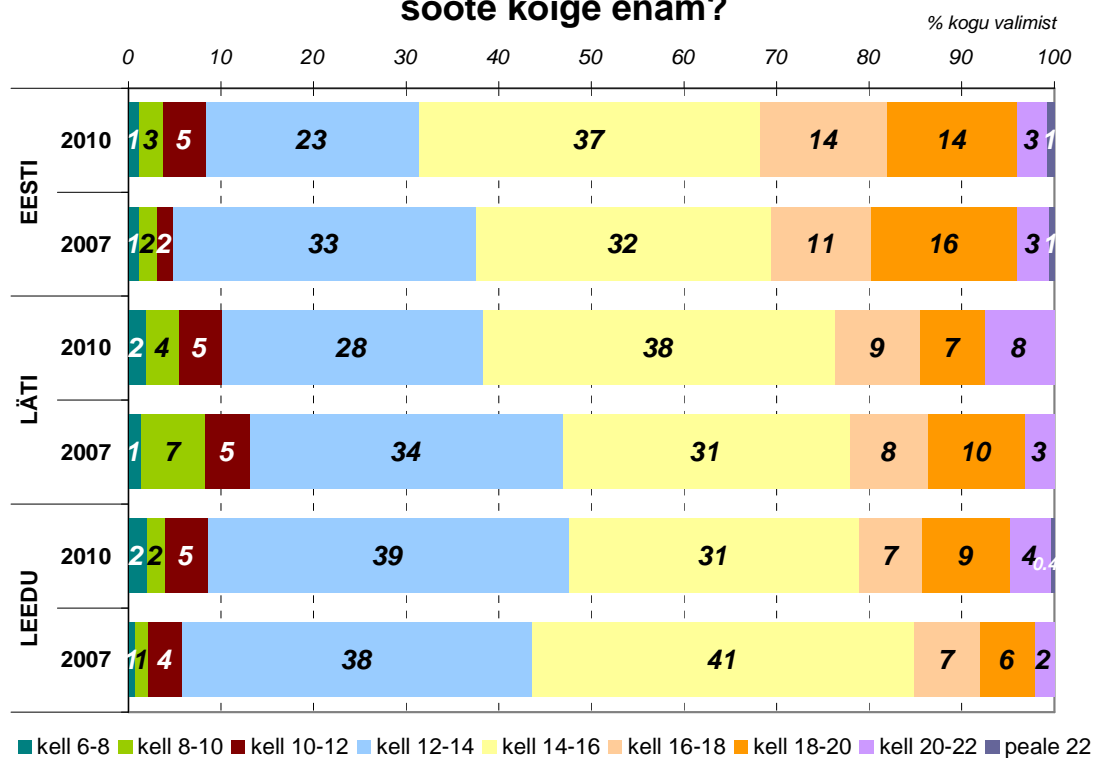
Pidades silmas tavalist puhkepäeva, siis millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate?

LEEDU

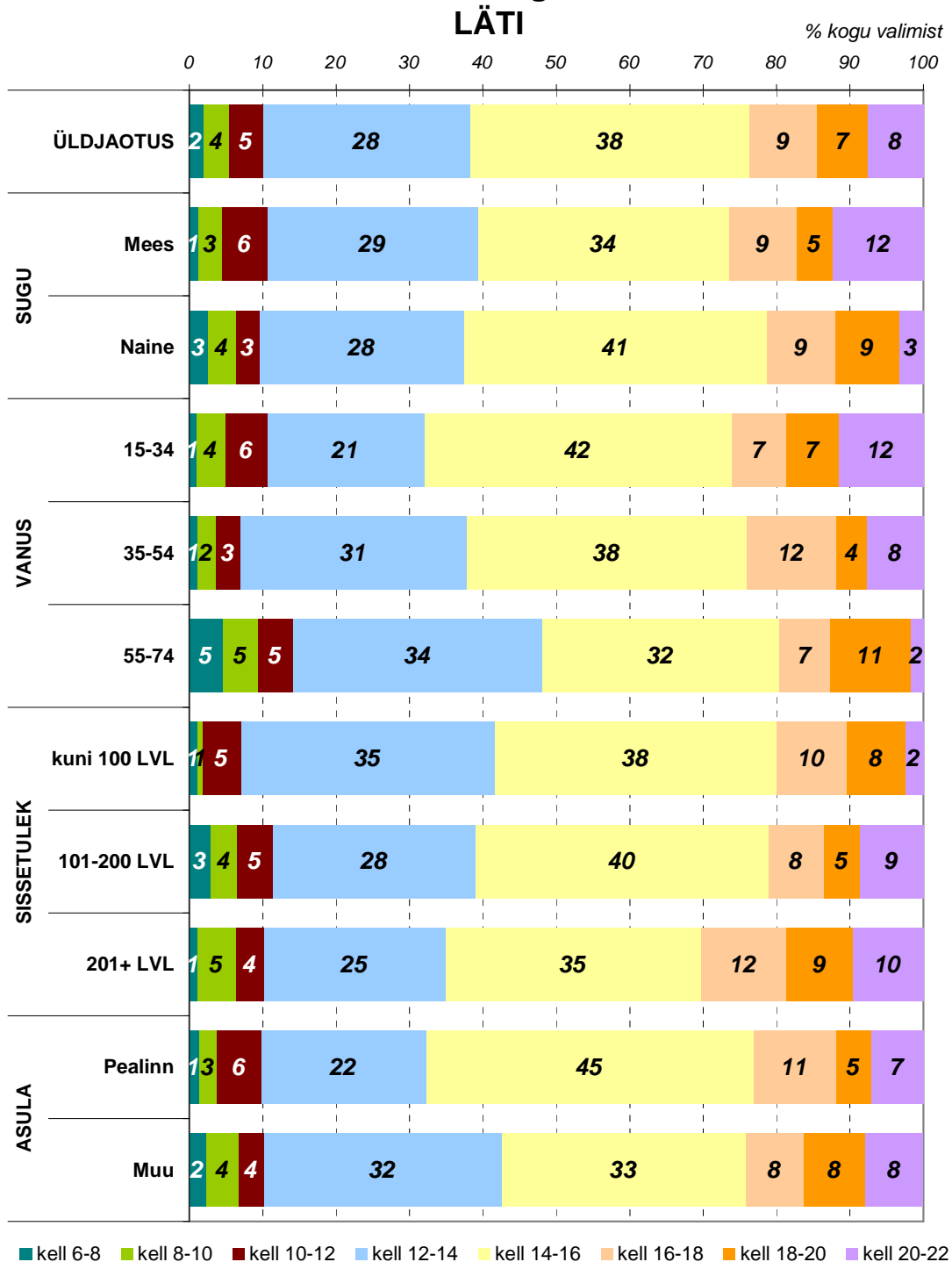
% kogu valimist

Milline on kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam?

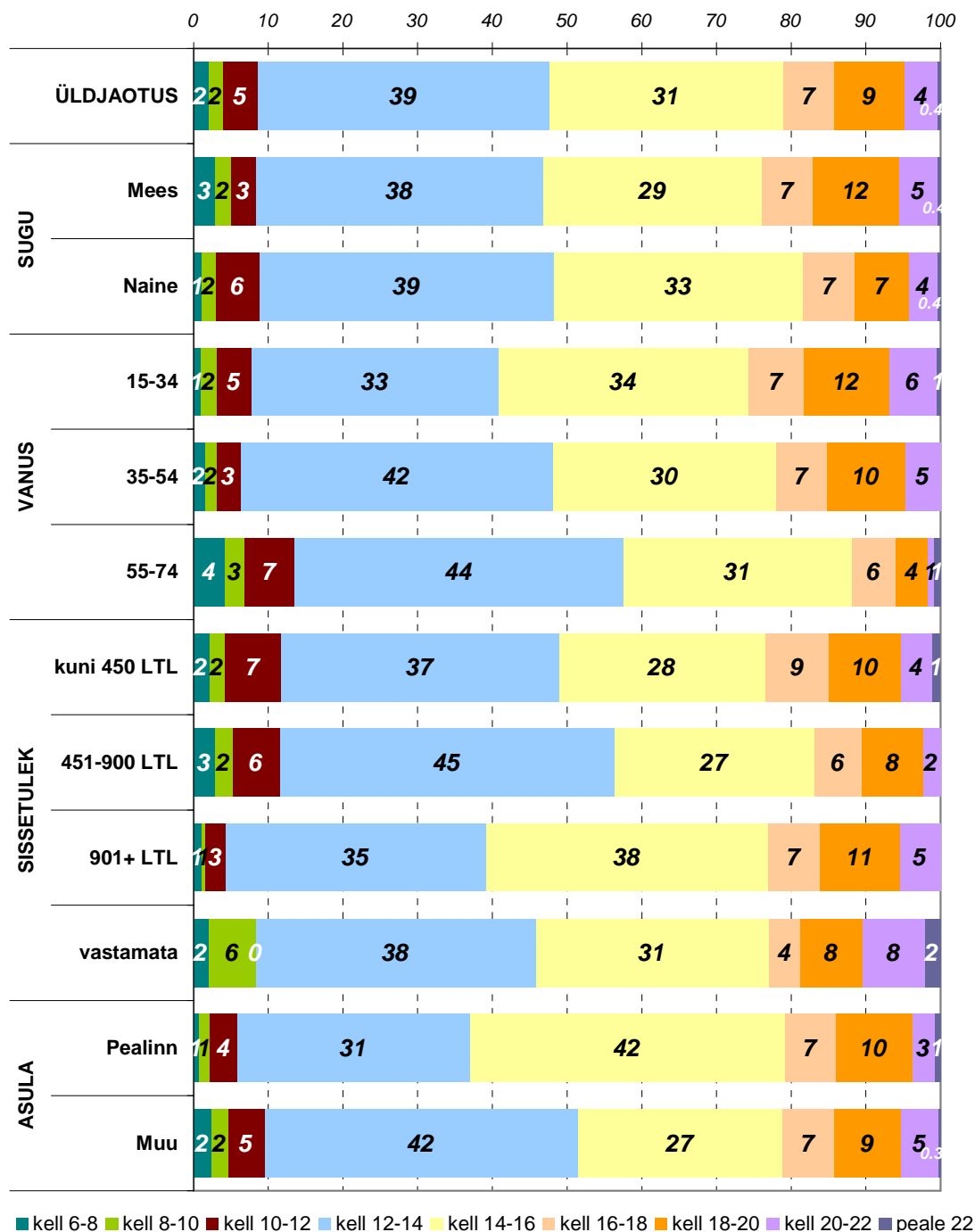
Milline neist on kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam?

Milline neist on kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam?

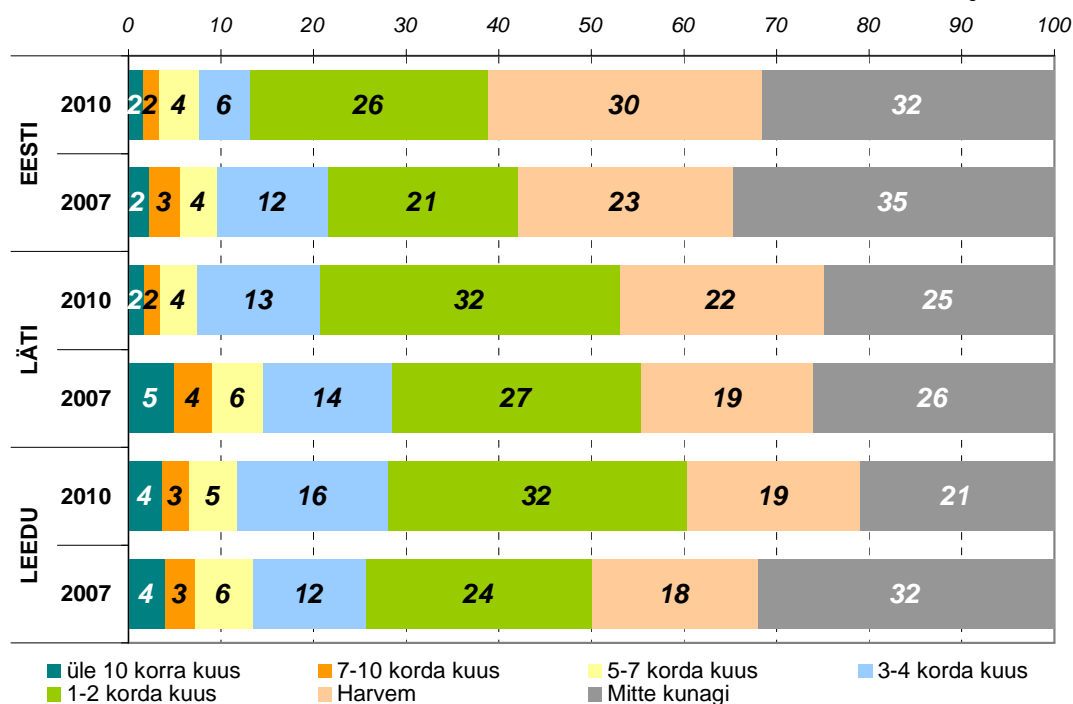
LEEDU

% kogu valimist

Kui sageli te sööte puhkepäevadel avalikes toitlustusasutustes?

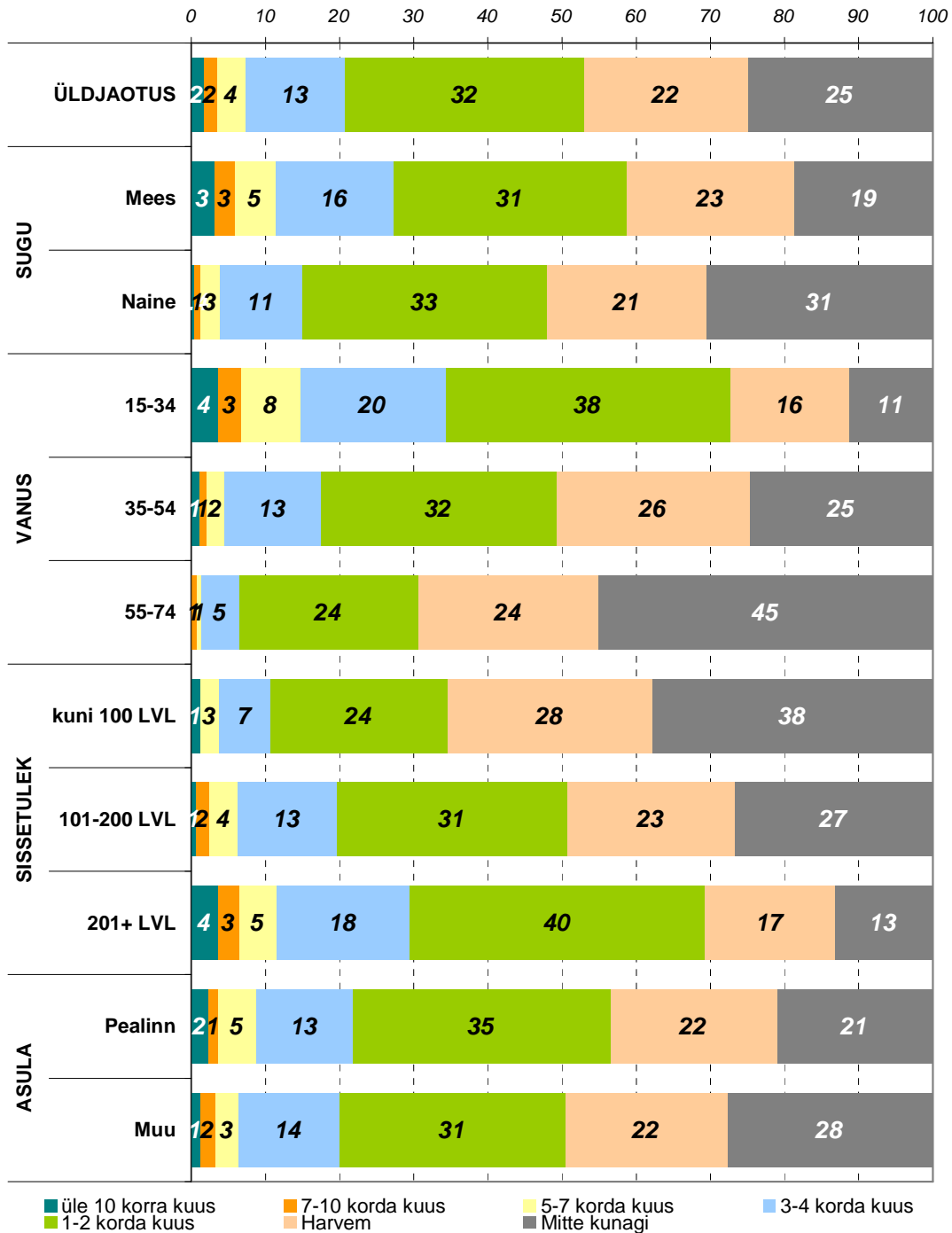
% kogu valimist

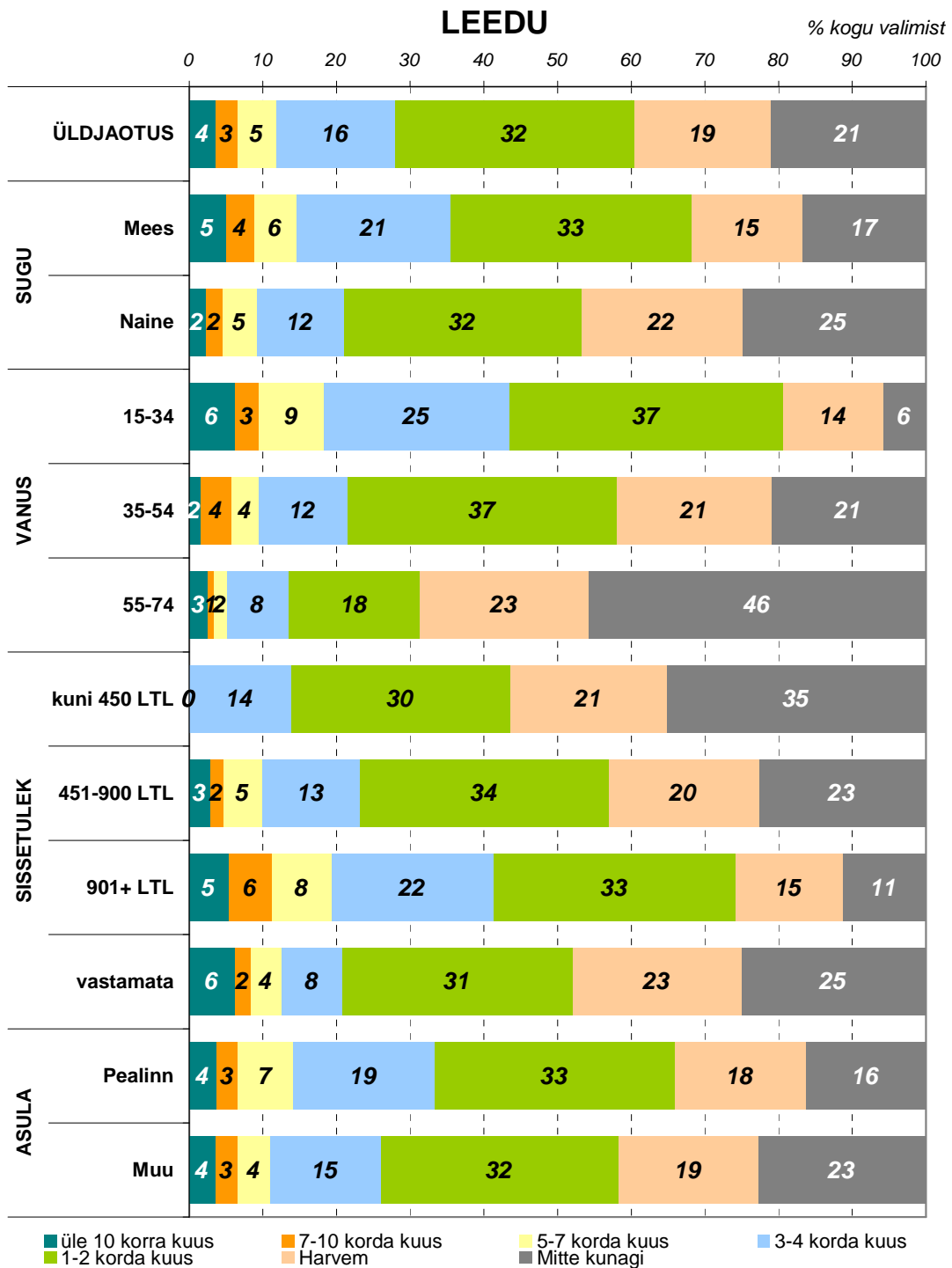
Kui sageli te sööte puhkepäevadel avalikes toitlustusasutustes?

LÄTI

% kogu valimist

Kui sageli te sööte puhkepäevadel avalikes toitlustusasutustes?

4. Söögikordade menüü

4.1 Hommikusöök, ehk argipäeva esimene söögikord

Eestis – juust/määrdejuust, sigid-vorstid, must leib/rukkileib, või/margariin pea võrdselt 60% ringist tarbijaist. Järgnevad sai/sepik, pudrud, kurk/tomat

Peamiseks erinevuseks võrreldes teistega putrude suurem osakaal ning kõigi toiduainete suurem varieeruvus

Lätis – must leib/rukkileib, juust/määrdejuust, sai/sepik, singid-vorstid, või/margariin, kanamunad, kurk/tomat ja kohupiimatooted.

Peamiseks erinevuseks võrreldes teistega kanamunade ja kohupiimatoodete tugevam osakaal

Leedus – singid-vorstid, juust/määrdejuust, must leib/rukkileib, või/margariin, sai/sepik.

Peamiseks erinevuseks võrreldes teistega kõigi toiduainete väiksem varieeruvus

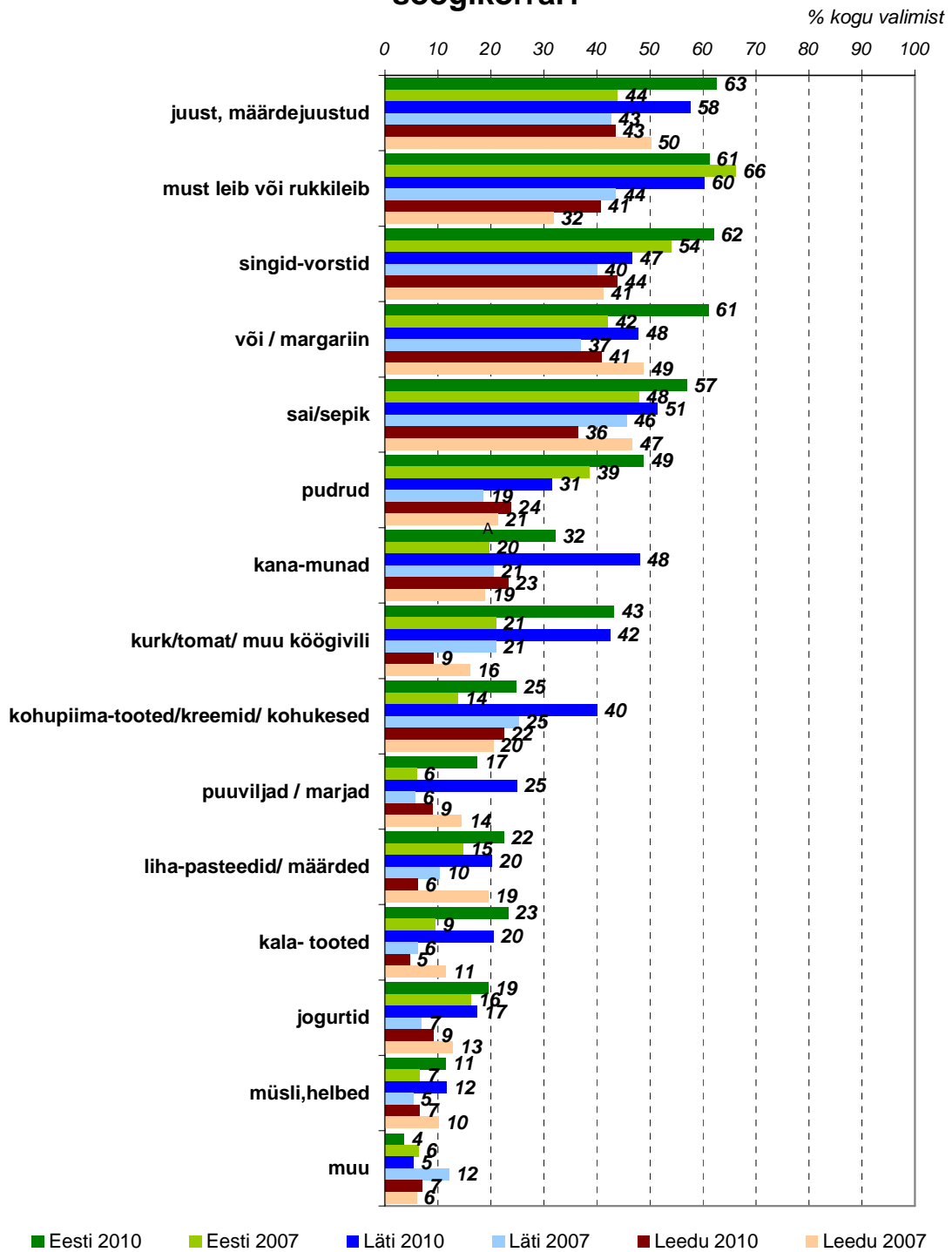
Joogid hommikusöögi juurde

Eestis – kohv (73%), tee (37%), piim (25%). Suurimaks erinevuseks teistega võrreldes piima, mahla ja vee/mineraalvee suurem osakaal ja tee väiksem osakaal. Erinevused on üldjoontes samad, mis 2007, kuid vee tarbijate osa on suurenenud.

Läti – kohv (70%), tee (47%). Jookide mudel Eesti ja Leedu vahepealne.

Leedu – tee (59%), kohv (58%). Suurimaks erinevuseks võrreldes teistega tee esikoht ja kohvi väiksem tarbimine. Mõlemad on analoogsed 2007 aastaga.

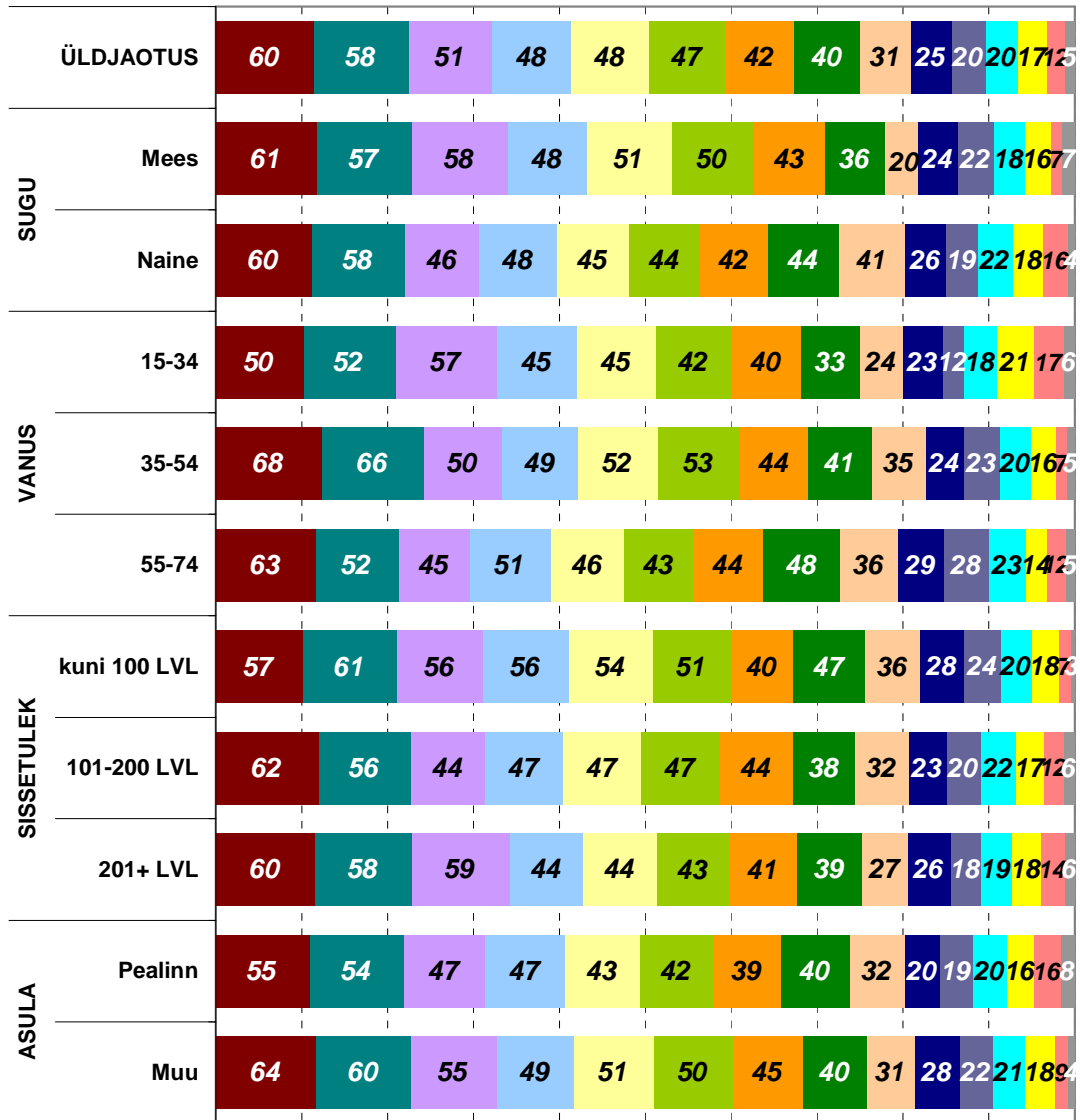
Mida te tavaliselt sööte argipäeva esimesel söögikorral?

Mida te tavaliselt sööte argipäeva esimesel söögikorral?

LÄTI

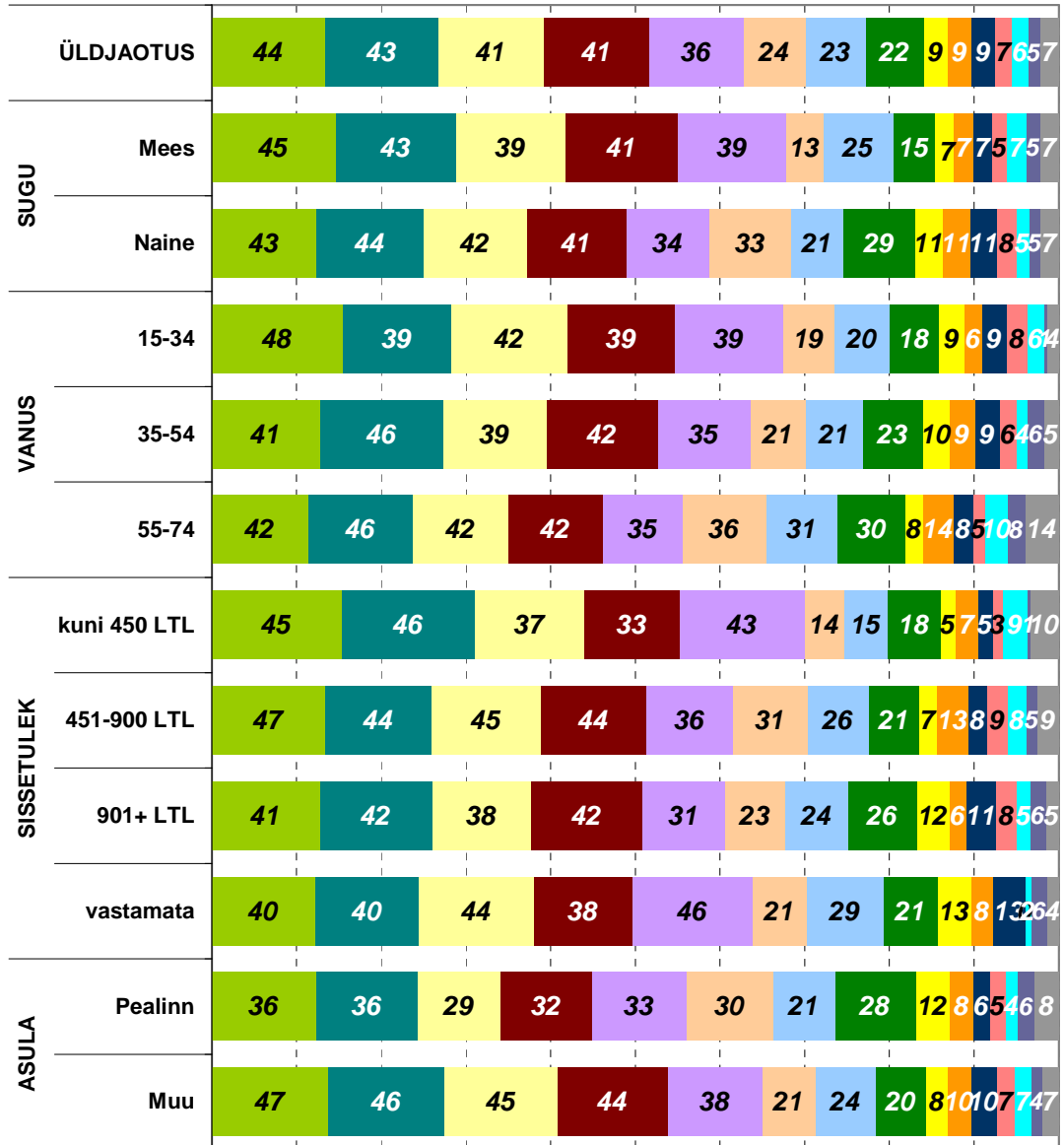
% kogu valimist

- must leib või rukkileib
- juust, määrdejuustud
- sai/sepik
- kana-munad
- või / margariin
- singid-vorstid
- kurk/tomat/ muu köögivili
- kohupiima-tooted/kreemid/ kohukesed
- pudrud
- puuviljad / marjad
- kala- tooted
- liha-pasteedid/ määrded
- jogurtid
- müsli, helbed
- muu

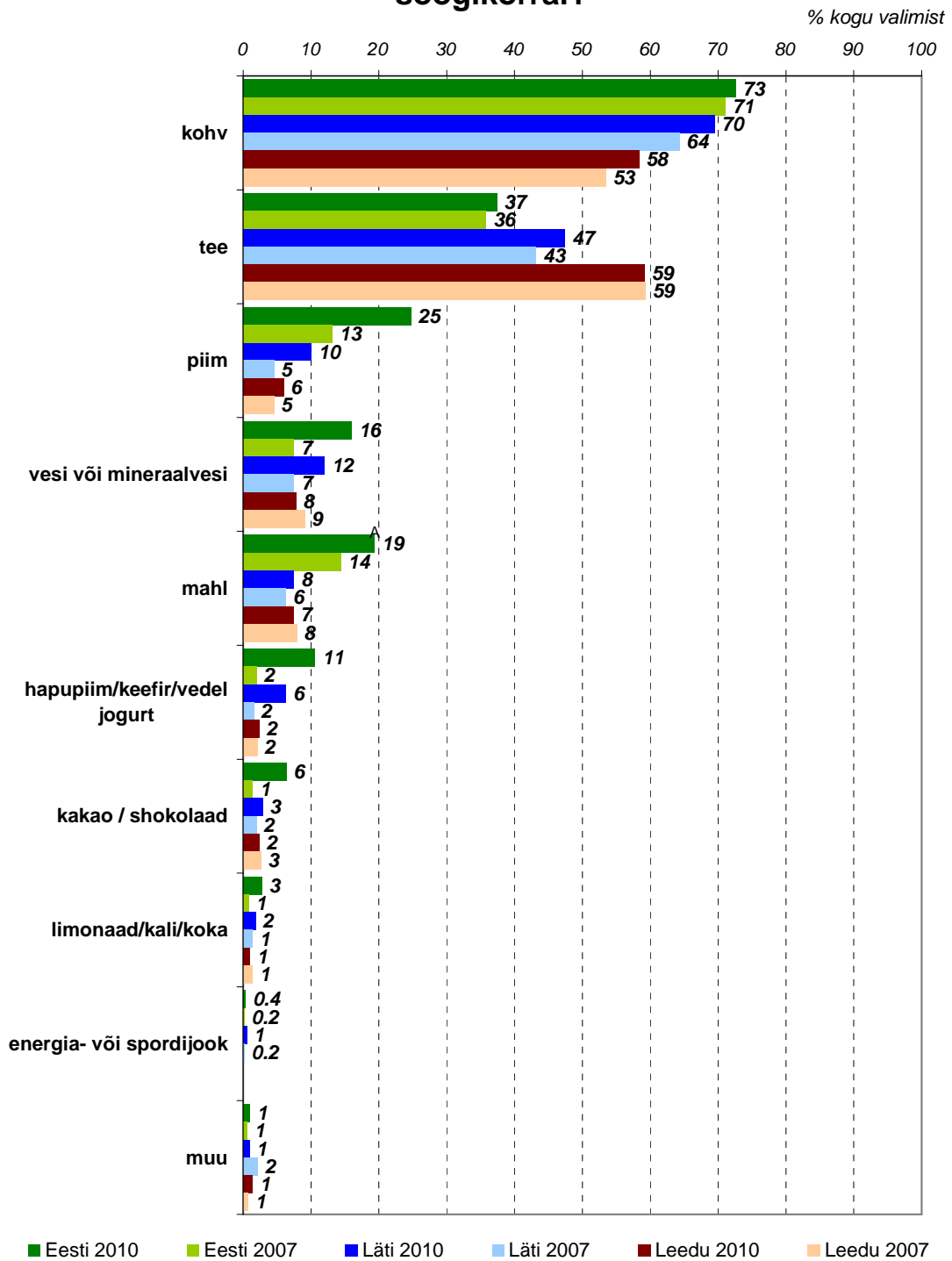
Mida te tavaliselt sööte argipäeva esimesel söögikorral? LEEDU

% kogu valimist

- singid-vorstid
- või / margariin
- sai/sepik
- kana-munad
- jogurtid
- puuviljad / marjad
- liha-pasteedid/ määrded
- muu
- juust, määrdejuustud
- must leib või rukkileib
- pudrud
- kohupiima-tooted/kreemid/ kohukesed
- kurk/tomat/ muu köögivilj
- müsli, helbed
- kala- tooted

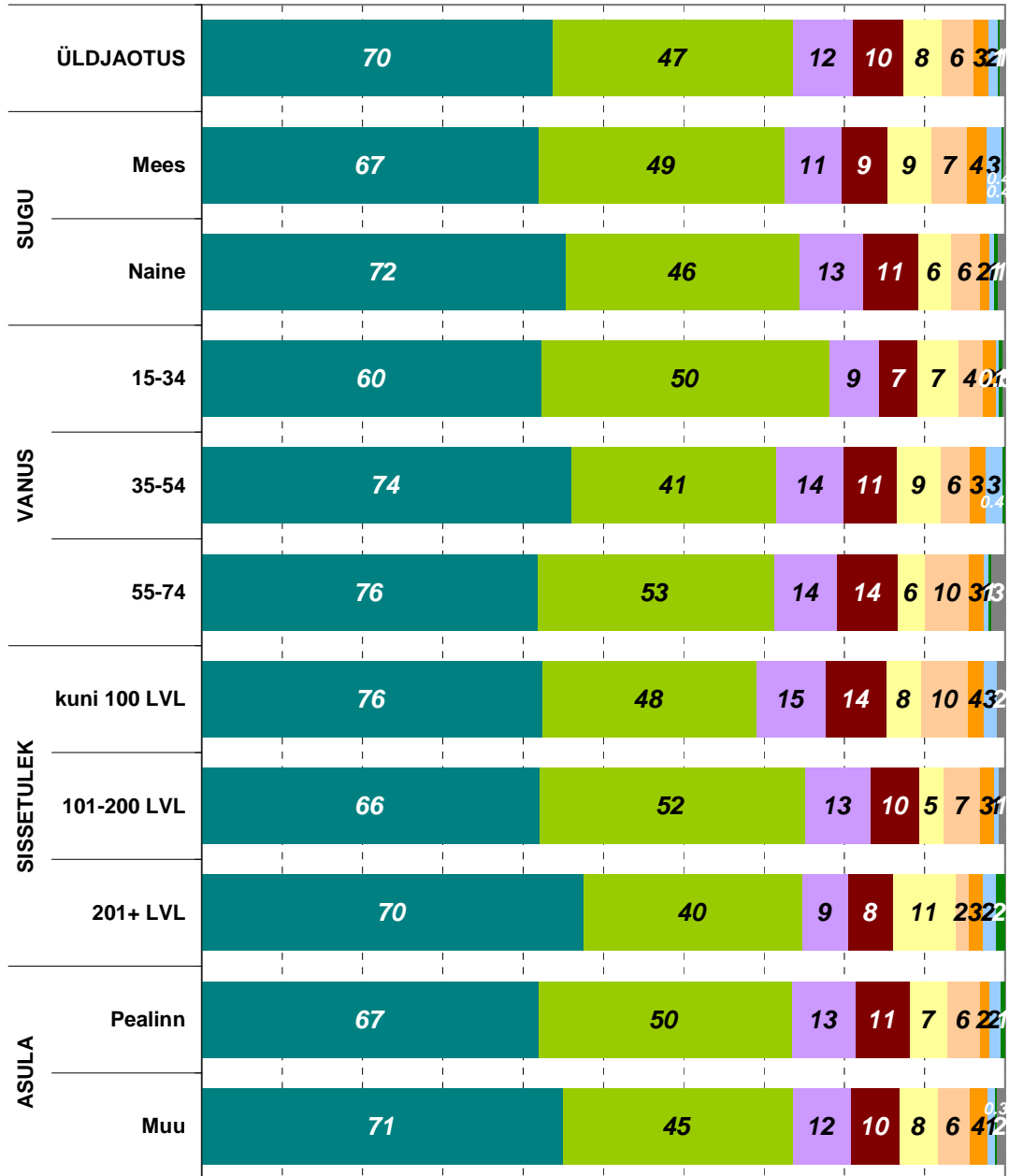
Mida te tavaliselt joote argipäeva esimesel söögikorral?

Mida te tavaliselt joote argipäeva esimesel söögikorral?

LÄTI

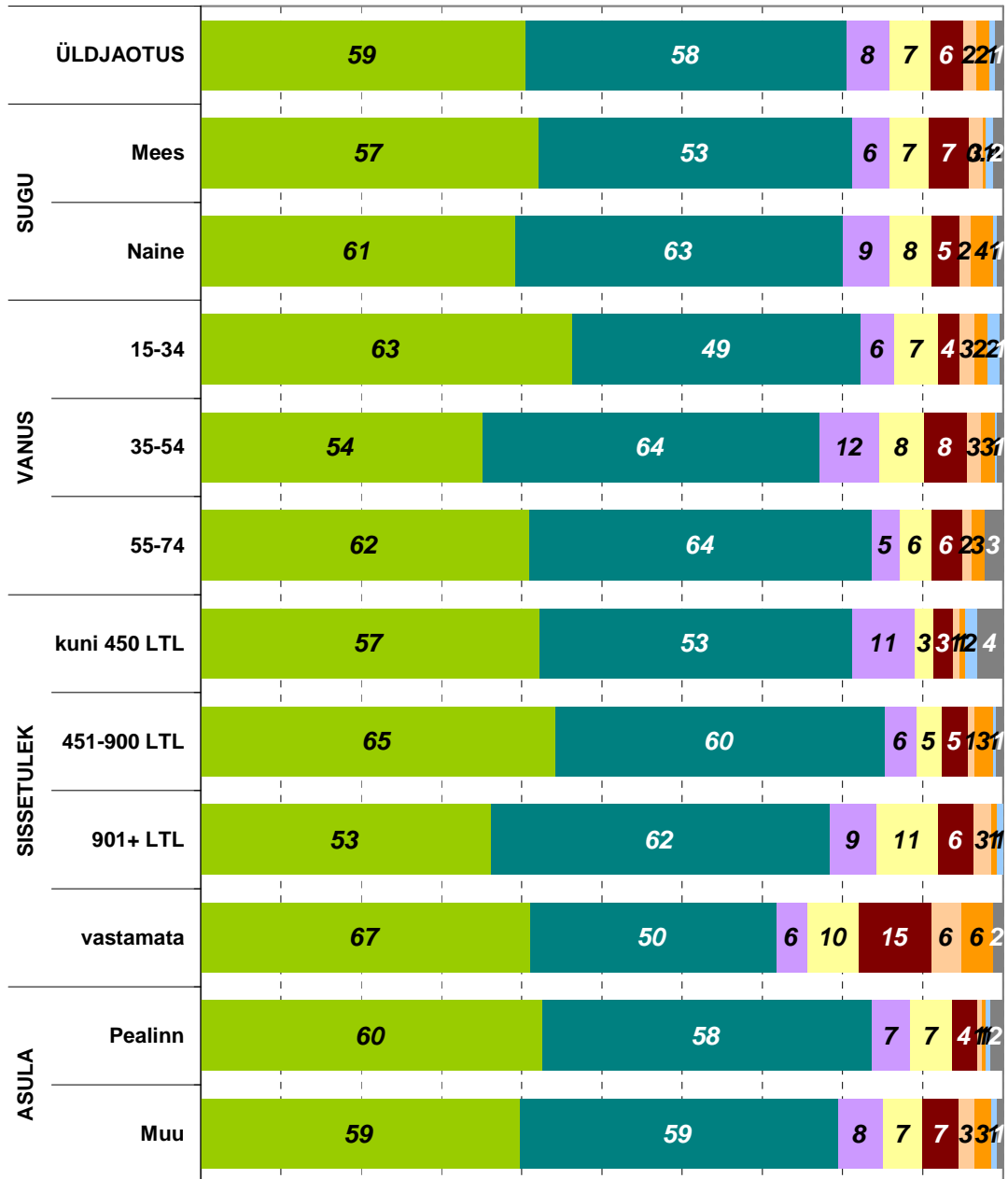
% kogu valimist

- kohv
- tee
- vesi või mineraalvesi
- piim
- mahl
- hapupiim/keefir/vedel jogurt
- kakao / shokolaad
- limonaad/kali/koka
- energia- või spordijook
- muu

Mida te tavaliselt joote argipäeva esimesel söögikorral? LEEDU

% kogu valimist

- tee
- mahl
- kakao / shokolaad
- muu
- kohv
- piim
- limonaad/kali/koka
- vesi või mineraalvesi
- hapupiim/keefir/vedel jogurt
- energia- või spordijook

4.2 Argipäeva tugevaim söögikord

Eesti – köögivilja ja salatid (74%), linnuliha (68%), sealiha (65%), kala (58%), loomaliha (47%).
Seejuures on köögivilja/salatite ja kala tarbijate osa veidi langenud.
Kasvanud on puuviljade-marjade osakaal
Spetsiifilisi tootumismudeli erinevusi võrreldes teistega pole.

Läti – köögivilja ja salatid (85%), linnuliha (74%), sealiha (72%), loomaliha (61%), kala (60%).
Seejuures on kala ja puuviljade-marjade osakaal kasvanud.
Spetsiifilisi tootumismudeli erinevusi võrreldes teistega pole.

Leedu – köögivilja ja salatid (67%), linnuliha (64%), sealiha (60%), kala (35%), loomaliha (30%).
Oluliselt on vähenenud kala ning puuviljade-marjade osakaal.
Spetsiifilisi tootumismudeli erinevuseks loomaliha ning leiva-saia madal osakaal ning suppide suurem osakaal. Samuti on siingi tunda menüü kitsam varieeruvus (kõiki toiduaineid nimetatakse summaarselt vähem).

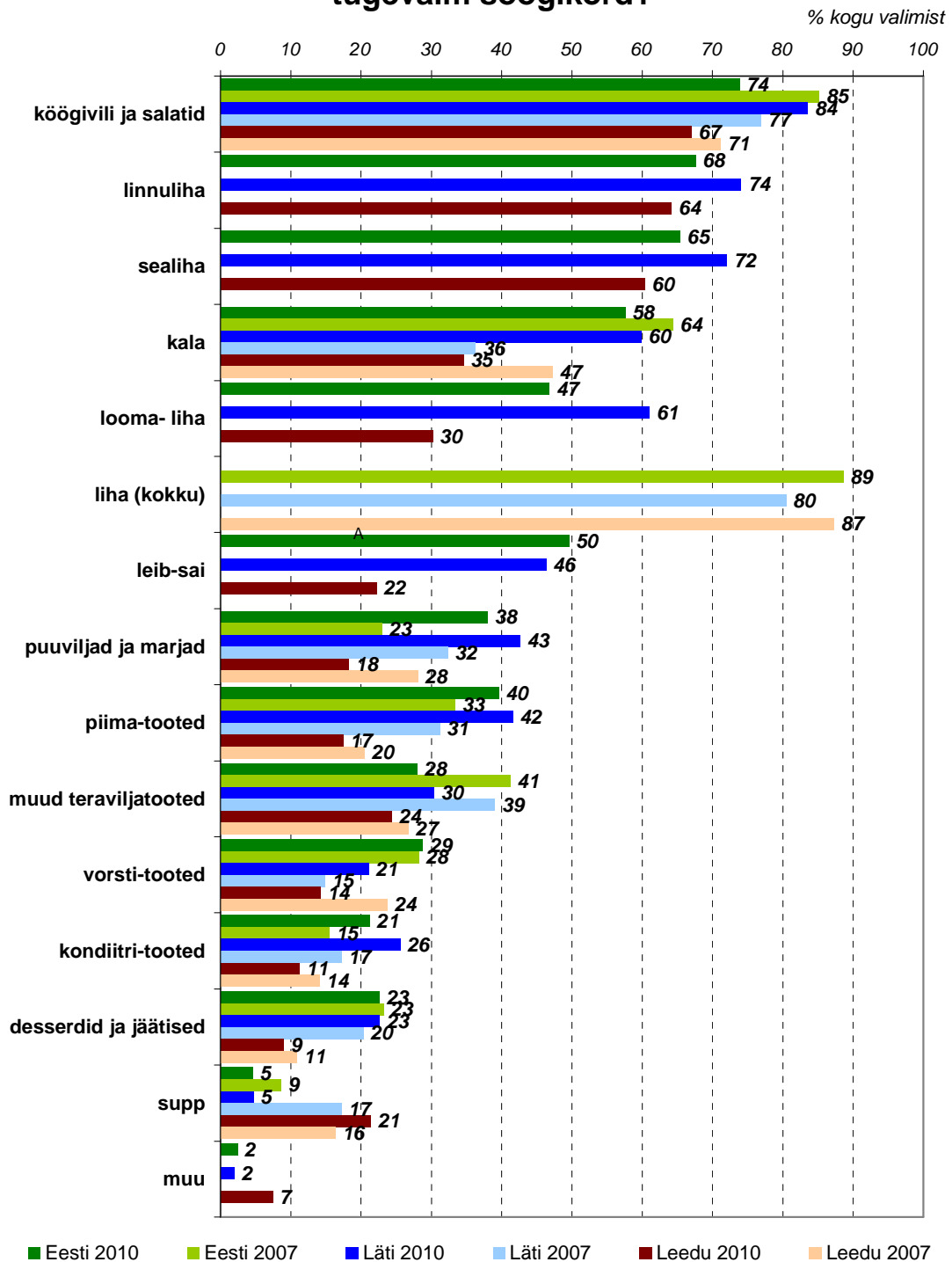
Joogid

Eesti – piim (48%), mahl (43%), tee (38%). Ülejäänud vähem
Tõusnud on tee ja hapupiima/keefiri/jogurti osakaal.
Spetsiifiliseks erisuseks võrreldes teistega on endiselt piima suur osa, seekord ka mahlade tarbimise ülekaal.

Läti – tee (46%), hapupiim/keefir/jogurt (42%). Ülejäänud vähem
Selgelt tõusnud on hapupiima/keefiri/jogurti osa.
Spetsiifiliseks erisuseks võrreldes teistega on hapupiima/keefiri/jogurti suur osa.

Leedu – tee (53%), vesi/mineraalvesi (34%), mahl (33%). Ülejäänud vähem.
Tõusuteel on vesi ning samuti hapupiima/keefiri/jogurti osa (kuigi esialgu veel vähe)
Spetsiifiliseks erisuseks võrreldes teistega on tee ja vee suurem osa ning piima väike osa.

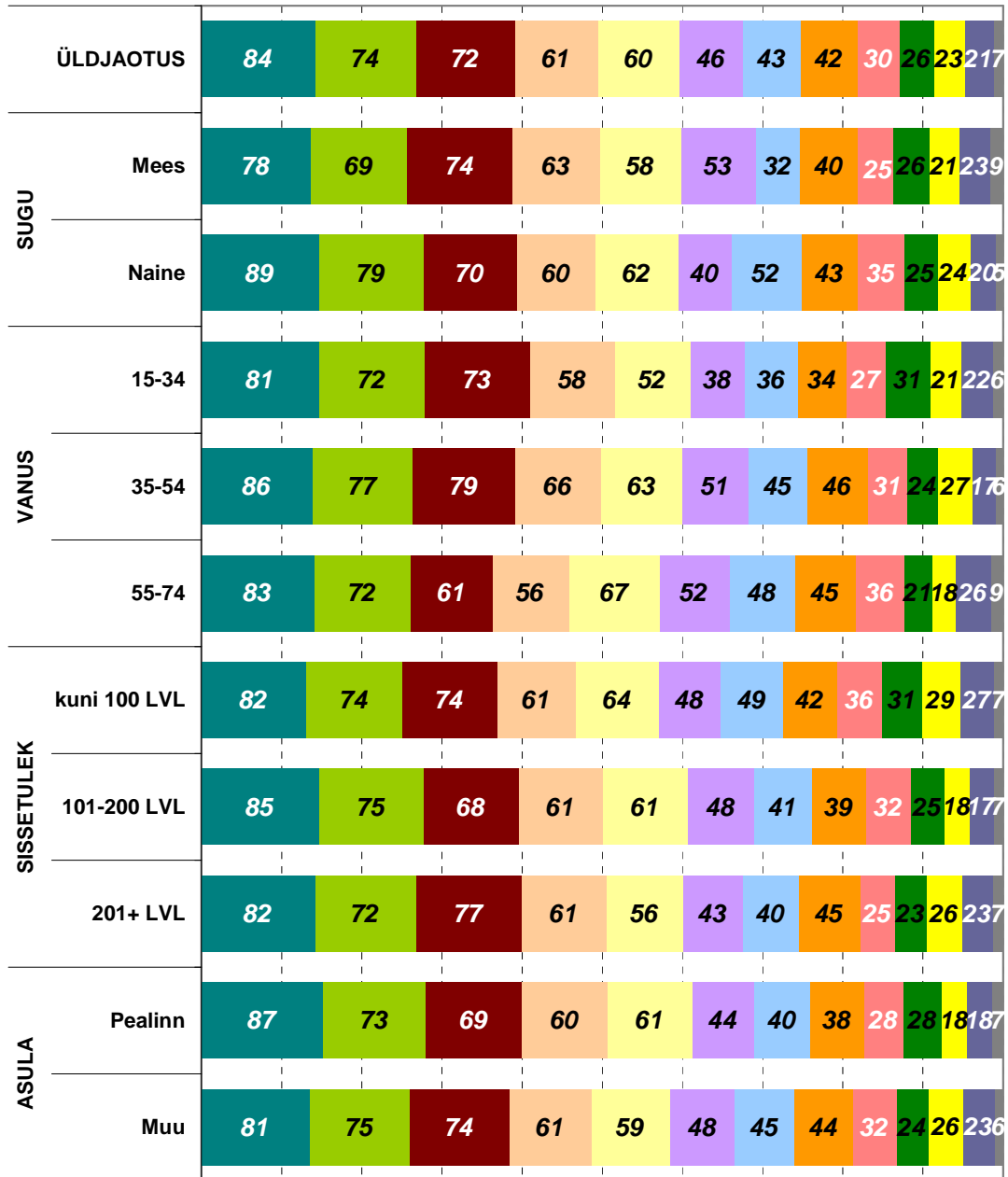
Millest koosneb tavaliselt teie argipäeva tugevaim söögikord?

Millest koosneb tavaliselt teie argipäeva tugevaim söögikord?

LÄTI

% kogu valimist

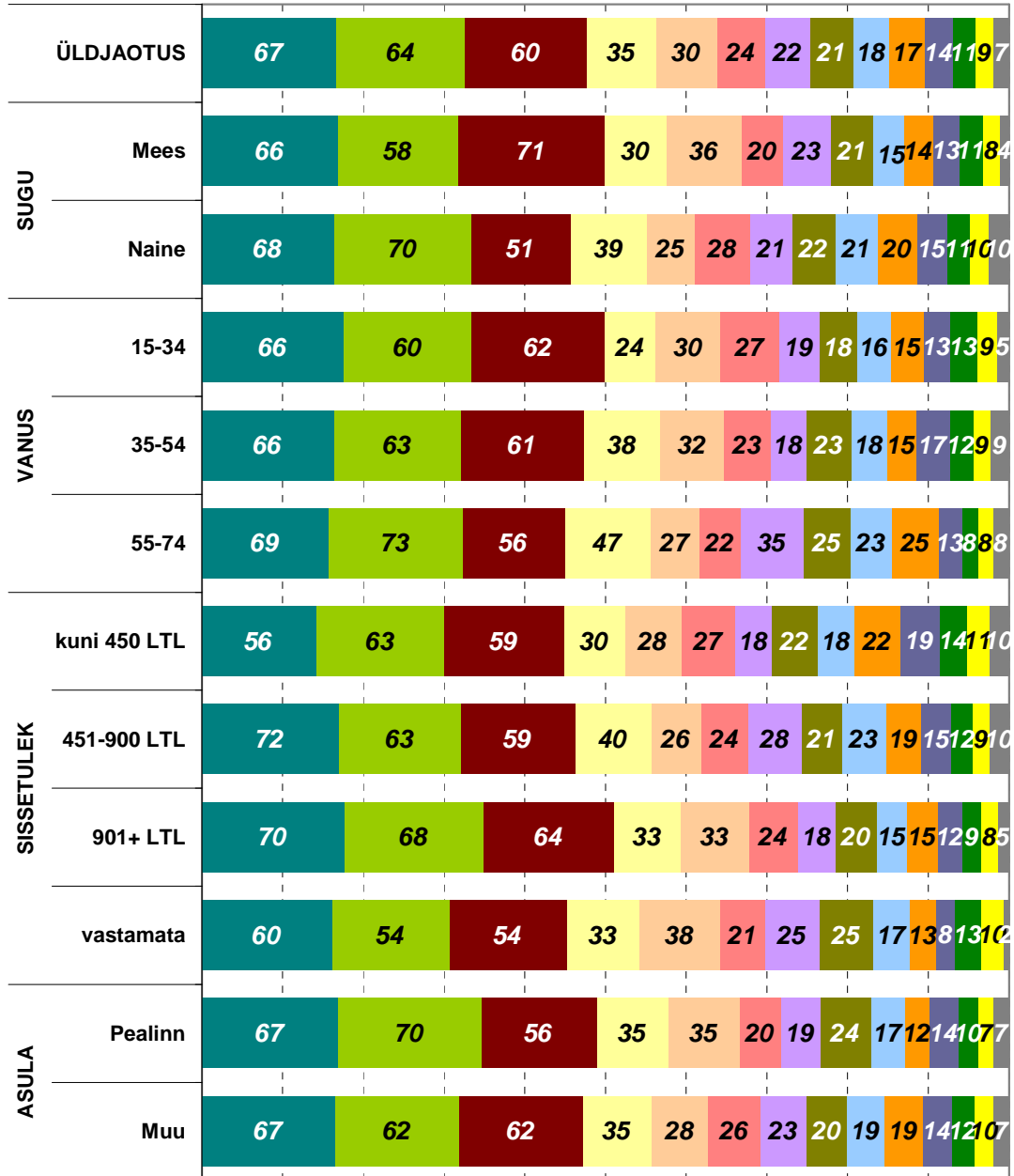

- köögiviljad ja salatid
- linnuliha
- sealiha
- loomaliha
- kala
- leib-sai
- puuviljad ja marjad
- piima-tooted
- muud teraviljatooted
- kondiitri-tooted
- dessertid ja jäätised
- vorsti-tooted
- muu

Millest koosneb tavaliselt teie argipäeva tugevaim söögikord?

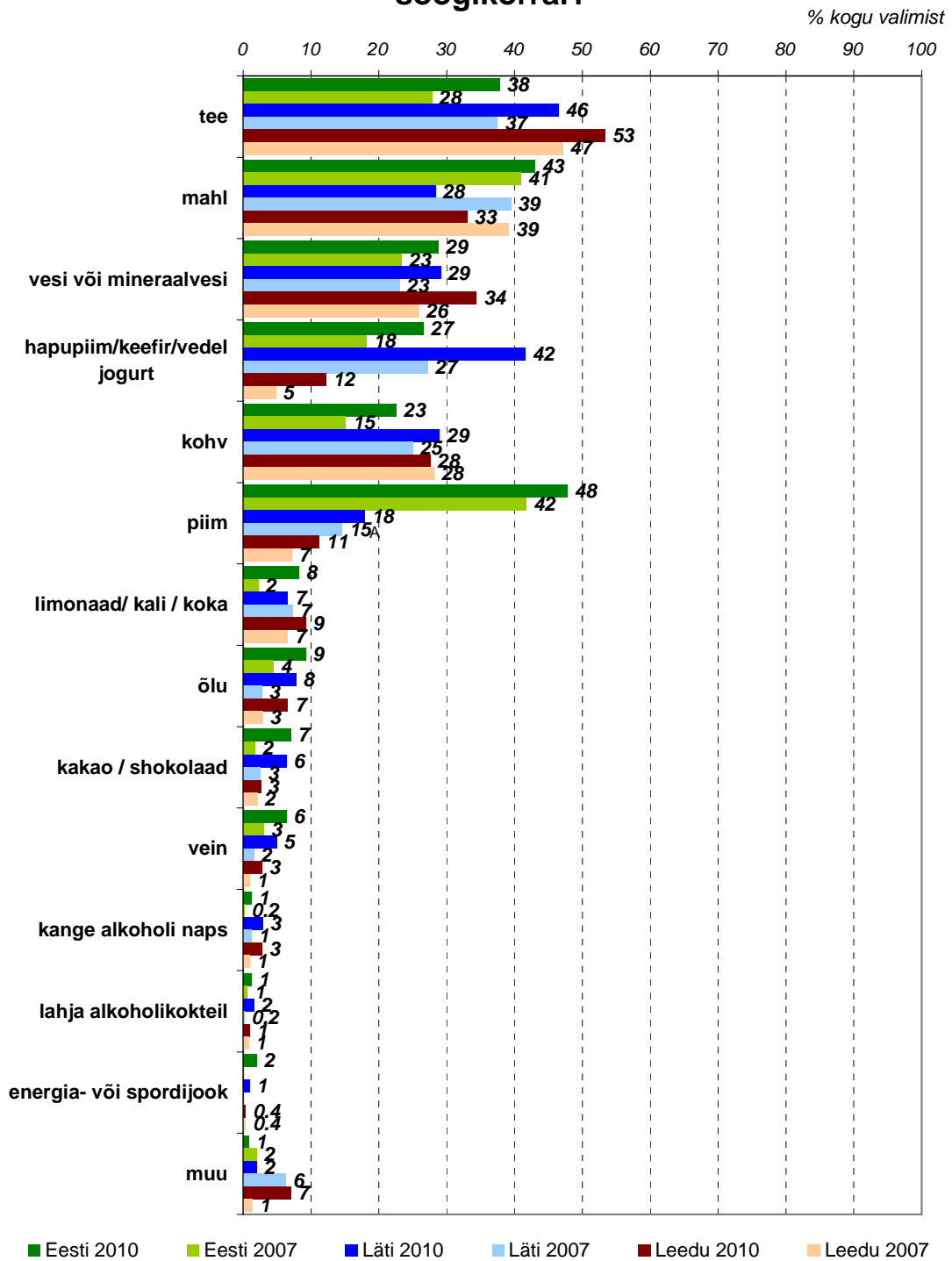
LEEDU

% kogu valimist

- köögiviljad ja salatid
- linnuliha
- sealiha
- kala
- looma- liha
- muud teraviljatooted
- leib-sai
- supp
- puuviljad ja marjad
- piima-tooted
- vorsti-tooted
- kondiitri-tooted
- desserdid ja jäätised
- muu

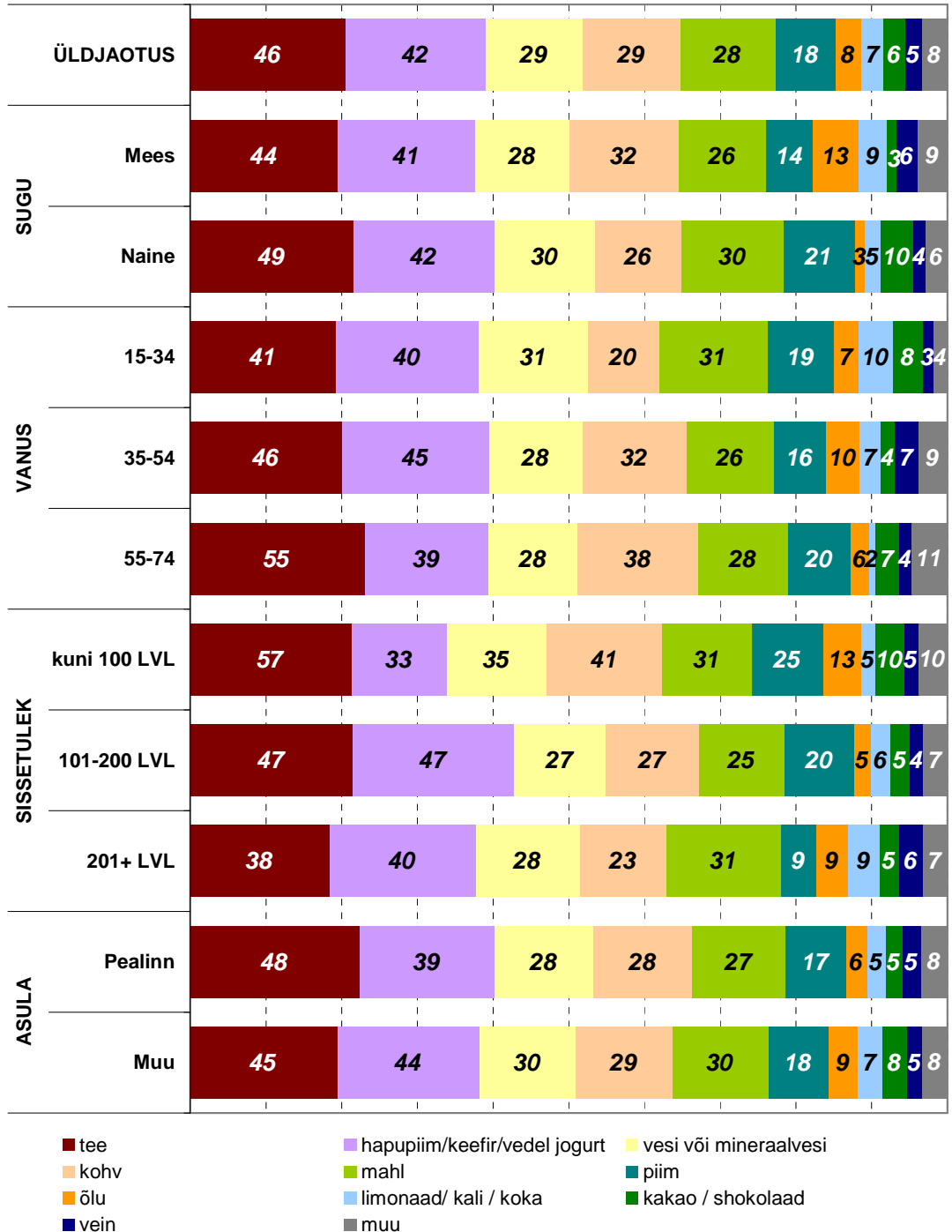
Mida joote tavaliselt argipäeva tugevaimal söögikorral?

Mida joote tavaliselt argipäeva tugevaimal söögikorral?

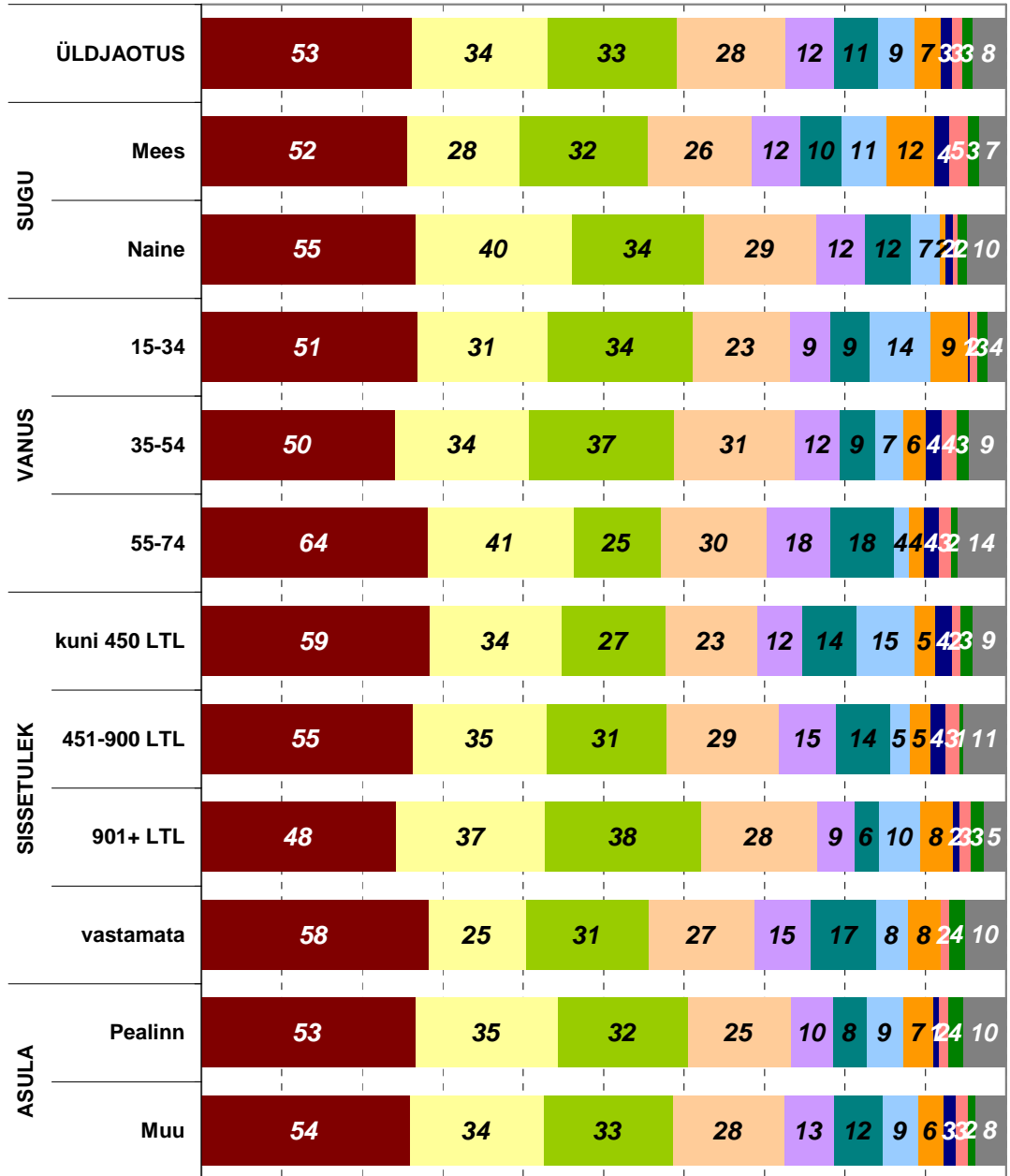
LÄTI

% kogu valimist

Mida joote tavaliselt argipäeva tugevaimal söögikorral? LEEDU

% kogu valimist

- tee
- kohv
- limonaad/ kali / koka
- kange alkoholi naps
- vesi või mineraalvesi
- hapupiim/keefir/vedel jogurt
- õlu
- kakao / shokolaad
- mahl
- piim
- vein
- muu

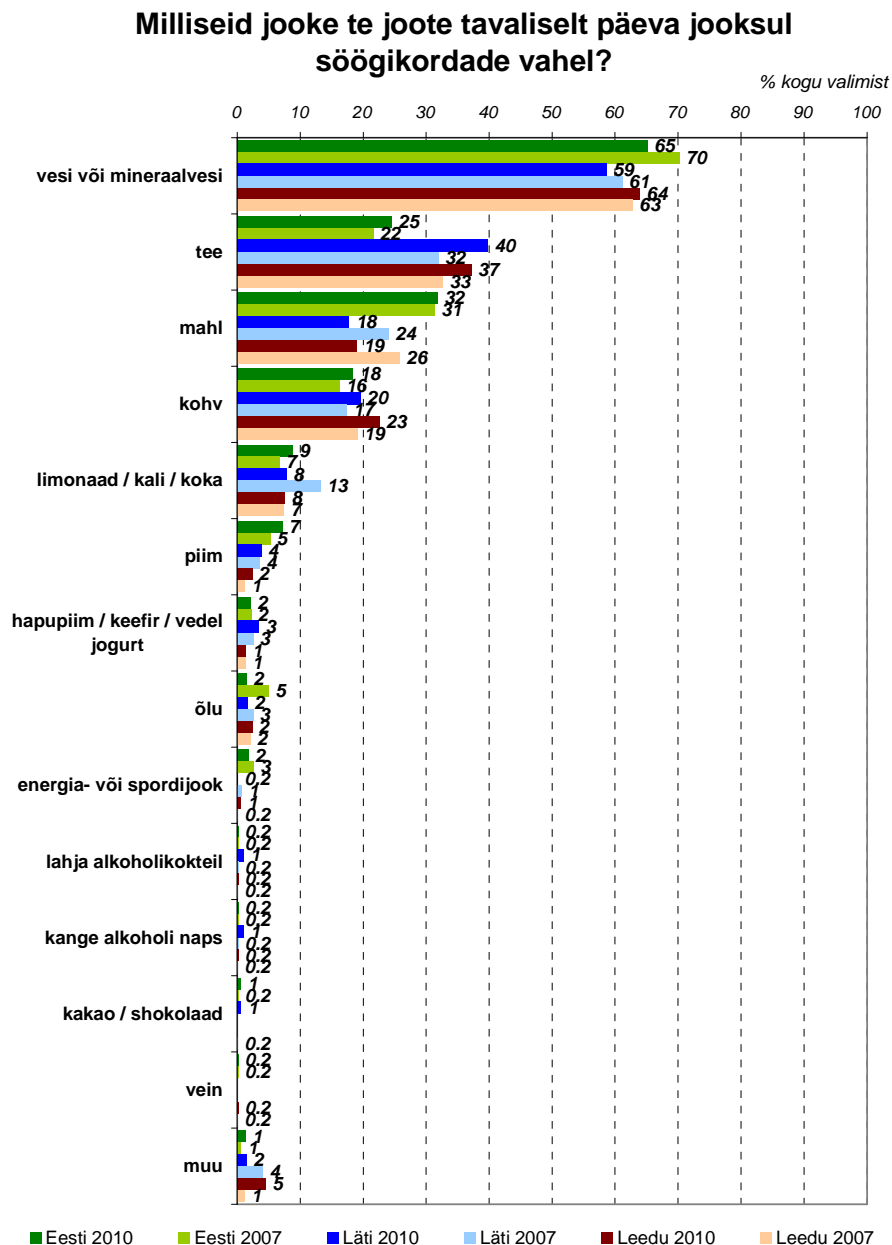
5. Joogid söögikordade vahel

Kõigis kolmes riigis on päeval söögikordade vahel peamiseks joogiks vesi või mineraalvesi. Seejuures pole pilt kolme aasta jooksul muutunud.

Teisel kohal on Eestis mahl, Lätis ja Leedus tee, kusjuures ka siin on pilt muutunud vähe. Eestis juuakse teed kui Lätis ja Leedus ning see on kolmandal kohal. Nii Lätis kui Leedus on mahla osa siiski mõnevõrra langenud ja tee osa veidi tõusnud.

Ka muus osas pole suuri muutusi toimunud.

Üheski riigis pole ka elanikkonna rühmade lõikes suuri kõikumisi, mistõttu jätame need tulemused esitamata (kuid soovi korral võib huvilistele lisada)

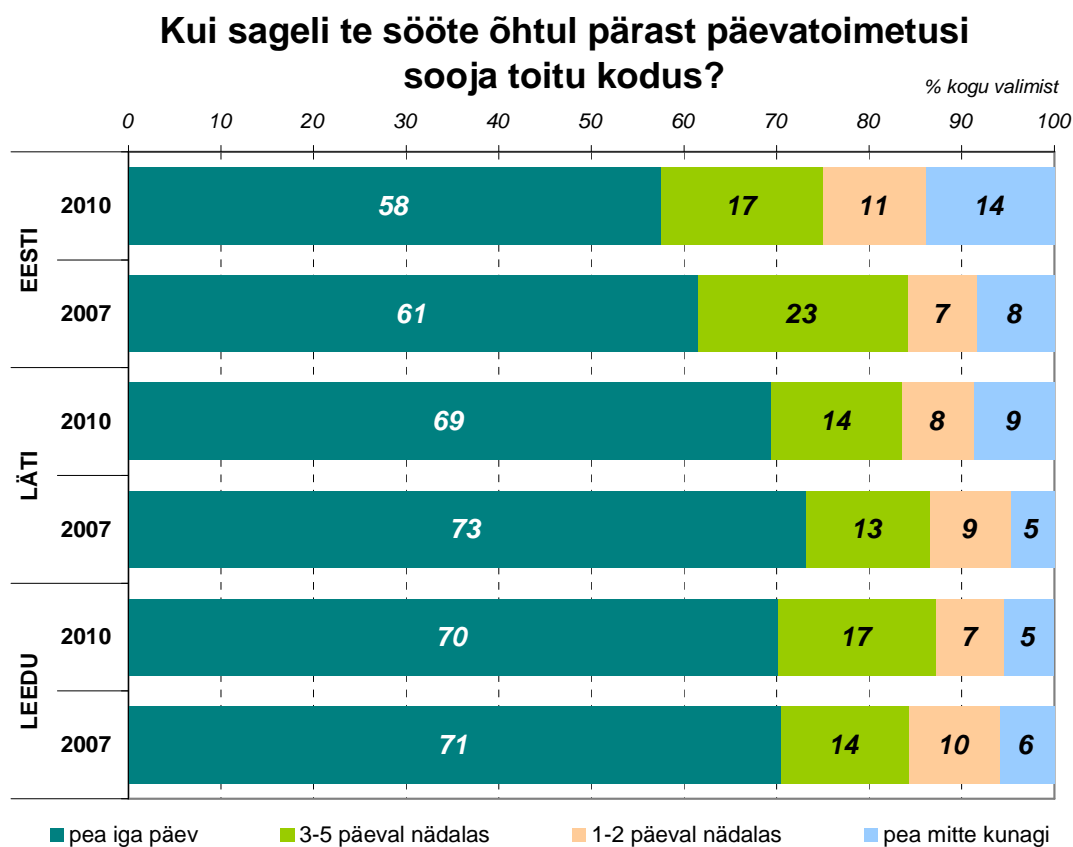
6. Sooja toidu söömine õhtul kodus

6.1 Söömise sagedus

Endiselt, nagu ka 2007 aastal, süüakse õhtul kodus sooja toitu Eestis harvem kui Lätis ja Leedus, kusjuures igapäevaste sööjate arv on isegi langenud 61%-lt 58%-le ning 3-5 päeval nädalas sööjate osa 23%-lt 17%-le. Suurenenud on aga 1-2 päeval nädalal õhtuse sooja toidu kodus sööjate osa 7%-lt 11%-le ning nende osa, kes seda pea kunagi ei tee 8%-lt 14%-le.

Eriti madal on pea iga päev õhtuse sooja toidu sööjate osa üle 55 aastaste seas (50%), Tallinnas (51%) ning meeste seas (55%). Need erisused olid ka 3 aastat tagasi.

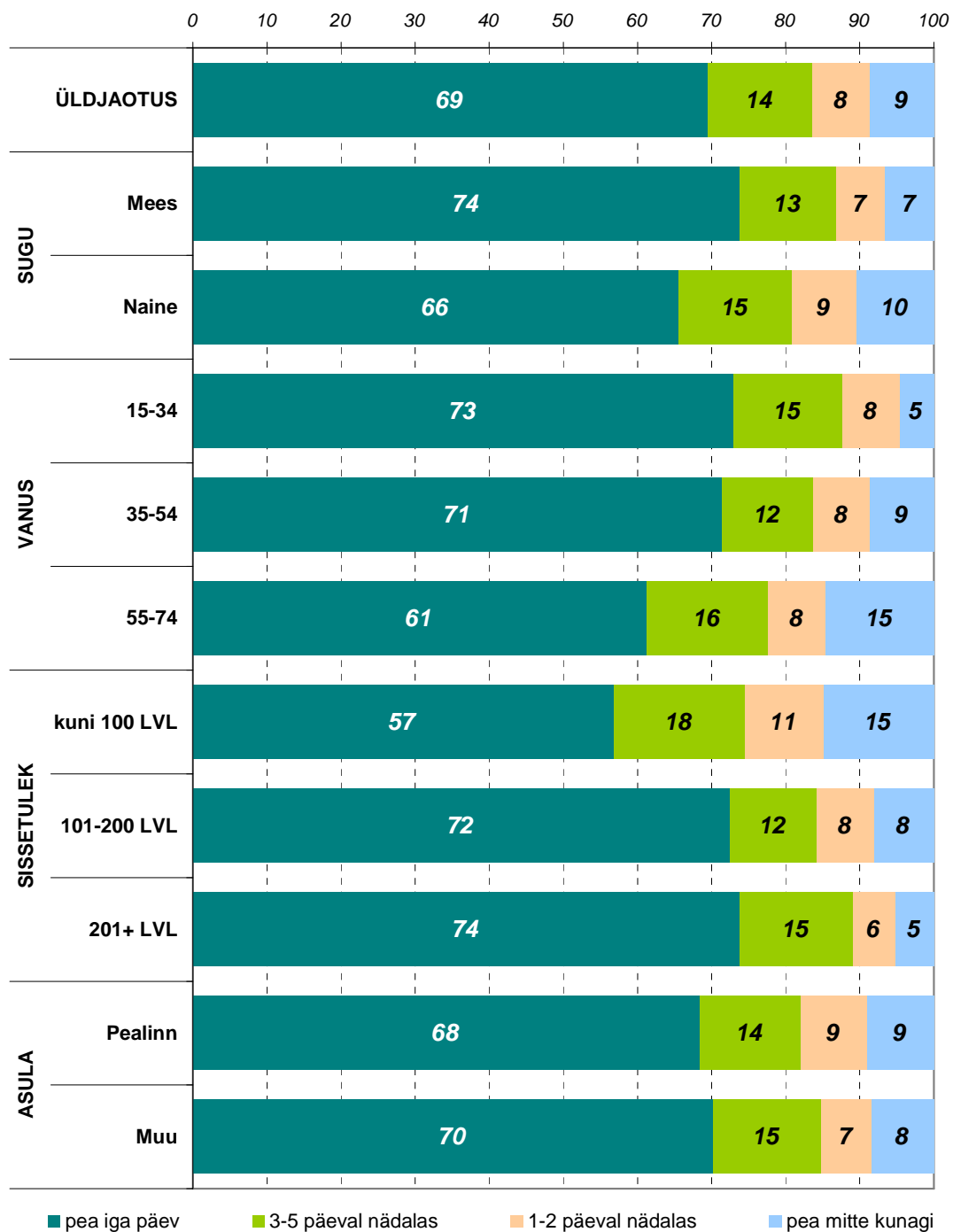
Lätis ja Leedus muutusi praktiliselt pole ning pea iga päev sööb õhtul kodus sooja toitu Lätis 69% ning Leedus 70% elanikkonnast.

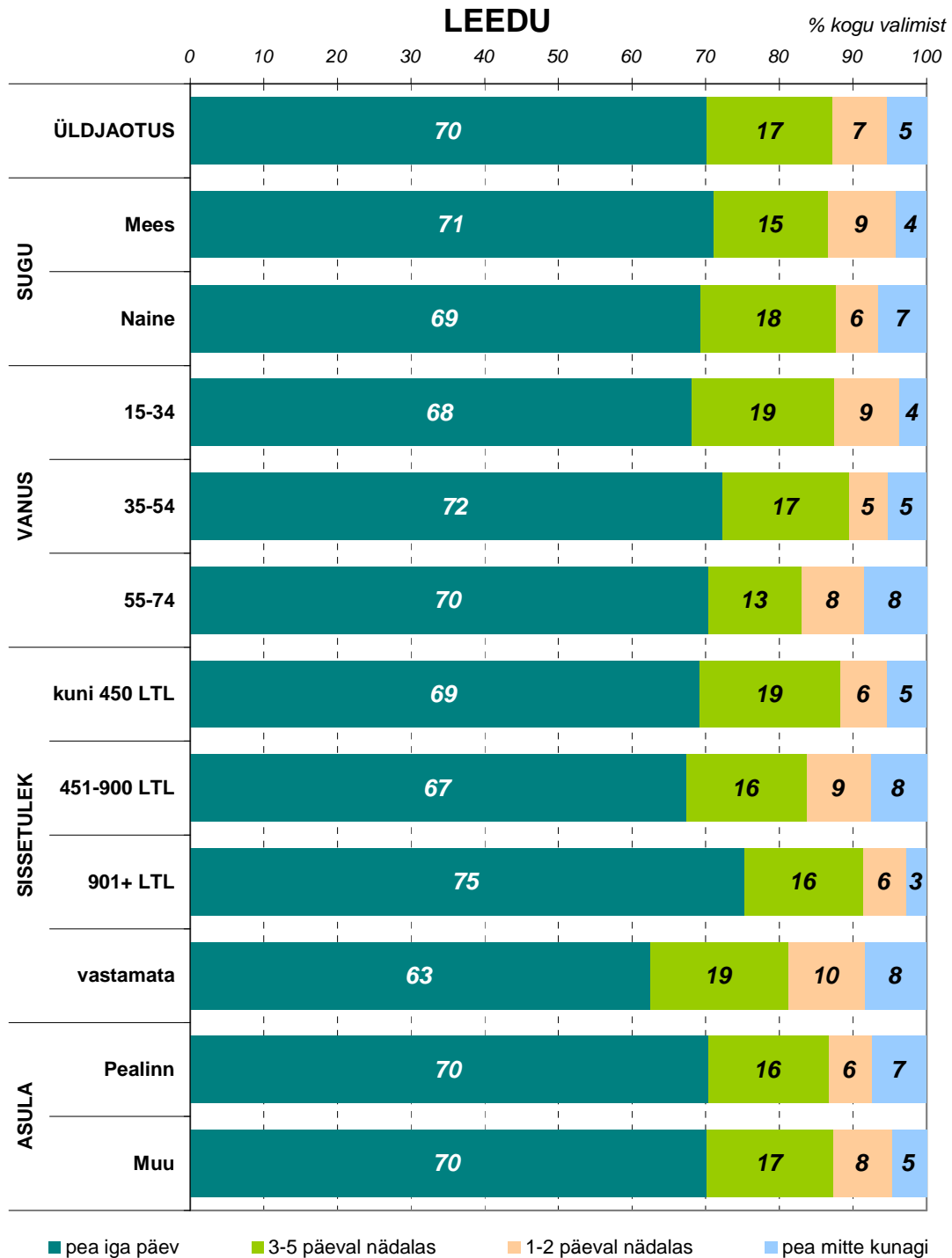
Kui sageli te sööte õhtul pärast päevatoimetusi sooja toitu kodus?

LÄTI

% kogu valimist

Kui sageli te sööte õhtul pärast päevatoimetusi sooja toitu kodus?

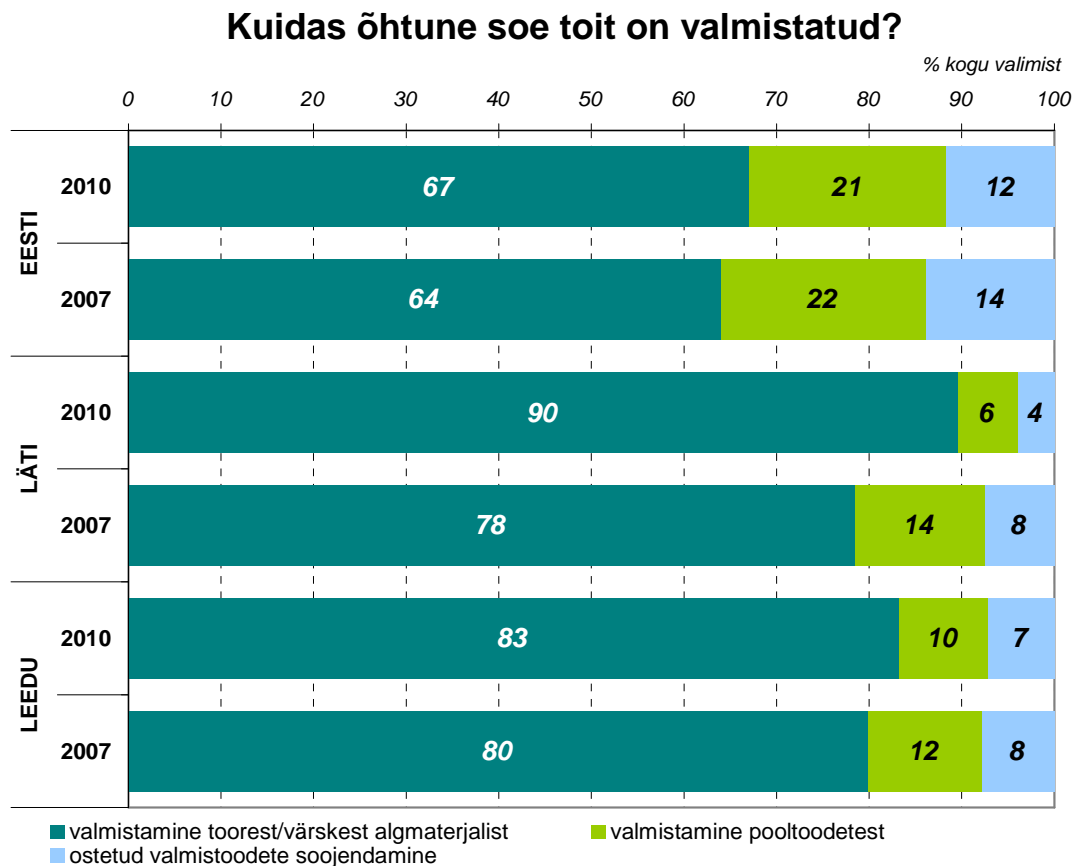

6.2. Valmistamise viis

Endiselt kasutatakse Eestis märksa enam kui Lätis ja Leedus pooltooteid ning valmistooteid ning nende proportsioon on ligilähedane 2007 aastale – 33% varasema 36% vastu. St väike suundumus toores algmaterjali enama kasutamise suunas siiski on.

Lätis, kus toore algmaterjali kasutamise traditsioon oli varemgi suurem, kasvas selle osatähtsus veelgi, jõudes 90%-le (2007 78%). Leedus oli kasv 80%-lt 83%-le.

Seega näib, et masu tingimustes on siiski õhtuse sooja toidu valmistamisel toore algmaterjali kasutamine mõnevõrra suurenenud igas riigis, enim aga Lätis.

7. Üldine pool- ja valmistoodete kasutamine tooterühmade kaupa

Esitame siinkohal kontsentreeritud ülevaate sageli + vahetevahel hinnangute summana

Paki- ja purgisupid

Eestis ca 30% ja tarbimine pole oluliselt muutunud

Lätis vaid 9%, Leedus 17% ning mõlemas on väike tagasimine

Einevorstid

Eestis 59% kerge tõusuga (+3%)

Lätis 51%, järsu langusega (-20%)

Leedus 66%, mõningase langusega (-9%)

Pihvid, kotletid, frikadellid

Eestis 55%, kerge tõusuga (+2%)

Lätis 24%, järsu langusega (-23%)

Leedus 15%, langusega (-7%)

Kalatooted

Eestis 57%, tase sama

Lätis 43%, langusega (-16%)

Leedus 36%, langusega (-9%)

Pizzad

Eestis 20%, kerge tõusuga (+6%)

Lätis 19%, kerge langusega (-2%)

Leedus 22%, kerge tõusuga (+4%)

Pirukad

Eestis 35%, kerge langusega (-4%)

Lätis 35%, langusega (-10%)

Leedus 54%, kerge tõusuga (+7%)

Pelmeenid

Eestis 51%, tase üldiselt sama

Lätis 45%, selge langusega (-13%)

Leedus 48%, kerge tõusuga (+5%)

Külmutatud pakiköögiviljad

Eestis 49%, kerge tõusuga (+3%)

Lätis 28%, kerge langusega (-3%)

Leedus 23%, kerge tõusuga (+3%)

Valmissalatid

Eestis 40%, tase üldiselt sama

Lätis 22%, järsu langusega (-15%)

Leedus 25%, kerge langusega (-2%)

Friikartulid (võrdlust pole)

Eestis 15%, Lätis 10%, Leedus 8%

Külmutatud pagaritooted (võrdlust pole)

Eestis 15%, Lätis 1%, Leedus 15%

Jäätis (võrdlust pole)

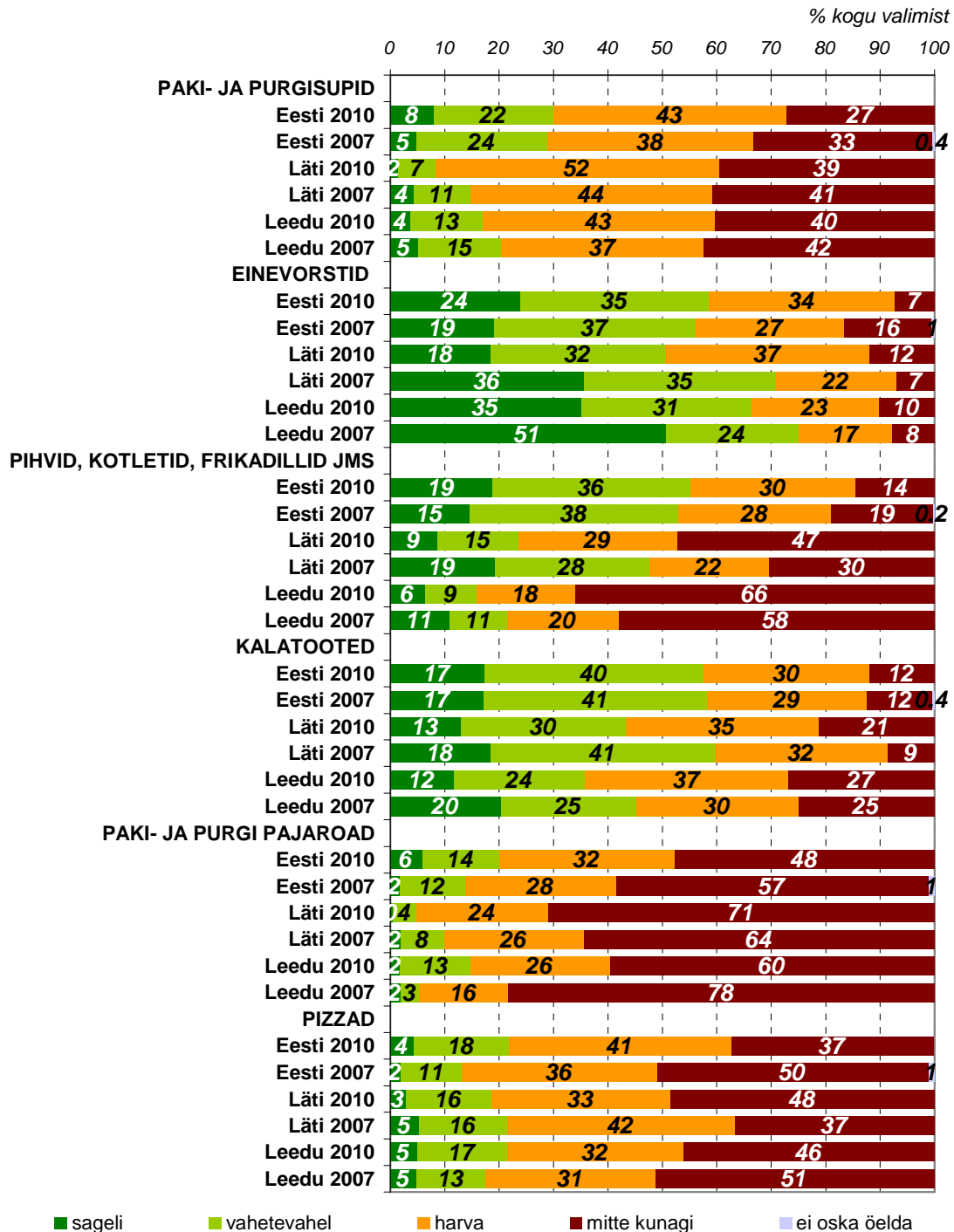
Eestis 70%, Lätis 69%, Leedus 71%

Niisiis näeme, et Eestis, kus pool- ja valmistoodete tarbimine on üldiselt suurem, näitab viimase 3 aasta tarbimise trend üldiselt seda, et eri tooterühmade tarbimise osa pole kas muutunud või on seda nii üles- kui allapoole väga vähe.

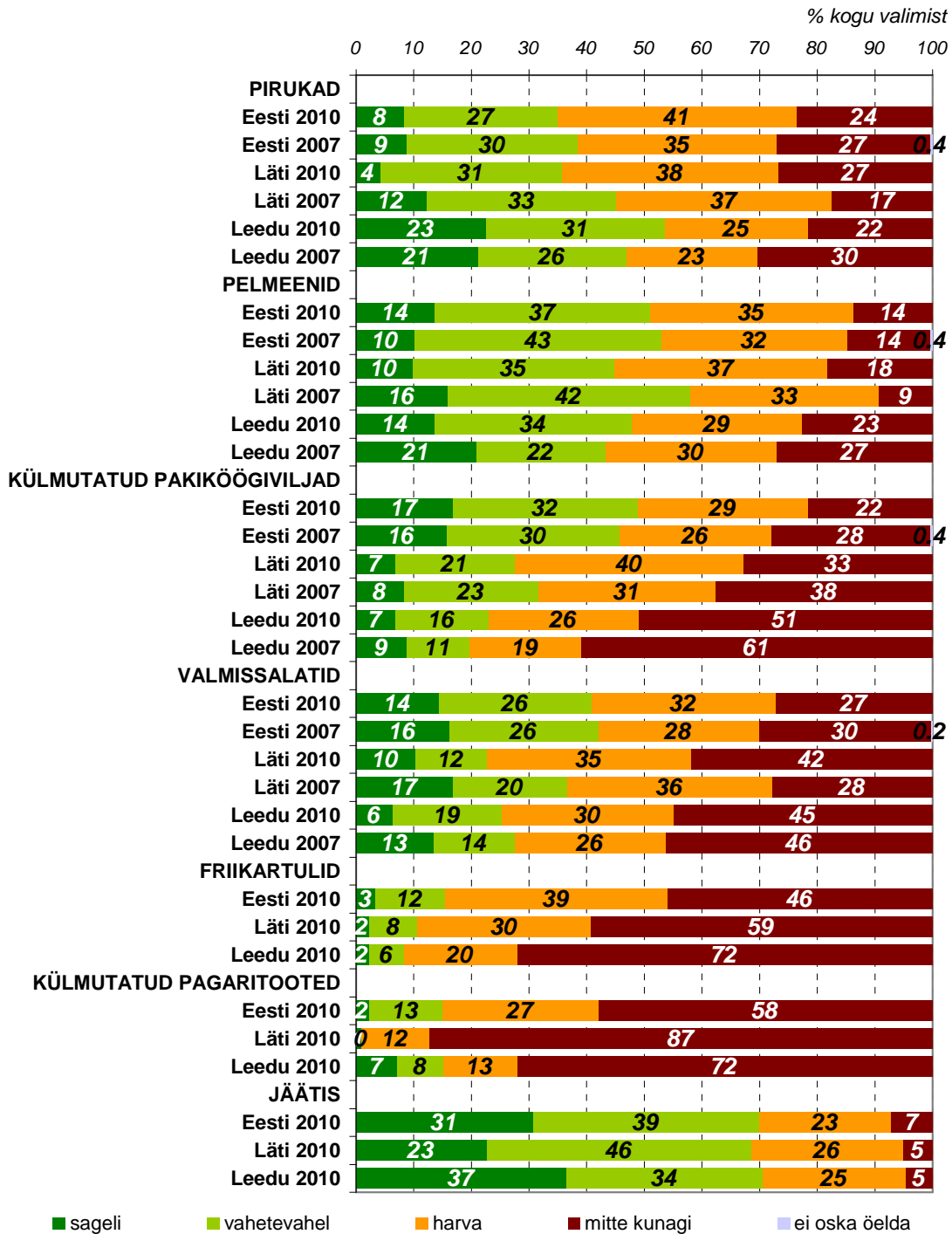
Lätis, kus värske tooraine kasutamine vähemalt õhtul kodus on kõrgeim ning ka märkimisväärse kasvuga, on selgelt näha ka vaadeldud pool- ja valmistoodete tarbimise langus ning mitmete toodete osas on see nüüd ka kolmest riigist madalaim.

Leedus on muutused kahesuunalised osades toodetes (külmutatud pakiköögiviljad, pelmeenid, pirukad ja pizzad) on näha kerget tarbimise kasvu, osades toodetes (paki- ja purgisupid, einevorstid, pihvid-kotletid-frikadellid, kalatooted ja valmissalatid) jaga kerget langust. Viimaste osas näib, et tegu on veidi kallimate tooterühmadega

Mil määral kasutate järgmisi poolvalmis- ja valmistooteid... I

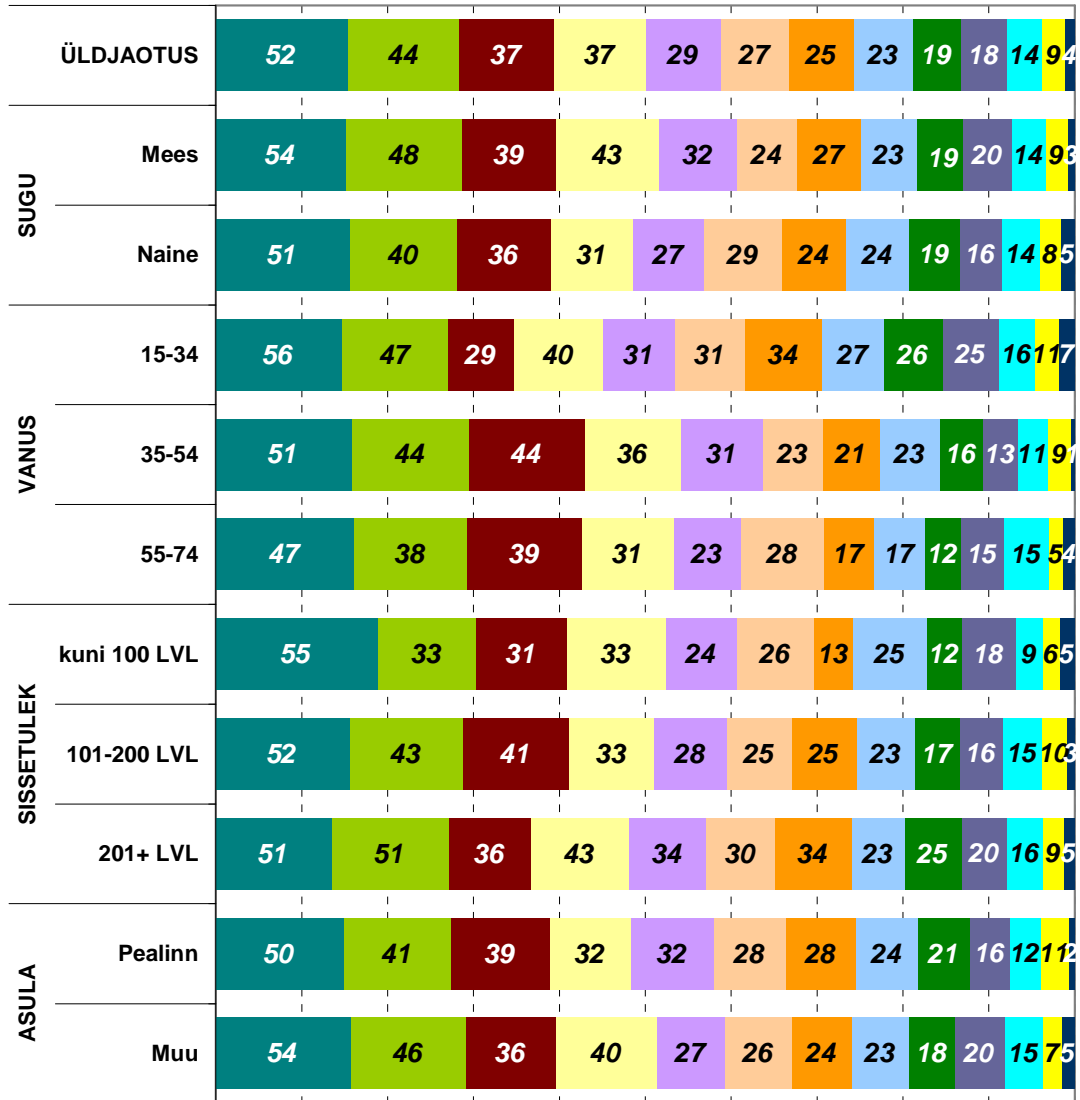

Mil määral kasutate järgmisi poolvalmis- ja valmistooteid... II

Mil määral kasutate (peres) järgmisi poolvalmis- ja valmistooteid? LÄTI

sagedus 100-palli süsteemis

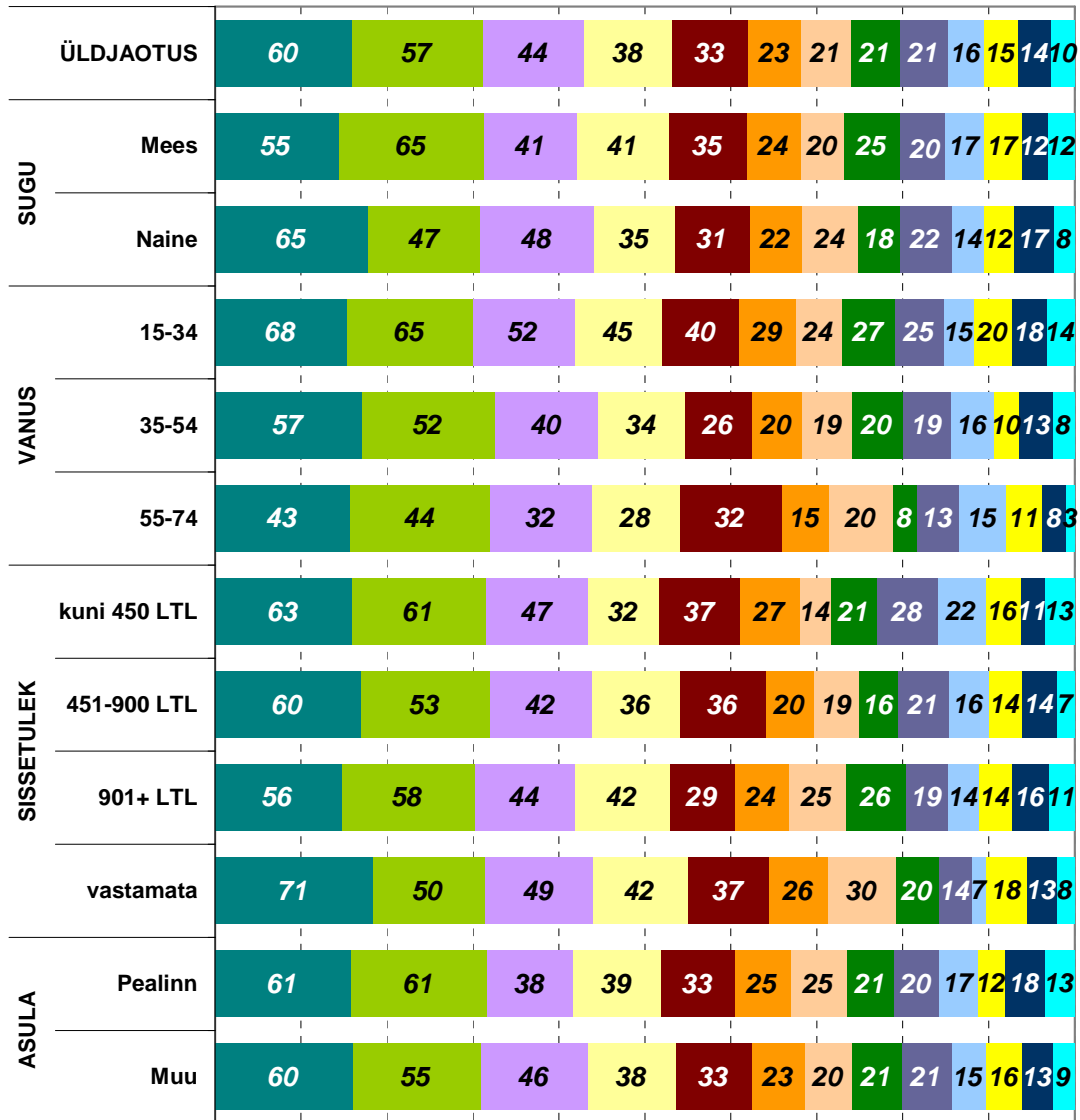

- Jäätis
- Kalatooted, sh külmutatud paneeritud kalatooted
- Pirukad
- Valmissalatid
- Pizzad
- Friikartulid
- Külmutatud pagaritooted
- Einevorstid (sardell, viiner, grillvorst jms)
- Pelmeenid
- Külmutatud pakiköögiviljad ja nende segud
- Pihvid, kotletid, frikadillid jms
- Paki- ja purgisupid
- Paki- ja purgi pajaroad

Mil määral kasutate (peres) järgmisi poolvalmis- ja valmistooteid?

LEEDU

sagedus 100-palli süsteemis

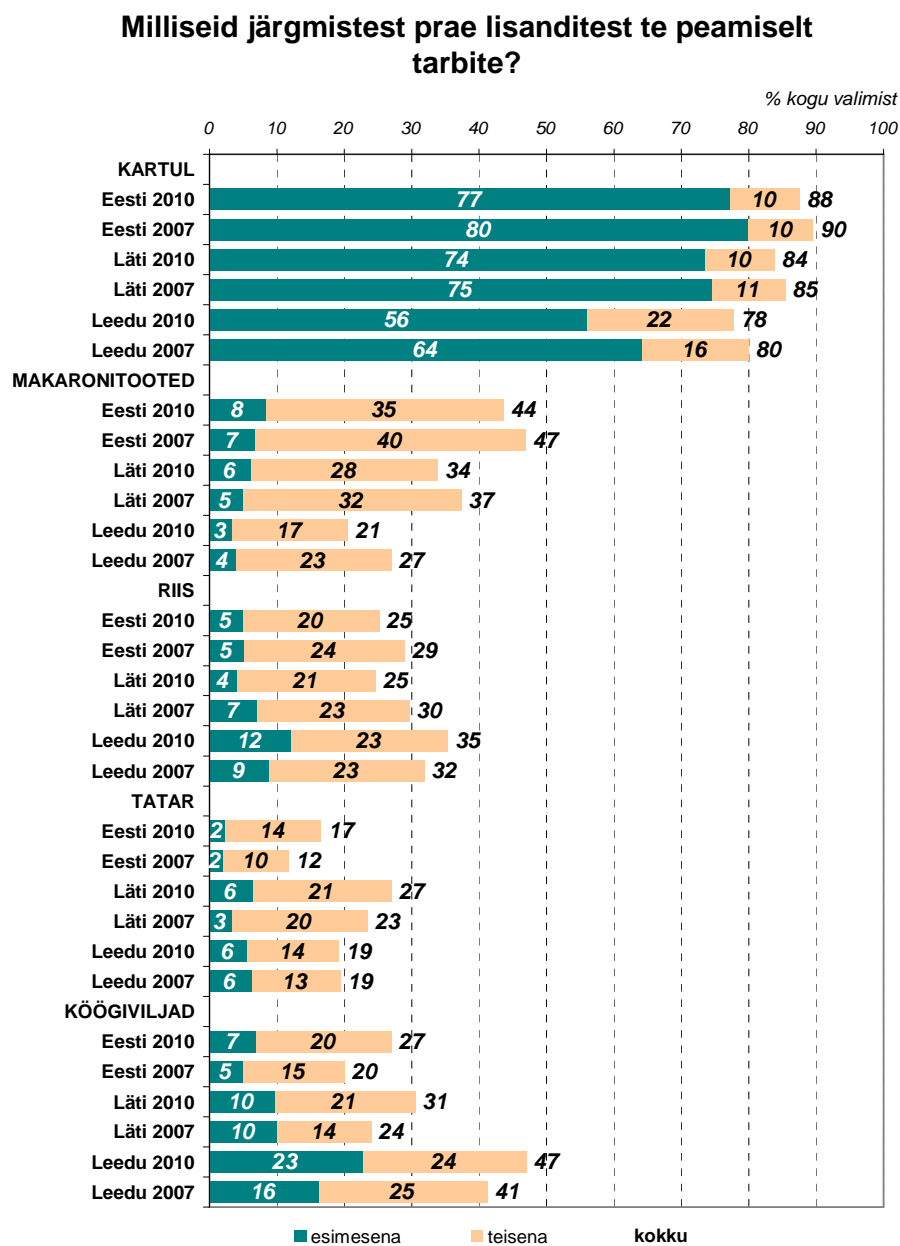
- Jäätis
- Einevorstid (sardell, viiner, grillvorst jms)
- Pirukad
- Pelmeenid
- Kalatooted, sh külmutatud paneeritud kalatooted
- Valmissalatid
- Külmutatud pakiköögiviljad ja nende segud
- Pizzad
- Paki- ja purgisupid
- Pihvid, kottletid, frikadillid jms
- Paki- ja purgi pajaroad
- Külmutatud pagaritooted
- Friikartulid

8. Kasutatavad praelisandid

Esimeseks valikuks on endiselt kõigis kolmes riigis kartul. Seejuures on Eestis (77%) ja Lätis (74%) jäänud tase ligilähedaselt samaks, Leedus, kus kartuli osatähtsus on niigi madalam, on see siiski veel langenud (56% varasema 64% asemel). Samas on Leedus tõusnud esimese valikuna köögiviljade osatähtsus (16%-lt 23 %-ni).

Teiseks valikuks on Eestis ja Lätis makaronitooted, Leedus köögiviljad.

Riisi ja Tatra osakaalud pole märkimisväärselt muutunud ning Eestis on tatra roll endiselt madalaim.

9. Õhtuse koduse sooja toidu menüü koostamise põhitegurid

Eestis on esimese tegurina pea võrdselt esikohal isiklikud maitseeelistused ja tervislikkus (24% ja 23%). Seejuures on maitse-eelistuste roll langenud (2007 oli 35%) ning kui vaadata, millise teguri tähtsus seejuures kasvanud on, siis nendeks on kättesaadavus poest ning soodne hind. Niisiis suhteliselt selged masu argumendid. Tervislikkuse teguri roll on langenud väga vähe. Esimese ja teise teguri summas on Eestis siiski esikohal maitseeelistused (langusega), teisel tervislikkus (tase sama) ning kolmandal kohal valmistamise kiirus (tõusuga)

Lätis seevastu on tervislikkuse tegur esimese tegurina esikohal ning tugevnenud (31%) ning taandunud on maitseeelistuste teguri roll (22%). Veidi taandunud on valmistamise kiiruse tegur ning veidi tugevnenud ka soodsa hinna tegur.

Esimese ja teise teguri summas on esikohal tervislikkus (tõusuga), teisel kohal maitseeelistused (langusega) ning kolmandal kohal kvaliteet (tõusuga).

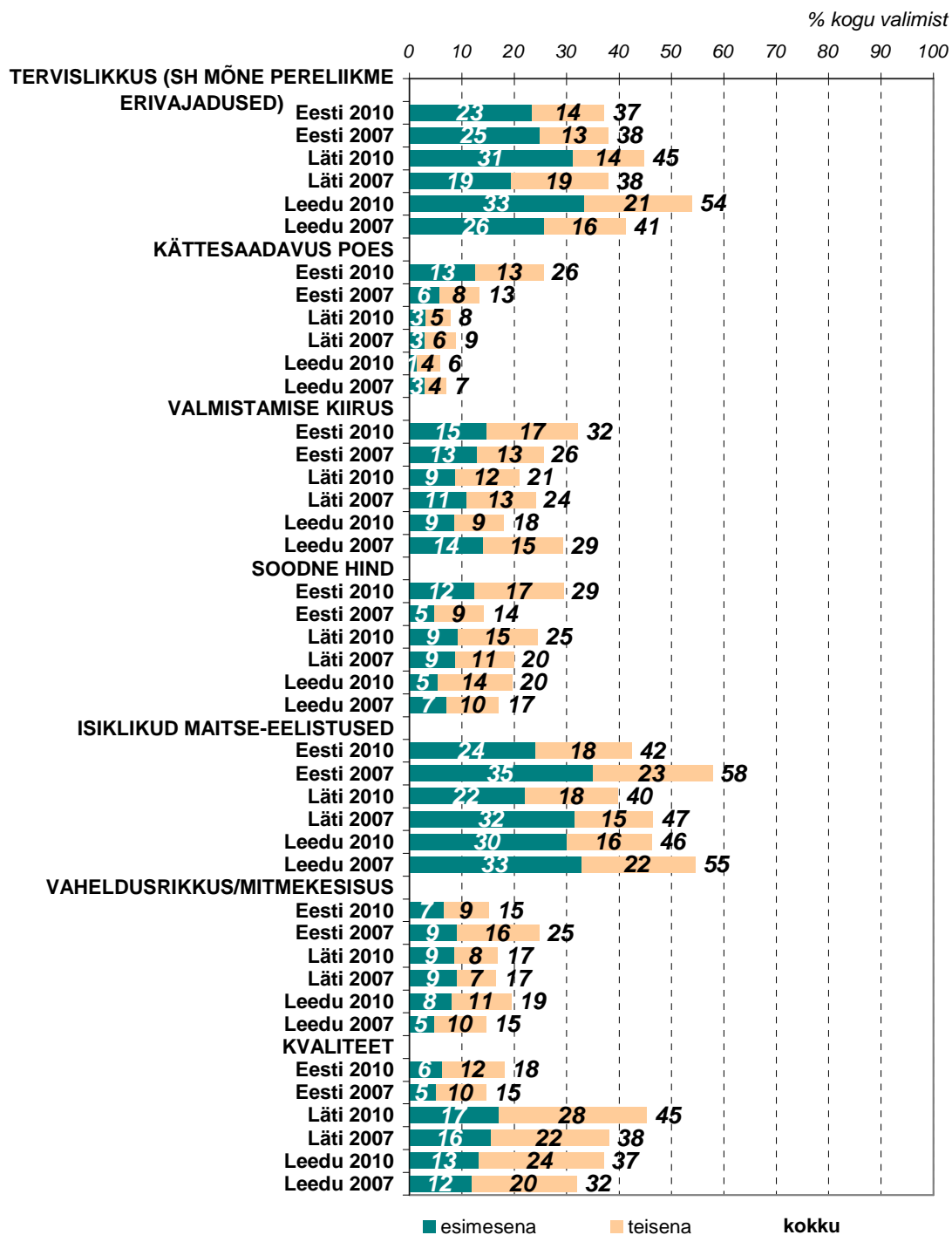
Leedus on analoogselt Lätiga tugevnenud selgelt tervislikkuse tegur (33%) ning selgelt taandunud valmistamise kiiruse tegur, samuti mõnevõrra maitseeelistuse tegur.

Esimese ja teise teguri summas on siingi analoogselt Lätiga esikohal tervislikkus (tõusuga), teisel kohal maitseeelistused (langusega) ning kolmandal kohal kvaliteet (tõusuga).

Tundub, et kõigis riikides kaasneb toormaterjalist varasemast enama toiduvalmistamisega kujutus, et see on soodsam ja tegelikult ka tervislikum, kuigi maitseeelistustele saab vähem tähelepanu pöörata. Lätis ja Leedus on aga see kujutusmudel märksa tugevam kui Eestis ning mõlemas riigis lisandub neile veel kujutus paremast kvaliteedist, mis taas on Eestis tagasihoidlikum.

Ühtlasi on endiselt kvaliteedi tegur Eestis tunduvalt väiksema tähtsusega kui Lätis ja Leedus, ning nii nende kui muude meie poolt läbiviidud uuringute andmeid arvestades on seletus selles, et Eestis usaldatakse üldiselt poes müüdava kvaliteeti kõrgemalt, mistõttu pole seega oluline ostutegur. On muidugi ka võimalik, et tegu on tunnetusliku vastuolu ületamise mehhanismiga – kuna enam tarbitakse pool- ja valmistooteid (mistõttu ka valmistamise kiirus on olulisem tegur), siis tõrjutakse kvaliteedi tegur lihtsalt eneseõigustuste süsteemis tahapoole.

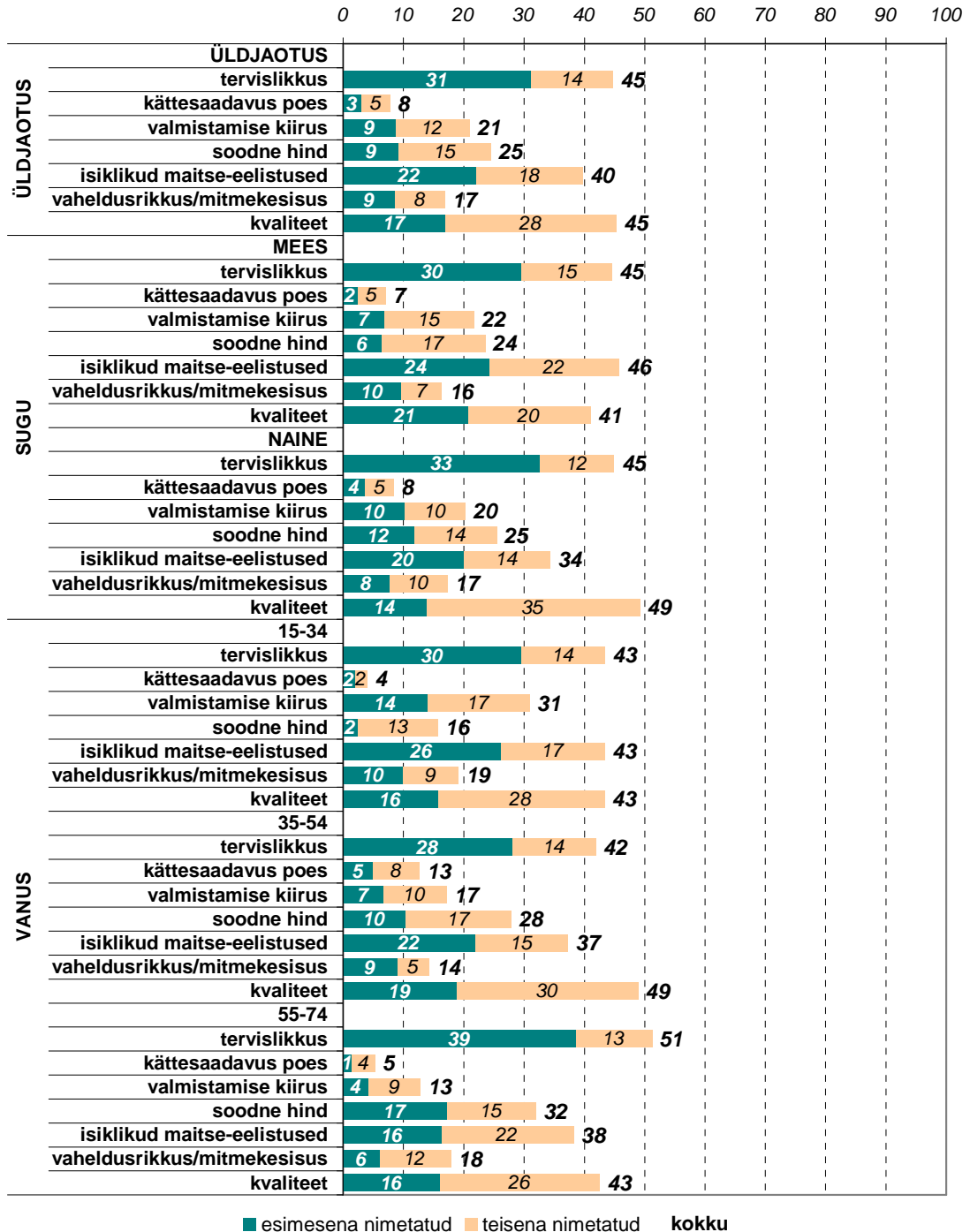
Mis on koduse õhtuse sooja toidu menüü koostamisel oluline?

Mis on teil koduse õhtuse sooja toidu menüü koostamisel oluline? I

LÄTI

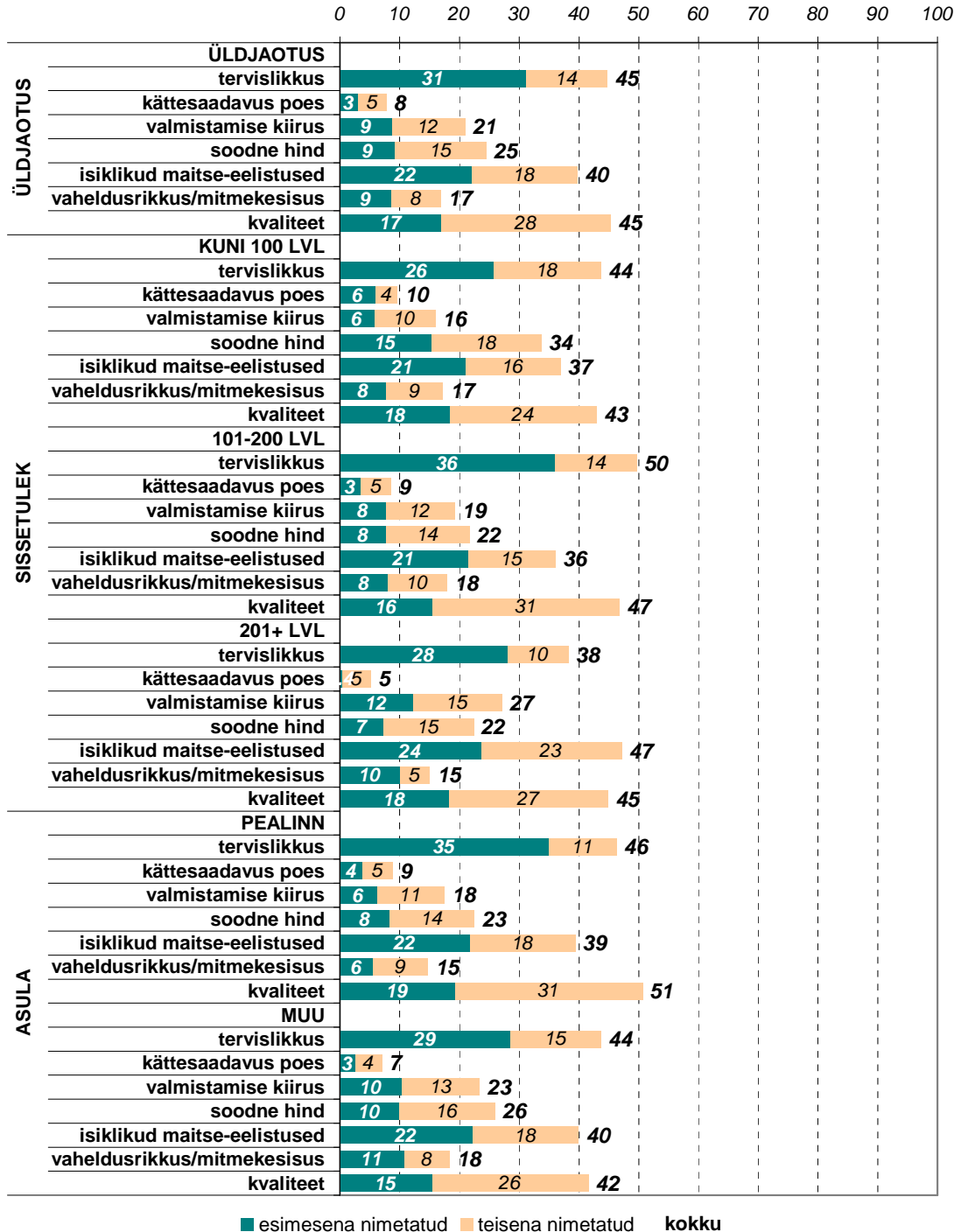
% kogu valimist

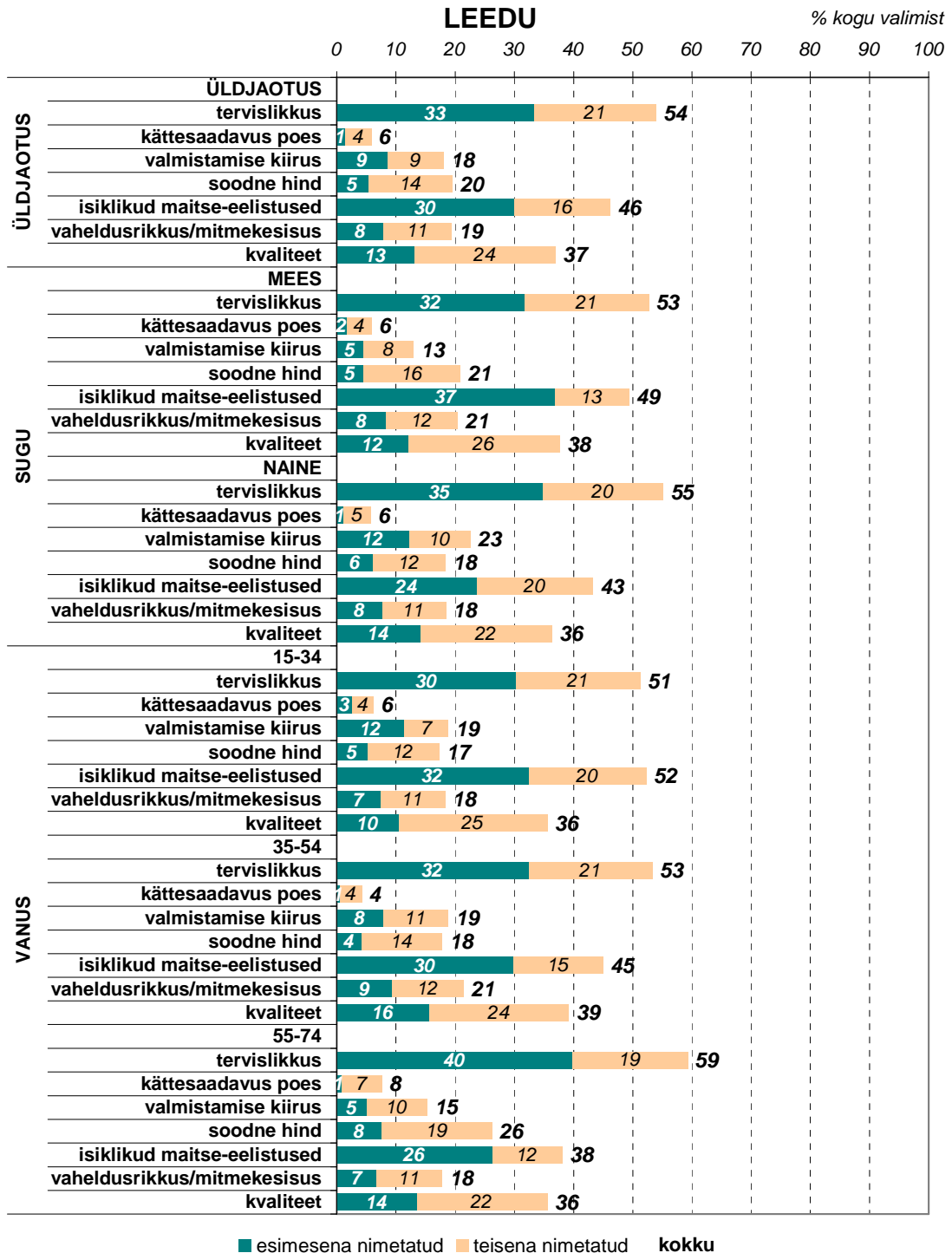
Mis on teil koduse õhtuse sooja toidu menüü koostamisel oluline? II

LÄTI

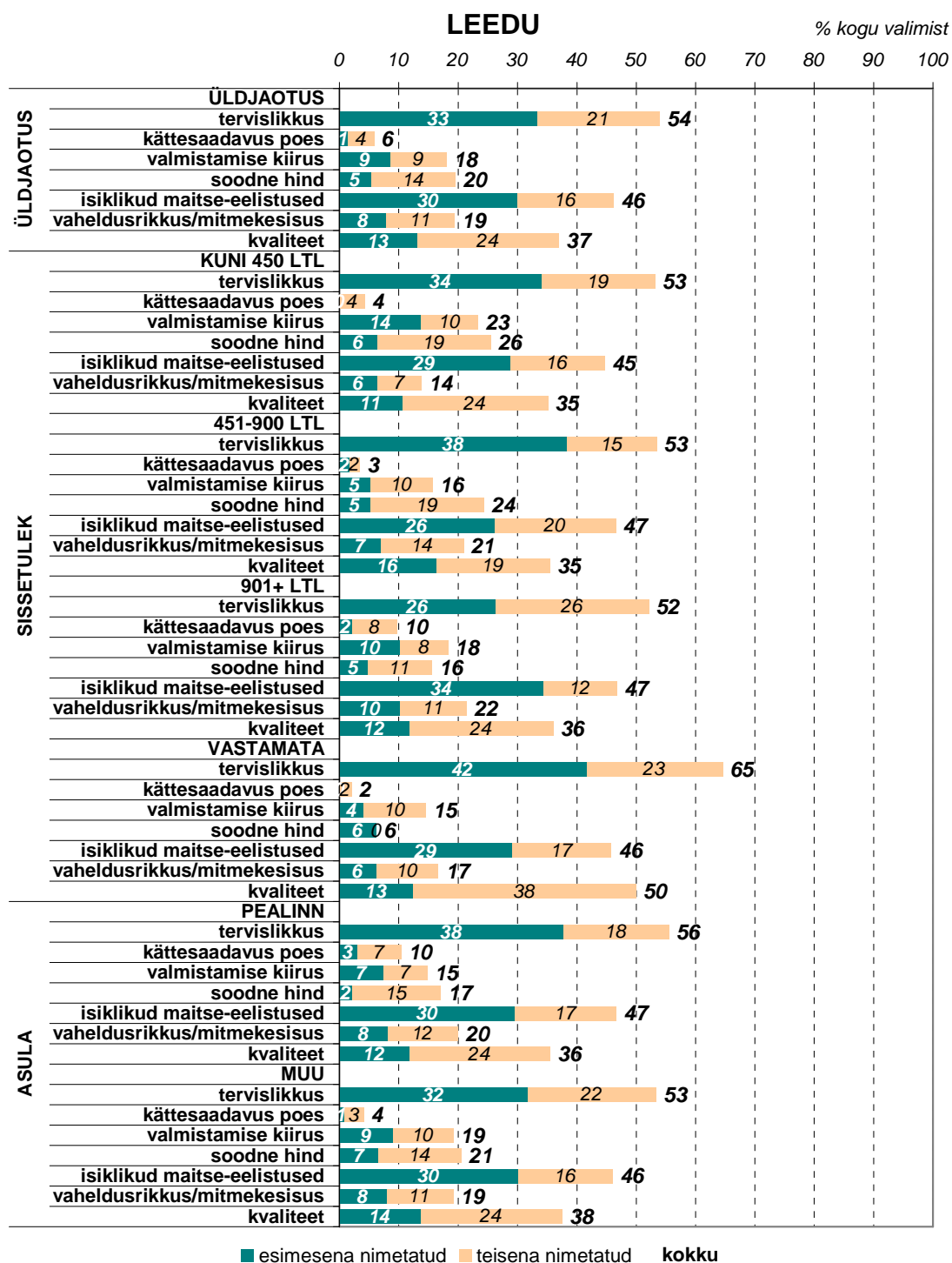
% kogu valimist

Mis on teil koduse õhtuse sooja toidu menüü koostamisel oluline? I

Mis on teil koduse õhtuse sooja toidu menüü koostamisel oluline? II

10. **Kauplusekettide positsioon toiduainete ostudel**

Eestis on viimase kolme aasta jooksul toimunud üks oluline muutus – keskmiste seast liidri väljakutsujaks on tõusnud Maxima. Liidriks on endiselt Selver 22%-ga, Maxima osa peamise toidukaupade ostukohana tõusis aga 7%-lt 20%-le.

Veidi paranes ka Konsumi tulemus, kuid selgelt oma osa on kaotanud, Säästumarket, Rimi ja väikepoed. Seega saab üleriigiliselt rääkida kahest selgest liidrist – Selver ja Maxima.

Tallinnas on Selveri edu Maxima ees veidi suurem ning kolmandal kohal on selgelt Prisma

Lätis on liidriks Maxima (36%), kusjuures möödudes vaadeldava kolme aasta jooksul Rimist (29%). Ka siin on näha selgelt kahe keti ülekaal ning väikepoodide osa langus. Riias on siiski esikohal Rimi. Turgude osa on Lätis kõrgem kui Eestis (8%) ning isegi veidi paranenud.

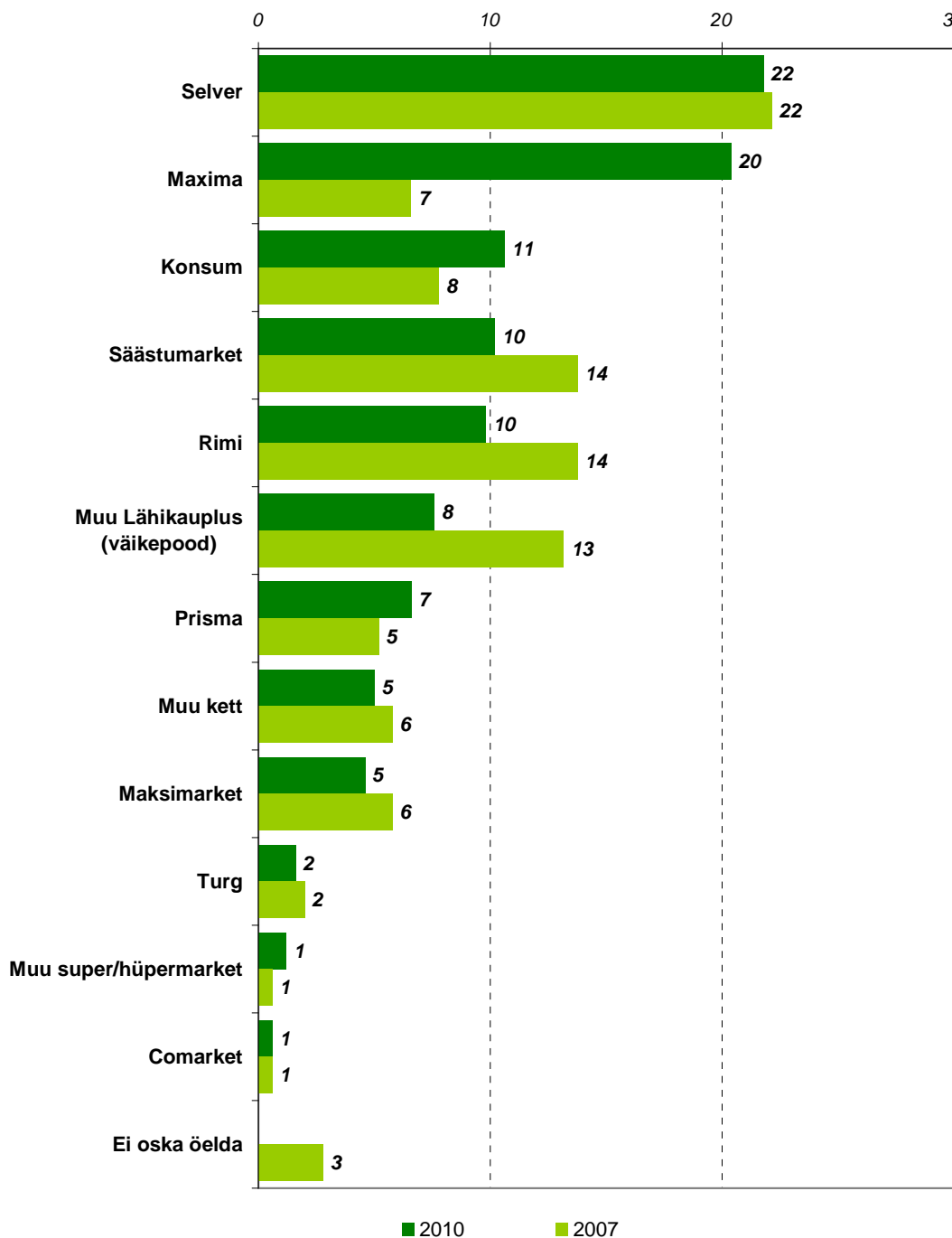
Leedus on Maxima ainuliidri positsioon endiselt ülekaalukas (50%). Oluliselt on langenud Iki positsioon. Muude ostukohtade osakaalud püsivad üldjoontes endisena.

NB! 2007 aasta uuringus ei rakendatud Leedu küsitluses ühe – peamise – ostukoha vastamise nõuet, mistõttu siis nimetas suur osa vastanuist enam kui ühe kaupluse/keti. Seekord seda nõuet rakendati ja seetõttu tuleb Leedu diagrammidel oleva tulemuse protsentuaalse languse juures arvestada just selle muutusega.

Millisest kaupluseketist või ostukohast ostate kõige enam pere igapäevaseid toiduaineid?

EESTI

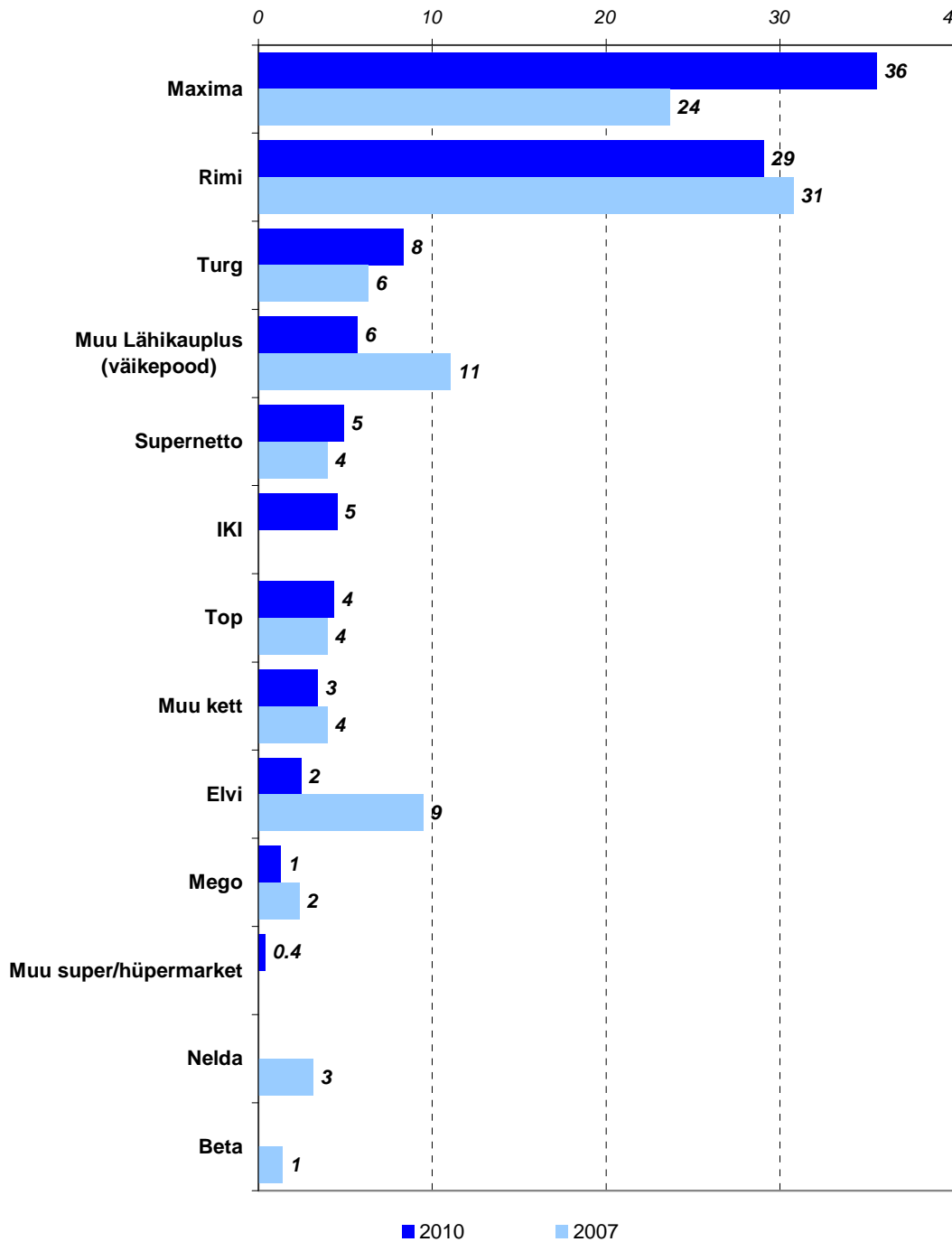
% kogu valimist

Millisest kaupluseketist või ostukohast ostate kõige enam pere igapäevaseid toiduaineid?

LÄTI

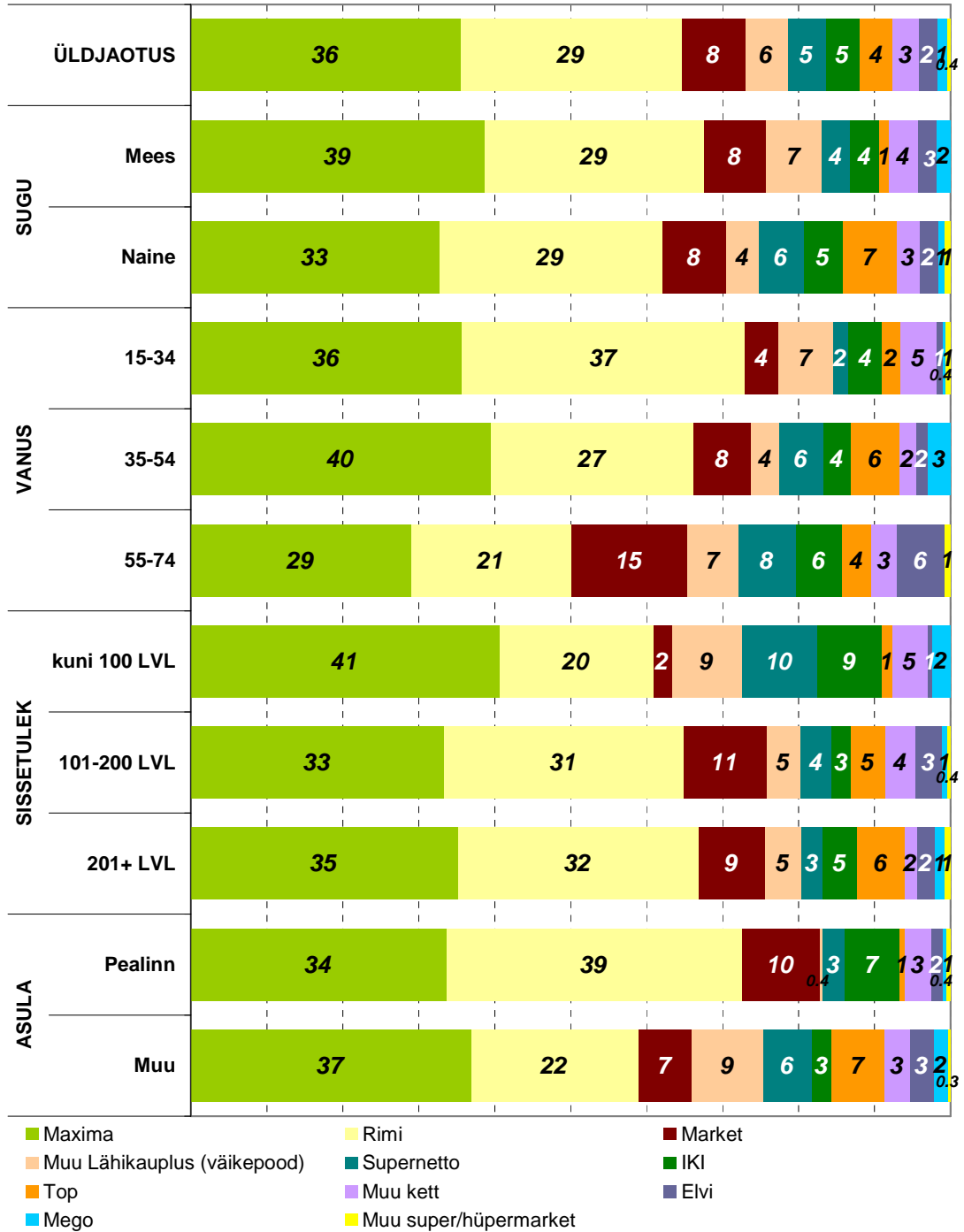
% kogu valimist

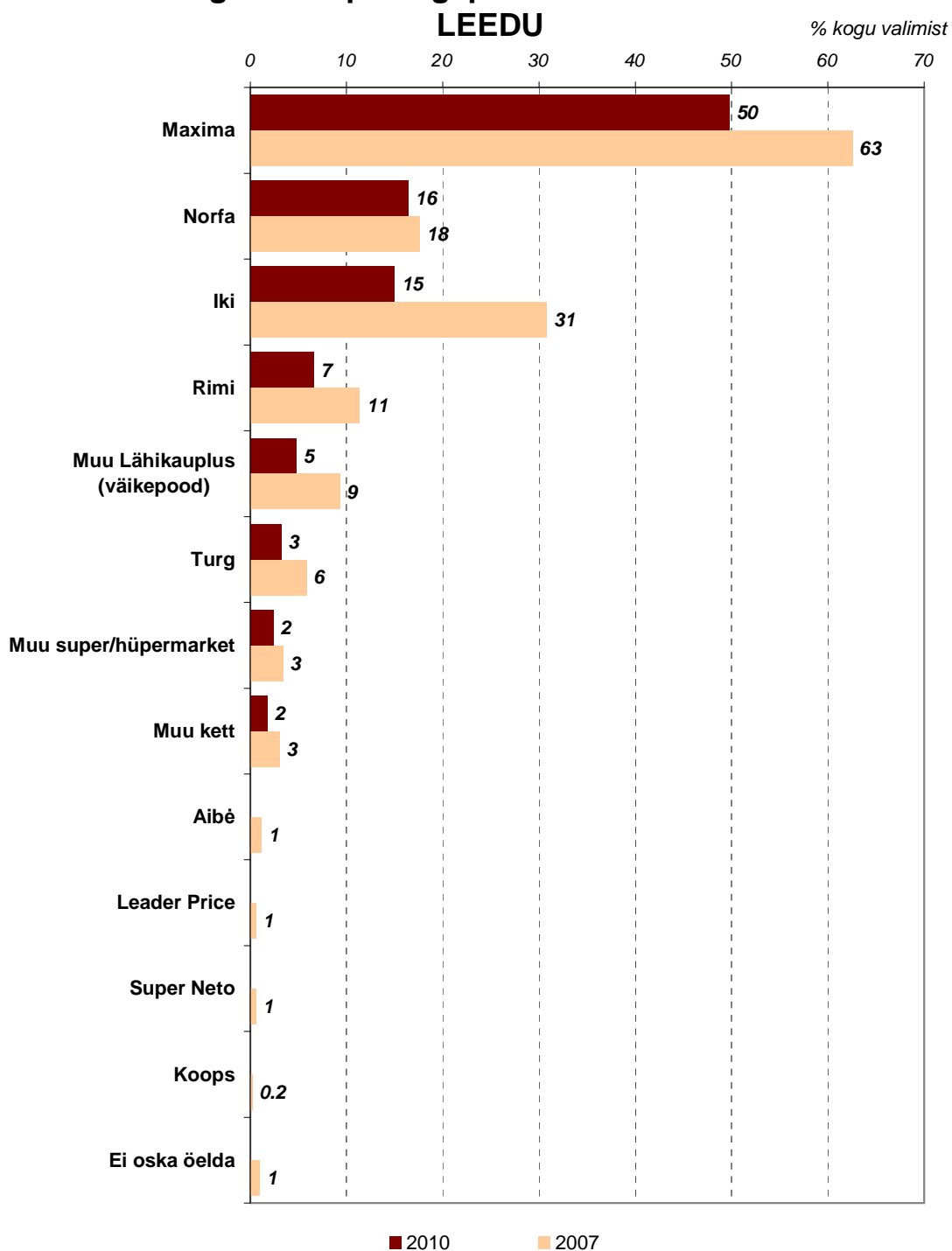
Millisest kaupluseketist või ostukohast ostate kõige enam pere igapäevaseid toiduaineid?

LÄTI

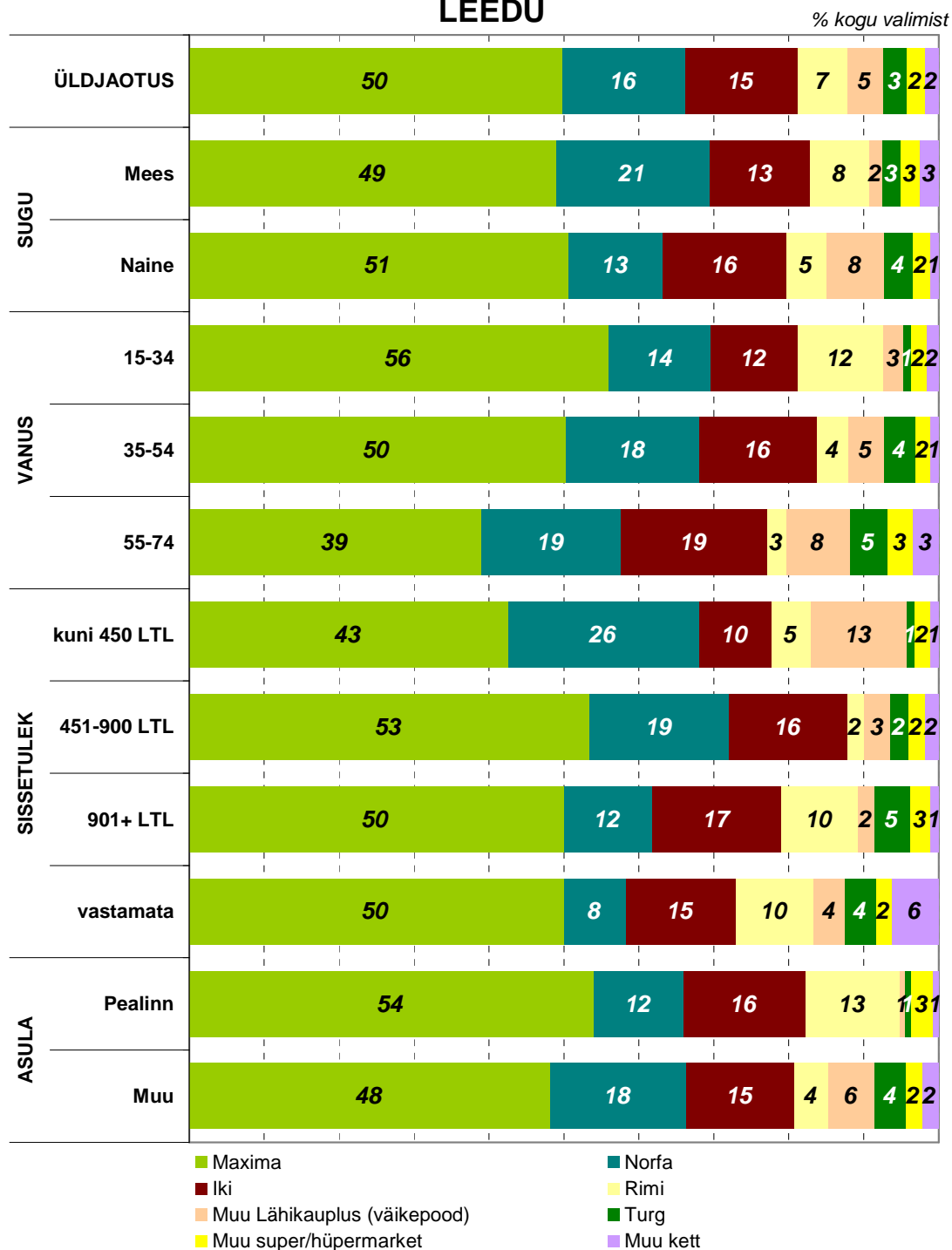
% kogu valimist

Millisest kaupluseketist või ostukohast ostate kõige enam pere igapäevaseid toiduaineid?

Millisest kaupluseketist või ostukohast ostate kõige enam pere igapäevaseid toiduaineid? LEEDU

11. Impulssostud kaupluses

Kõigis kolmes riigis on peamiseks impulssostuks kaupluses maiustused ning see ei ole võrreldes 2007 aastaga muutunud. Ka teine koht – puuviljad pole muutunud.

Ülejäänud toodete impulssostude jaotus on juba suhteliselt ühtlane ning erinevused vaid mõneprotsendised.

Kuigi tegemist oli spontaansete vastustega, mille statistilise muutuse hindamine ei saa olla väga range, on mõnevõrra siiski tõusnud soodushinnaga kaupade osa impulssostudes (2007 - 5.6% vastajaist, 2010 - 8.3%)

2010

Impulssost	Riik	Eesti	Läti	Leedu	TOTAL
Maiustused		37.2%	40.5%	28.6%	35.5%
Puuviljad		15.0%	25.8%	17.6%	19.5%
Piimatooted		7.4%	9.6%	9.2%	8.7%
Kondiitritooted		6.4%	8.8%	10.8%	8.7%
Soodsad kaubad		10.2%	8.6%	6.0%	8.3%
Kala, kalatooted		6.6%	7.4%	6.4%	6.8%
Snäkid, pähklid		5.0%	5.7%	8.8%	6.5%
Liha, lihatooted		5.8%	6.5%	5.8%	6.0%
Jäätis		6.8%	5.5%	5.6%	6.0%
Alkohol		4.4%	5.9%	5.2%	5.2%
Ostab ainult vajaliku		7.8%	6.8%	0.0%	4.9%
Karastusjoogid, mahlad		5.0%	5.1%	4.2%	4.8%
Juust		1.8%	3.3%	8.6%	4.6%
Köögivili, salatid		4.0%	2.0%	6.0%	4.0%
Jahutooted		1.6%	4.5%	3.2%	3.1%
Kuivained		2.4%	1.8%	3.0%	2.4%
Maitseained, kastmed, õlid		1.6%	1.0%	2.4%	1.7%
Mittetoitudained		1.2%	1.0%	0.8%	1.0%
Proovimata uued kaubad		1.4%	0.2%	0.4%	0.7%
Delikatessid, hõrgutised		0.2%	0.8%	0.0%	0.3%
Sõltub isust, meeleolust		0.2%	0.0%	0.0%	0.1%
Muu		4.0%	3.5%	6.2%	4.6%
Ei oska öelda		9.6%	2.2%	18.0%	9.9%
TOTAL		100%	100%	100%	100%

Sinine raam – tulemus ületab kõigi riikide keskmise statistilise usaldusväärsusega vähemalt 95%

Roosa raam – tulemus jääb kõigi riikide keskmisest alla statistilise usaldusväärsusega vähemalt 95%

2007

Impulssost	Riik	Eesti	Läti	Leedu	TOTAL
Maiustused		26.3%	37.9%	35.5%	33.3%
Puuviljad		17.0%	17.9%	23.3%	19.5%
Kondiitritooted		8.0%	9.3%	11.9%	9.8%
Liha, lihatooted		8.8%	8.9%	10.6%	9.4%
Piimatooted		8.2%	9.1%	10.8%	9.4%
Snäkid,pähklid,kartulikrõpsud		6.0%	9.3%	9.8%	8.4%
Kala, kalatooted		8.4%	7.5%	6.8%	7.5%
Soodsad kaubad		10.8%	4.1%	2.1%	5.6%
Köögiviljad, salatid		3.8%	5.1%	7.4%	5.5%
Muu		4.8%	5.1%	4.7%	4.9%
Karastusjoogid, mahlad		3.4%	5.1%	5.3%	4.6%
Alkohol		4.2%	4.7%	3.0%	4.0%
Juust		1.6%	4.1%	3.0%	2.9%
Mittetoiduained		3.2%	1.4%	3.6%	2.7%
Delikatessid, hõrgutised		1.2%	5.9%	0.4%	2.5%
Proovimata/uued kaubad		4.2%	1.8%	1.1%	2.3%
Sõltub isust/meeleolust		5.4%	1.0%	0.2%	2.1%
Maitseained, kastmed, õlid		1.2%	0.6%	3.8%	1.9%
Kuivained		0.8%	1.6%	2.5%	1.6%
Jahutooted		1.0%	2.4%	0.4%	1.2%
Ostab ainult vajaliku		6.4%	1.4%	0.0%	2.5%
Ei oska öelda/vastamata		7.2%	10.3%	13.0%	10.2%
TOTAL		100%	100%	100%	100%

12. *Toitumisharjumusi mõjutavad infoallikad*

Järgnevate andmete juures tuleks eraldi vaadelda kahte plaani – vastust mõjutavad oluliselt ning vastuste mõjutavad oluliselt + veidi mõjutavad summat

Eesti puhul on märgata, et mõjutavad oluliselt vastusvarianti kasutatakse väga tagasihoidlikult. Selles osas sai suurima tulemuse *arstide ettekirjutused ja soovitus* (21%). Kõik ülejäänud allikad juba märksa vähem. Samas pole arstid kui infoallikas kahe vastuse kokkuvõttes (48%) siiski esikohal, vaid selleks on *sõbrad/tuttavad/sugulased uute ideedega* (kokku 63%), kuigi oluliseks mõjutajaks on see rühm harvem (16%).

Samuti on Eesti puhul märgata, et enamike loetelus olnud infoallikate mõju tunnistatakse veidi vähem kui 2007 aastal. Kasvanud on veidi vaid *internetilehekülgede/foorumite, arstide soovitus* ning *reklaami* (!) osa (meedias)

Lätis on olulise mõjutajana esikohal *isiklikud kogemused reisidelt* (29%) ja seejärel *sõbrad/tuttavad/sugulased* (27%). Seejuures on mõlema allika olulisus kasvanud.

Kahe vastuse kokkuvõttes on aga Lätiski esikohal *sõbrad/tuttavad/sugulased* (73%), kuid teisel kohal *isiklikud kogemused reisidelt* (64%) ja kolmandal kohal *kokasaated televisioonis* (62%), kusjuures viimaste tähtsus on kasvanud.

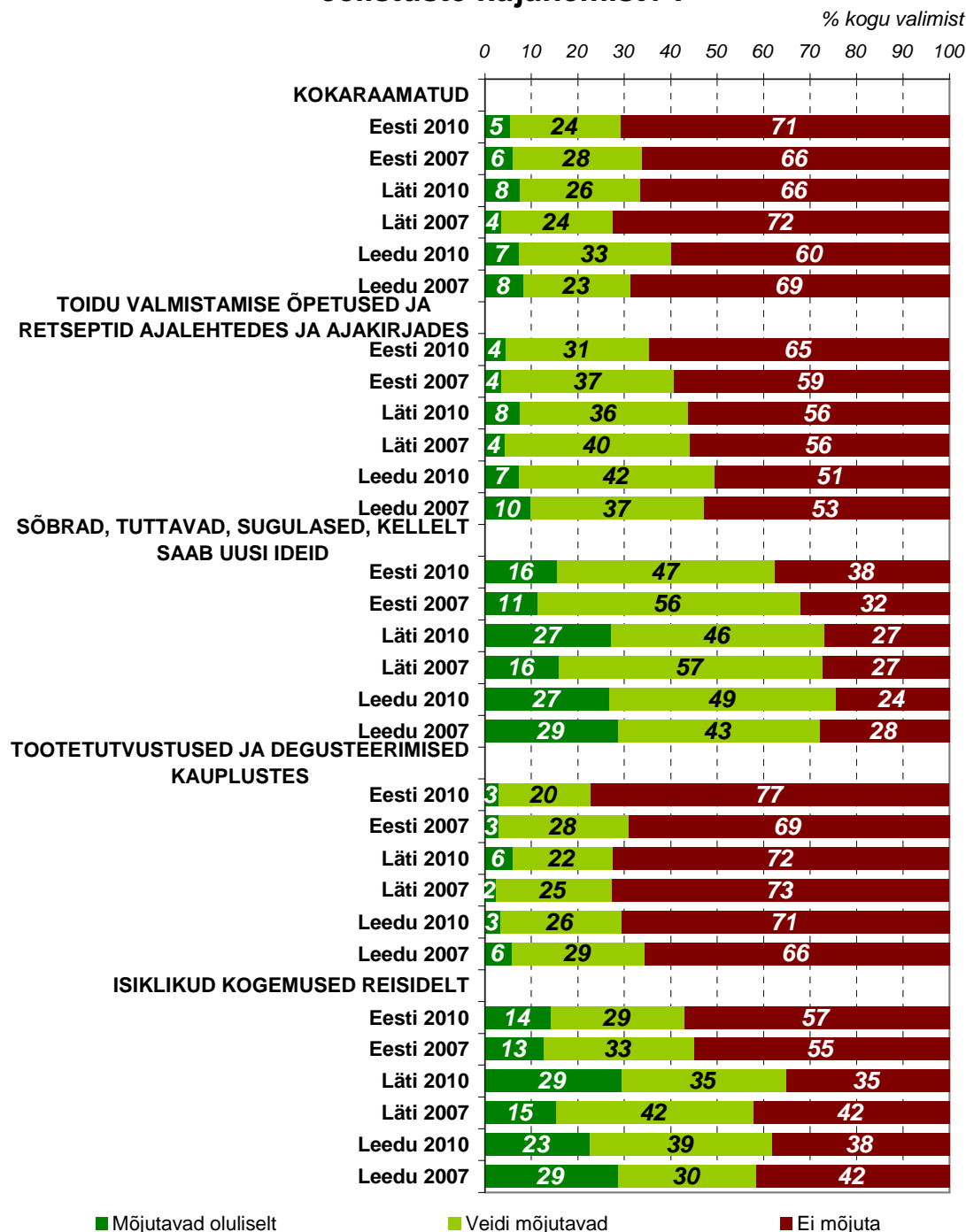
Ka siin on internetilehekülgede ja foorumite roll tõusnud (44%)

Üldiselt on Läti puhul märgata läbivalt suuremat eri allikate mõjutuste tunnistamist, kui Eestis ja Leedus.

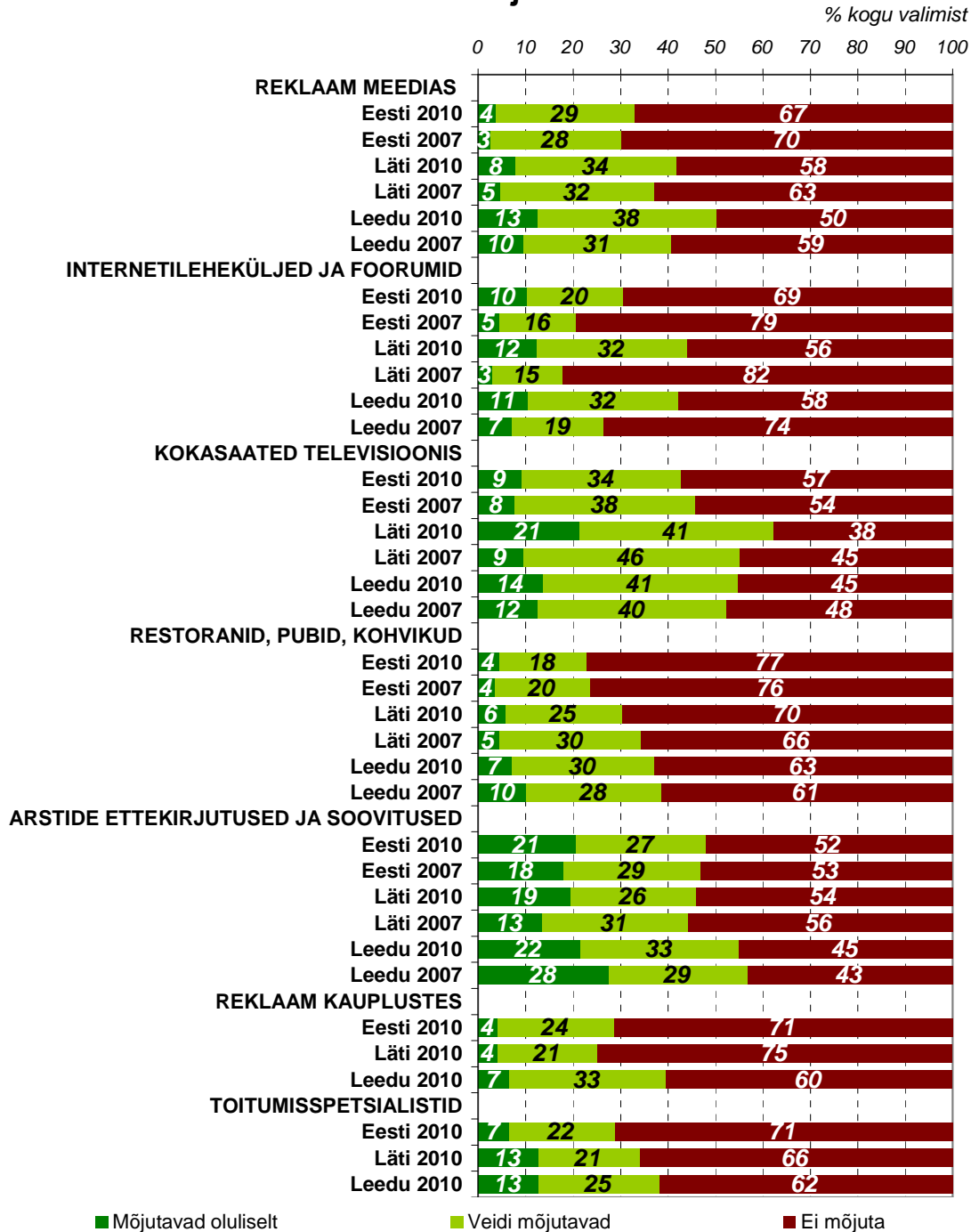
Leedus on olulise mõjutajana samuti esikohal *sõbrad/tuttavad/sugulased* (27%) ning teisel kohal *isiklikud kogemused reisidelt* (23%). Kahe vastuse kokkuvõttes aga *sõbrad/tuttavad/sugulased* (76%) ning *isiklikud kogemused reisidelt* (62%). Kasvanud on ka *interneti lehekülgede/foorumite* osa (43%) ning *meediareklaami* osa (51%)

Kokkuvõttes võib öelda, et igas riigis on endiselt olulisemaiks infoallikaks toitumisharjumuste kujunemisel *sõbrad/tuttavad/sugulased oma ideedega*. Samas on kõigis riikides suurenenud *interneti* osa vastavateemalise infoallikana ning mõnevõrra üllatavalt veidi ka *meediareklaami* osa. Lätis on spetsiifiliseks *TV kokasaadete* mõju kasv, Leedus *kokaraamatute* mõju kasv

Millised järgmistest infoallikatest mõjutavad praegu teie toitumisviiside, harjumuste ja maitse-eelistuste kujunemist? I

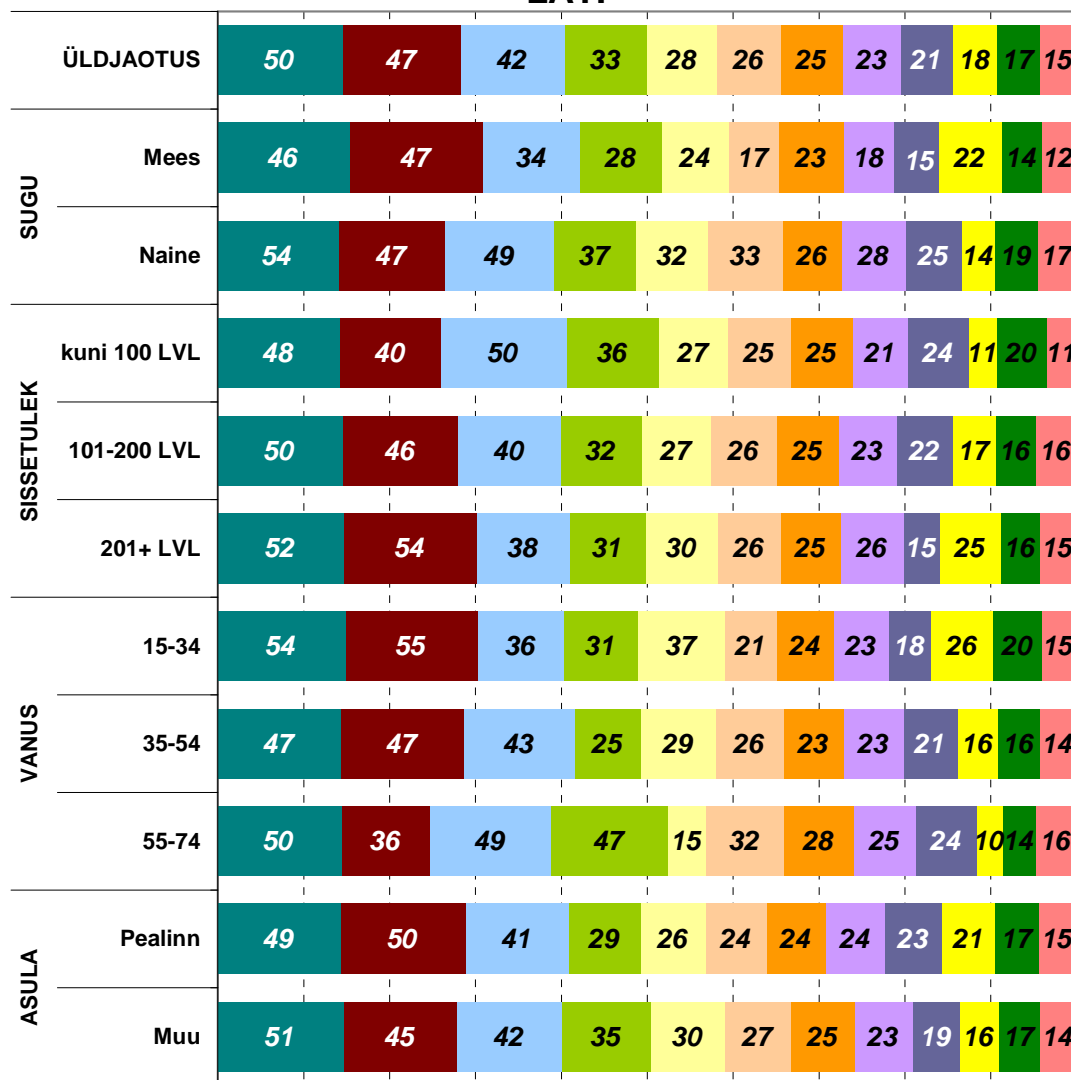
Millised järgmistest infoallikatest mõjutavad praegu teie toitumisviiside, harjumuste ja maitse-eelistuste kujunemist? II

Millised järgmistest infoallikatest mõjutavad praegu teie toitumisviise, harjumuste ja maitseelistuste kujunemist?

LÄTI

mõju 100-palli süsteemis

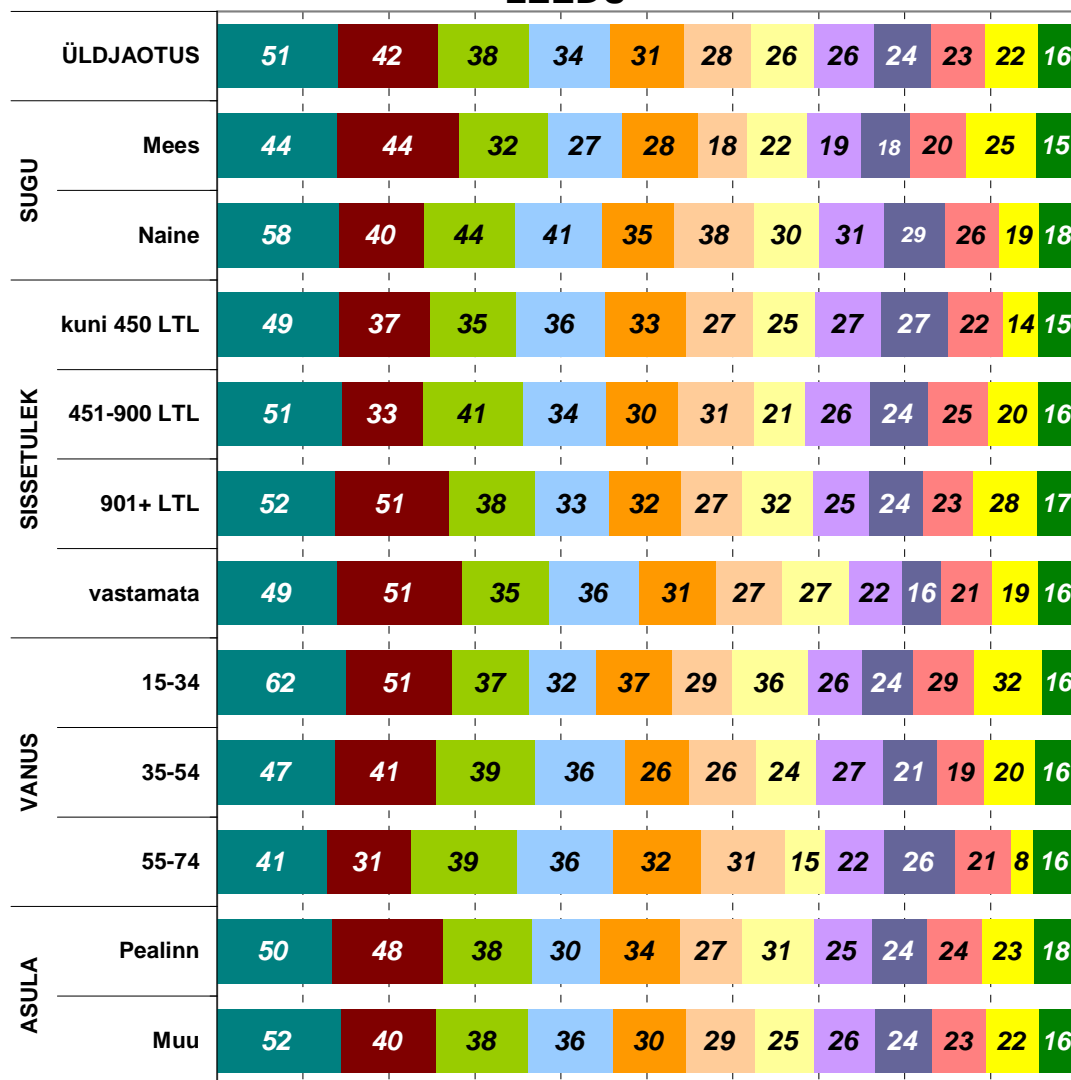

- sõbrad, tuttavad, sugulased, kellelt saab uusi ideid
- isiklikud kogemused reisidelt
- kokasaated televisioonis
- arstide ettekirjutused ja soovitusel
- internetileheküljed ja foorumid
- toidu valmistamise õpetused ja retseptid ajalehtedes ja ajakirjades
- reklaam meedias (televisioon, raadio, ajalehed, ajakirjad)
- toitumisspetsialistid
- kokaraamatud
- restoranid, pubid, kohvikud
- tootetuvustused ja degusteerimised kauplustes
- reklaam kauplustes (infomaterjalid/retseptilehed)

Millised järgmistest infoallikatest mõjutavad praegu teie toitumisviise, harjumuste ja maitseelistuste kujunemist?

LEEDU

mõju 100-palli süsteemis

- sõbrad, tuttavad, sugulased, kellelt saab uusi ideid
- isiklikud kogemused reisiridelt
- arstide ettekirjutused ja soovitus
- kokasaated televisioonis
- reklaam meedias (televisioon, raadio, ajalehed, ajakirjad)
- toidu valmistamise õpetused ja retseptid ajalehtedes ja ajakirjades
- internetileheküljed ja foorumid
- toitumisspetsialistid
- kokaraamatud
- reklaam kauplustes (infomaterjalid/retseptilehed)
- restoranid, pubid, kohvikud
- tootetutvustused ja degusteerimised kauplustes

13. Toiduainete kvaliteedi mõiste sisu

Selles ja edasiste teemade osas teostatakse võrdlused 2008 aastal läbiviidud toiduainete kvaliteedi kuvandi uuringu tulemustega.

Kõigis kolmes riigis on toiduainete kvaliteedi peamiseks tunnuseks endiselt *värskus/säilivus*. Samas on tunnuse osa Eestis ja Leedus mõnevõrra vähenenud, Lätis veidi suurenenud ning on seal ka tähtsam kui naabermaades.

Teise ja kolmanda kvaliteedi tunnuse osas ilmnevad oga riigiti olulised erinevused. Ainsaks ühiseks jooneks kõigile on see, et hea maitse kui kvaliteedi tunnus on kõikjal oluliselt oma rolli kaotanud

Eestis on oluliselt teiseks kvaliteedi tunnuseks *kodumaisus*, kusjuures tunduvalt enam kui Lätis ja Leedus, nagu ka 2008 aastal.

Samal ajal on Eestis oluliselt langenud *naturaalsuse/maheduse/puhtuse* tunnuse ning *välimuse* tunnuse osa.

Lätis on teiseks oluliseks tunnuseks *naturaalsus/mahedus/puhtus*, kolmas tunnus enam selgelt ei eristu. Kas siin on naturaalsuse/maheduse/puhtuse, hea maitse ning välimuse tunnuse osa tugevalt langenud

Leedus on teisel kohal naturaalsus/mahedus/puhtus ning kolmandal kohal säilitusainete ja keemiavabadus, kusjuures tunduvalt olulisema rolliga kui Eestis ja Lätis. Välimuse roll pole Leedus oluliselt vähenenud

2010

Riik	Eesti	Läti	Leedu	TOTAL
Kvaliteet				
Värskus, säilivus (lõhn, värv)	50.0%	56.9%	37.6%	48.2%
Naturaalne, mahe, puhas	10.6%	19.2%	29.8%	19.9%
Säilitusaineteta, keemiavaba	4.2%	11.0%	24.6%	13.2%
Kodumaine, kohalik	17.4%	12.3%	7.2%	12.3%
Maitse (sh hea)	7.6%	11.5%	16.0%	11.7%
Välimuse	3.8%	7.8%	13.2%	8.3%
Tervislik, kasulik	6.4%	6.3%	7.8%	6.8%
Koostis	5.4%	3.7%	4.8%	4.6%
Tootja, tootmisviis	2.2%	5.7%	3.4%	3.8%
Hind	1.6%	2.0%	4.4%	2.6%
Eesti päritolu	6.0%	0.0%	0.0%	2.0%
Läti päritolu	0.0%	5.1%	0.0%	1.7%
Leedu päritolu	0.0%	0.0%	3.8%	1.3%
Pakend	0.2%	0.8%	1.4%	0.8%
Muu	1.2%	2.2%	2.8%	2.1%
Ei oska öelda	8.6%	1.6%	3.6%	4.6%
TOTAL	100%	100%	100%	100%

2008

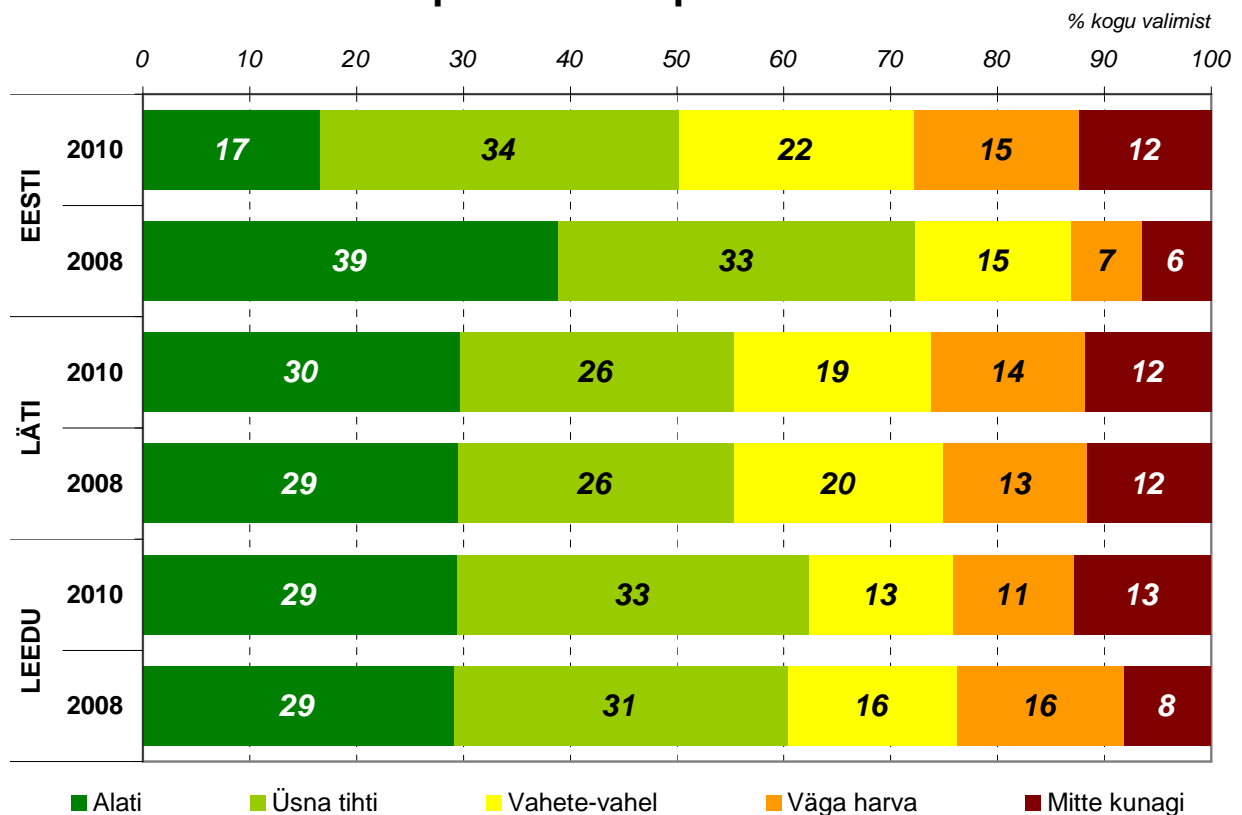
	Eesti	Läti	Leedu
Värskus, säilivus (sh. lõhn, värv)	64	53	55
Naturaalne, säilitusaineteta	32	54	53
Maitse (hea)	37	37	37
Välimus, väljanägemine	24	22	17
Tervislik, (sh. lahja, mitmekesine)	10	10	13
Kodumaine	22	7	2
Hind	5	13	12
Pakend	3	8	7
Koostis	4	6	7
Päritolumaad, tootja	5	6	5
Muu	9	8	6
Ei oska öelda	2	1	6

14. Toiduainete päritolumaajälgimine poes

Eestis on päritolumaajälgimine tunduvalt vähenenud. Kui 2008 väitis seda tegevat alati 39%, siis nüüd 17%. Üsna tingi jälgijate osa on jäänud samaks (34%), vahetevahel jälgijate osa on langenud 22%-le (-11%), väga harva jälgijate osa on tõusnud 15%-le (+8%) ning mitte kunagi jälgijate osa tõusnud 12%-le (+6%). Tulemus tervikuna on huvitav selles mõttes, et samal ajal on kodumaisus Eestis olulisem kvaliteedi tunnus kui mujal. Võimalik, et tegu on kodumaisuse kui kvaliteedi garantii põhimõttelise usaldusega, mille raames aga seda kodumaisust poes aga väga aktiivselt ei jälgita. Keskmisest enam jälgib Eestis toiduainete päritolumaad vanem põlvkond, keskmisest vähem noorem põlvkond.

Lätis ja Leedus pole päritolumaajälgimine 2 aasta jooksul muutunud ning kui varem tehti seda võrreldes Eestiga vähem, siis nüüd, tänu Eestis toimunud vähenemisele, rohkem

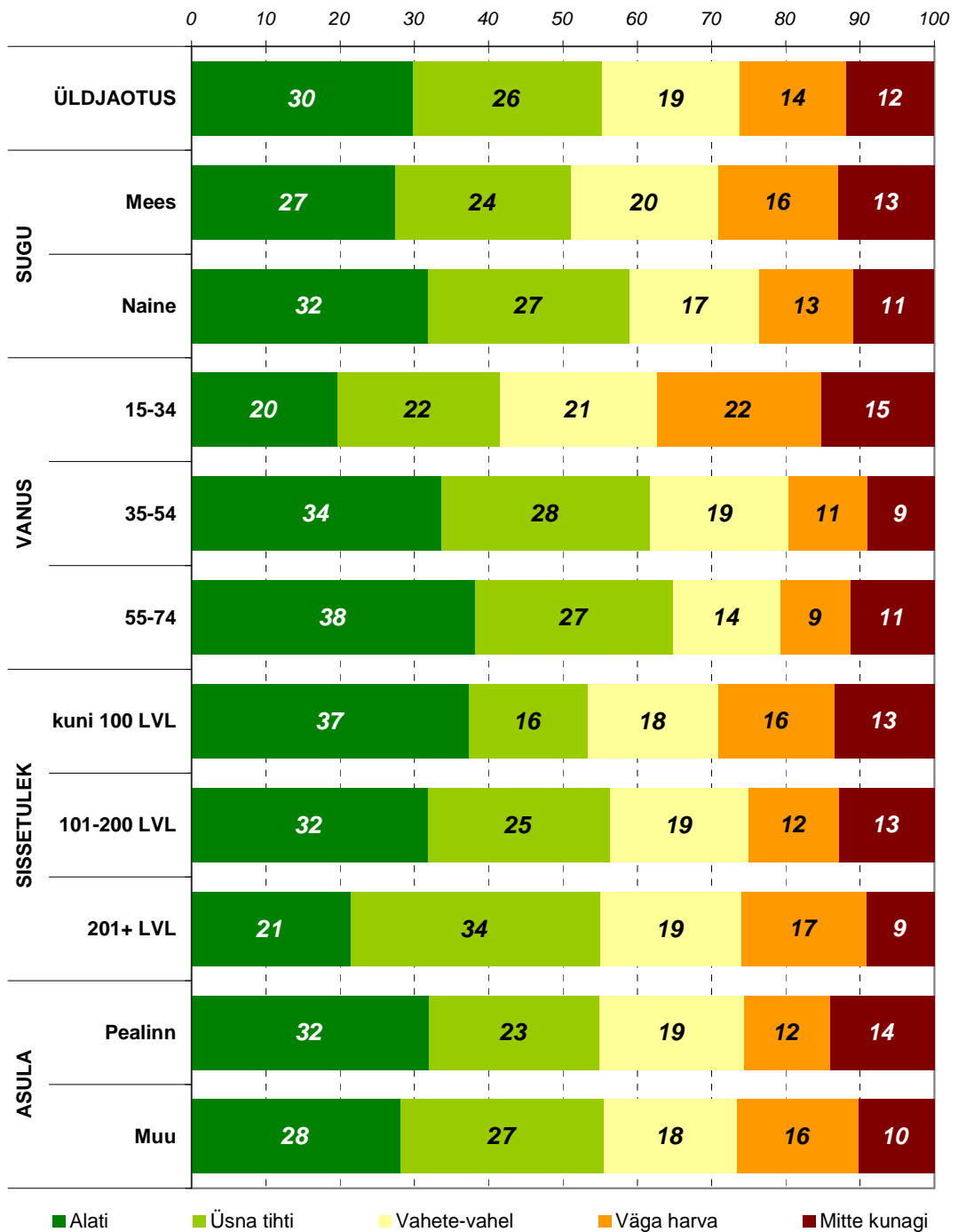
Mil määral pöörate te kaupluses toiduaineid ostes tähelepanu nende päritolumaale?

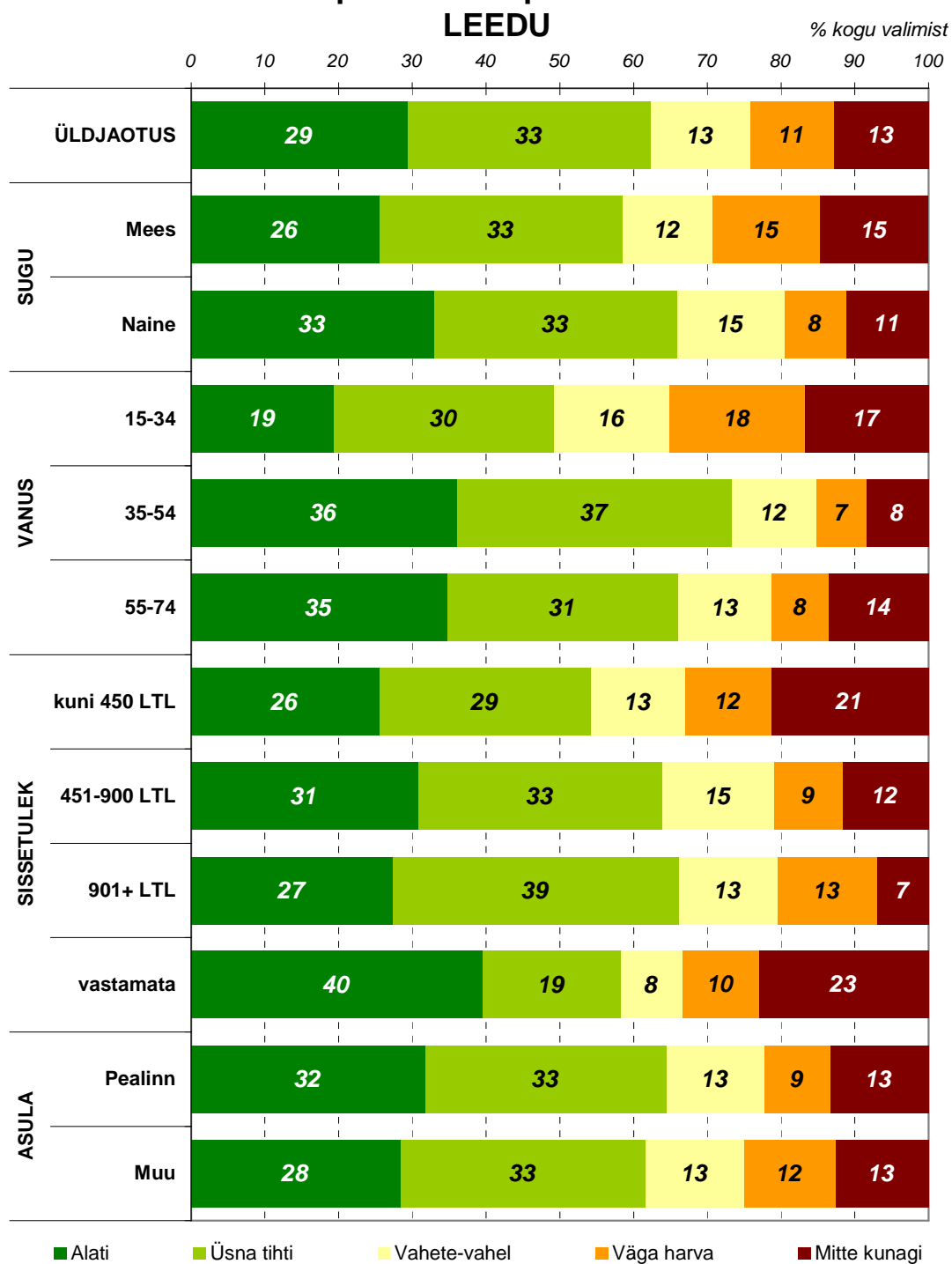
Mil määral pöörate te kaupluses toiduaineid ostes tähelepanu nende päritolumaale?

LÄTI

% kogu valimist

Mil määral pöörate te kaupluses toiduaineid ostes tähelepanu nende päritolumaale?

15. Eri maade toiduainete kvaliteedi kuvand

Järgnevas lühikokkuvõttes arvestatakse väga kõrge + pigem kõrge vastuste summaga.

Eesti. Eesti enda toiduainete kõrge kvaliteedi hinnang on 89%, kuid see on 5%-punkti võrra langenud võrreldes 2008 aastaga.

Läti toiduainete hinnang on jäänud ligilähedaselt samaks (37%), kusjuures samaks on jäänud ka vastata mitteoskajate osa.

Leedu toiduainete hinnangud on veidi paranenud (kõrge 42, kasv + 6%)

Muudest piirkondadest pärit toiduainete hinnangud on jäänud üldjoontes endiseks, väike paranemine on vaid Venemaa/Ukraina toodete hinnangule (29%, + 6%), mis on nüüd ka hinnanguilt kolmandal kohal (2008 oli kolmandal kohal Lääne-Euroopa toiduained)

Läti. Kodumaise toodangu kvaliteedi hinnang on 93%, ning see on tõusnud (oli 86%)

Eesti toiduainete kvaliteedile antav hinnang on veidi paranenud (47%, +3%)

Leedu toiduainetele antud hinnang on endiselt parem kui Eesti omadele antud hinnang (59%) ning siingi on väike paranemine (+4%)

Muude piirkondade toiduainetele antud hinnangud on Lätis langenud (kolmandal kohal on endiselt Venemaa/Ukraina), mis tähenda, et nii Eesti kui Leedu eksport omavad nüüd suhteliselt paremat hoiakute keskkonda.

Leedu. Kodumaise toodangu kvaliteedi hinnang on 87%, kusjuures väikese langusega (-8%).

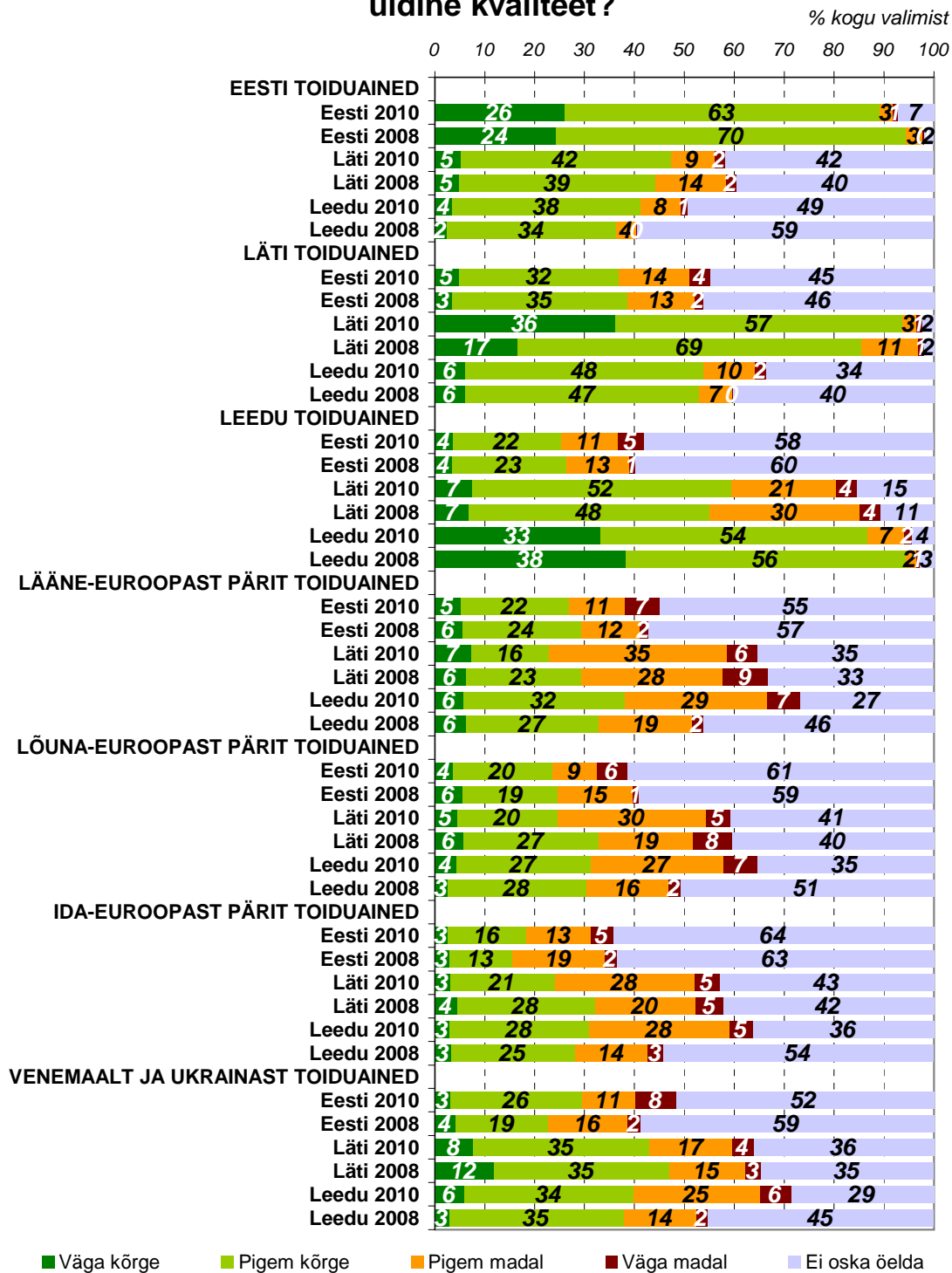
Eesti toiduainete kvaliteedi kuvand on Leedus paranenud (42%, +6%)

Läti toiduainete kuvand on Leedus aga jäänud üldjoontes samaks (54%), ehk on veel veidi parem kui Eesti toodete kuvand.

Muudest piirkondadest on Leedus kolmandal kohal samuti Venemaa/Ukraina toodangu kuvand (40%), kuid veidi paranenud on Lääne-Euroopast pärit toiduainete kvaliteedi hinnang (38%, + 5%)

Seega on ka Leedu tarbijaturu hinnangud Eesti toodete suhtes muutunud veidi paremaks.

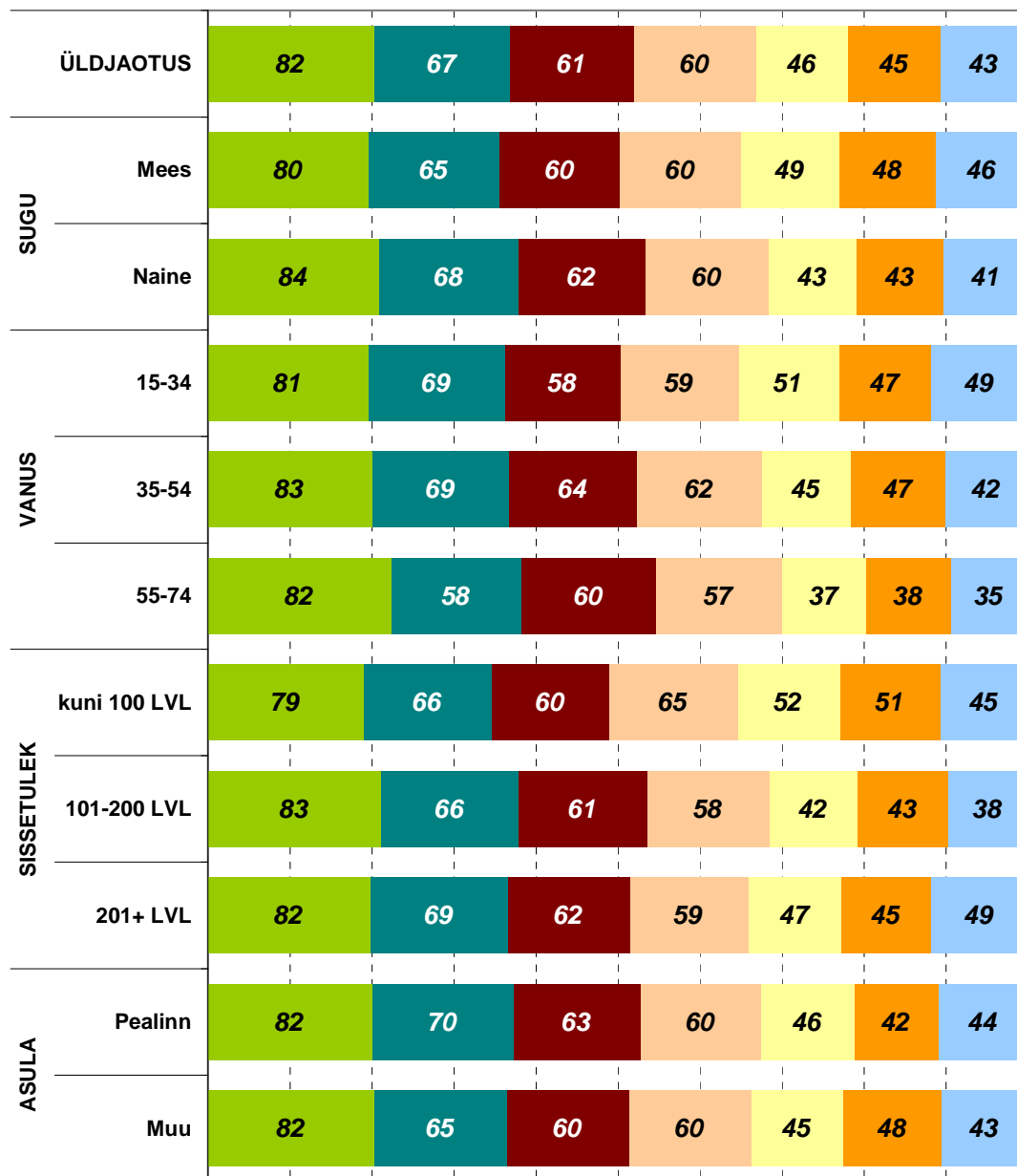
Milline on järgmistest maadest pärit toiduainete üldine kvaliteet?

Milline on teie hinnangul järgmistest maadest pärit toiduainete kvaliteet üldiselt, arvestades seda, mida te peate kvaliteedi all silmas?

LÄTI

kvaliteet 100-palli süsteemis

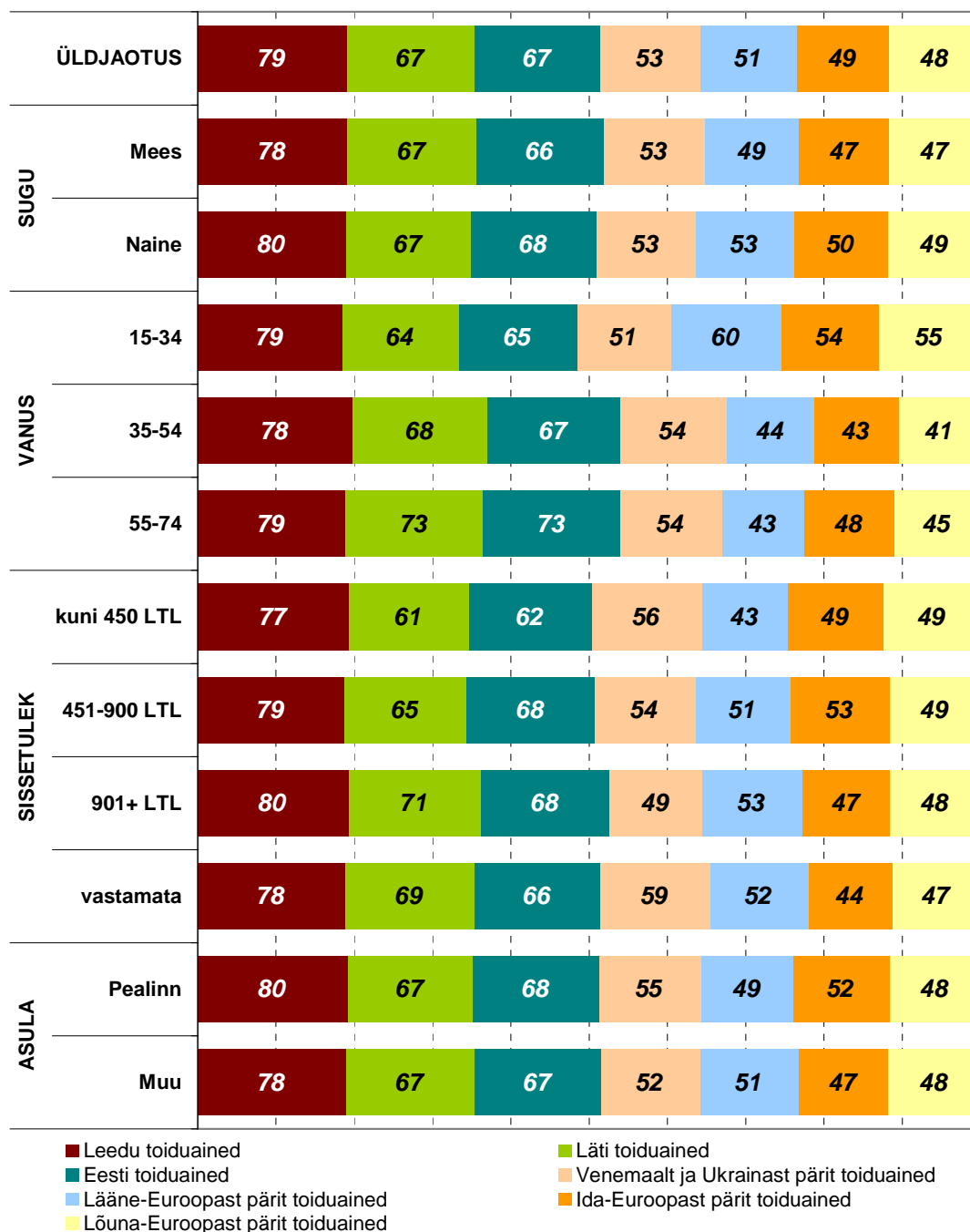

- Läti toiduained
- Eesti toiduained
- Leedu toiduained
- Venemaalt ja Ukrainast pärit toiduained
- Lõuna-Euroopast pärit toiduained
- Ida-Euroopast pärit toiduained
- Lääne-Euroopast pärit toiduained

Milline on teie hinnangul järgmistest maadest pärit toiduainete kvaliteet üldiselt, arvestades seda, mida te peate kvaliteedi all silmas?

LEEDU

kvaliteet 100-palli süsteemis

16. **Konkreetsete toiduainete kvaliteedi võrdlev kuvand Balti riikides**

Järgnevatel diagrammidel on toodud + (hea) ja – (halb) vastuste jaotus ning ära on jäetud ei oska öelda vastuste osa.

Küna mõistetavalt on kodumaistele toodetele antud hinnangud paremad (või osatakse neid enam hinnata), siis toome kokkuvõtlikult välja vaid need tooted, mida "naabermaades" suhteliselt paremini (enam) hinnatakse.

Eesti toiduained

- Või saab Lätis väga hea hinnangu (+87%) ja isegi parema kui Eesti enda hinnangud
- Kohupiimatooted saavad Lätis väga hea hinnangu (+83%)
- Valmistoidud saavad Lätis väga hea hinnangu (+80%) ja kaks korda parema kui oma tarbijaskonnalt
- Mahlud saavad Lätis väga hea hinnangu (+80%) ja see on parem kui eesti enda hinnangud
- Vorstitooted saavad Lätis väga hea hinnangu (+75%) ja see hinnang on parem kui Läti enda toodetele
- Saiad- leivad saavad Lätis hea hinnangu (+46%)
- Jogurtid saavad Lätis hea hinnangu (+44%)
- Lätis saavad suhteliselt hea hinnangu ka pihvid/kotletid/frikadellid, köögiviljakonservid ning maitseained.

Seega näeme, et terve rida eesti toiduaineid saavad väga hea hinnangu Lätis, mitmes kohas isegi parema hinnangu kui Eesti tarbijailt, kuid Leedust ei saa üksi eesti toode esiletõusvaid hinnanguid. Seejuures ka mitte negatiivseid, ehk neid lihtsalt tuntakse Leedus vähe

Läti toiduained

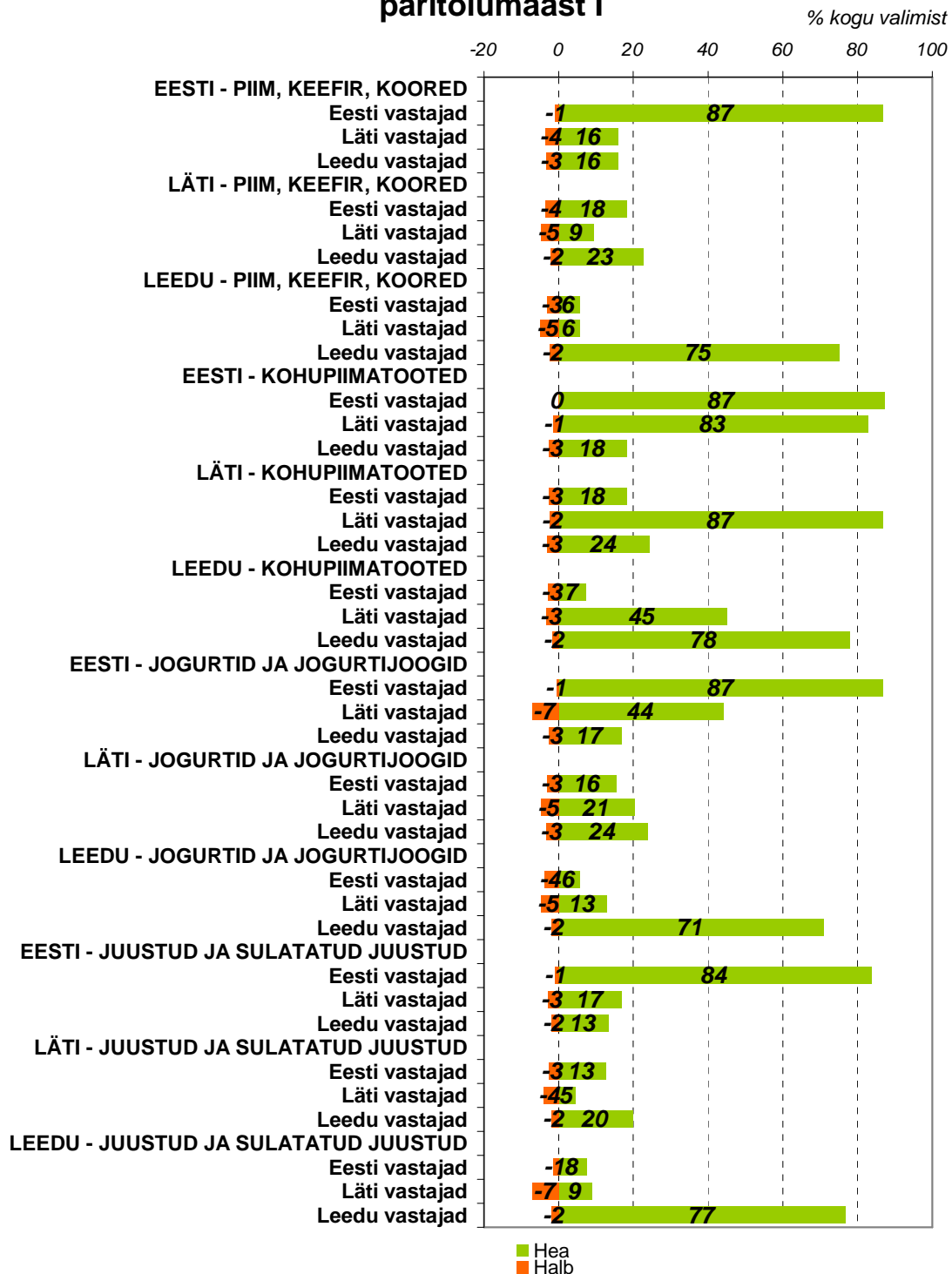
Ükski Läti toiduaine ei saa esiletõusvaid hinnanguid ei Eestist ega Leedust. Eesti ja Läti võrdluse kohalt võib siis öelda, et seis on täiesti ebaõiglane ning küsimus on selles, kas Eestis ei hinnata Läti toiduaineid, ei teata neid või ei taheta teada (näiteks vähemalt kohupiimatoteid ja mahlu peaks ju teatama).

Leedu toiduained

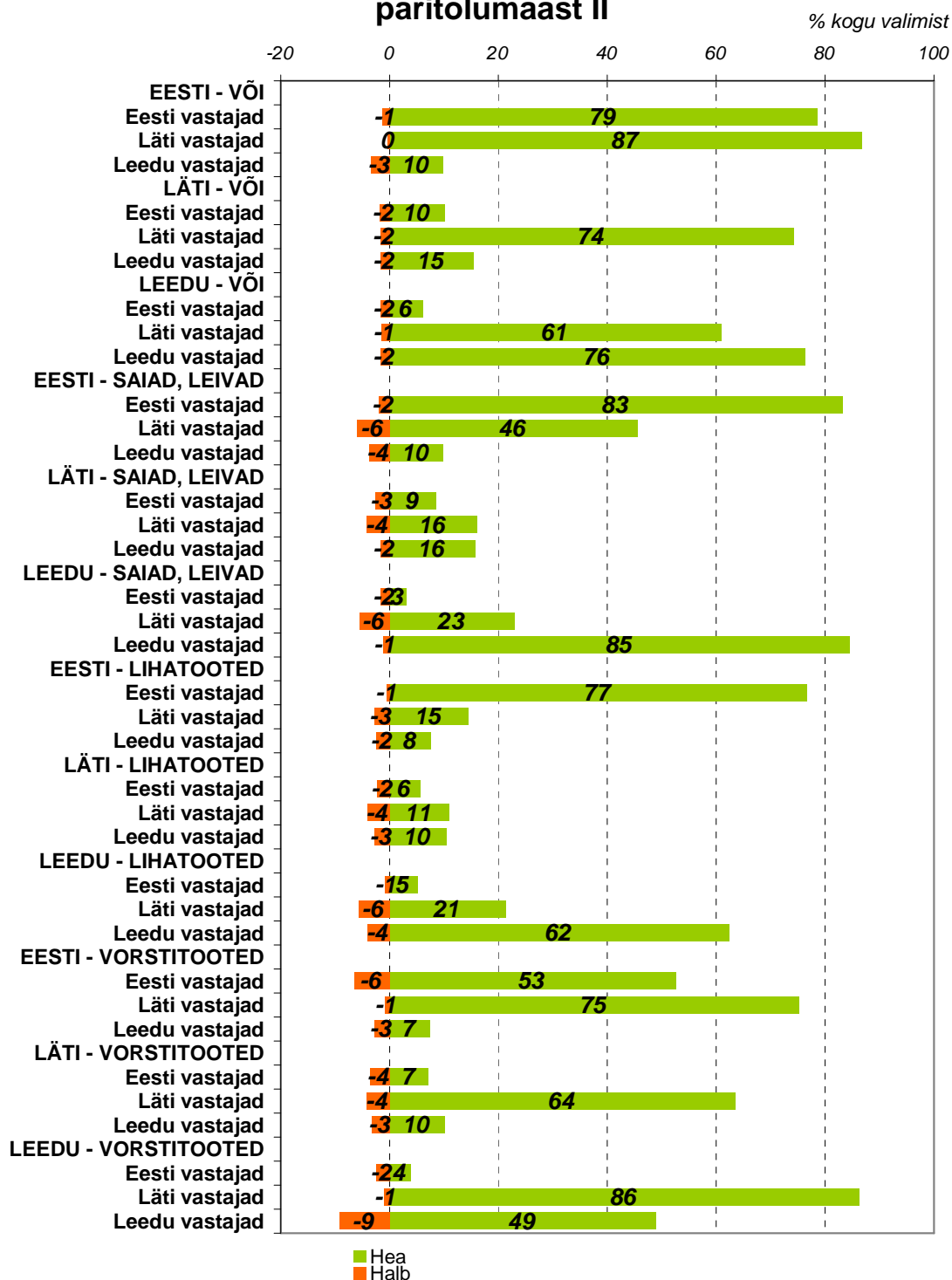
Ka rida leedu toiduaineid saab läti tarbijailt häid hinnanguid – vorstitooted, valmistooted, mahlud (paremad hinnangud kui leedukate endi poolt), või ja kohupiimatooted. Eestist aga ei saa ka leedu toiduained esiletõusvaid hinnanguid

Seega on Eesti ja Leedu vastastikku kitsid teineteise toiduaineid kiitma, kuid üldine pilt näitab siiski, et leedukad hindavad eesti tooteid veidi enam kui eestlased leedu tooteid.

Hinnang toiduainete kvaliteedile sõltuvalt päritolumaast I

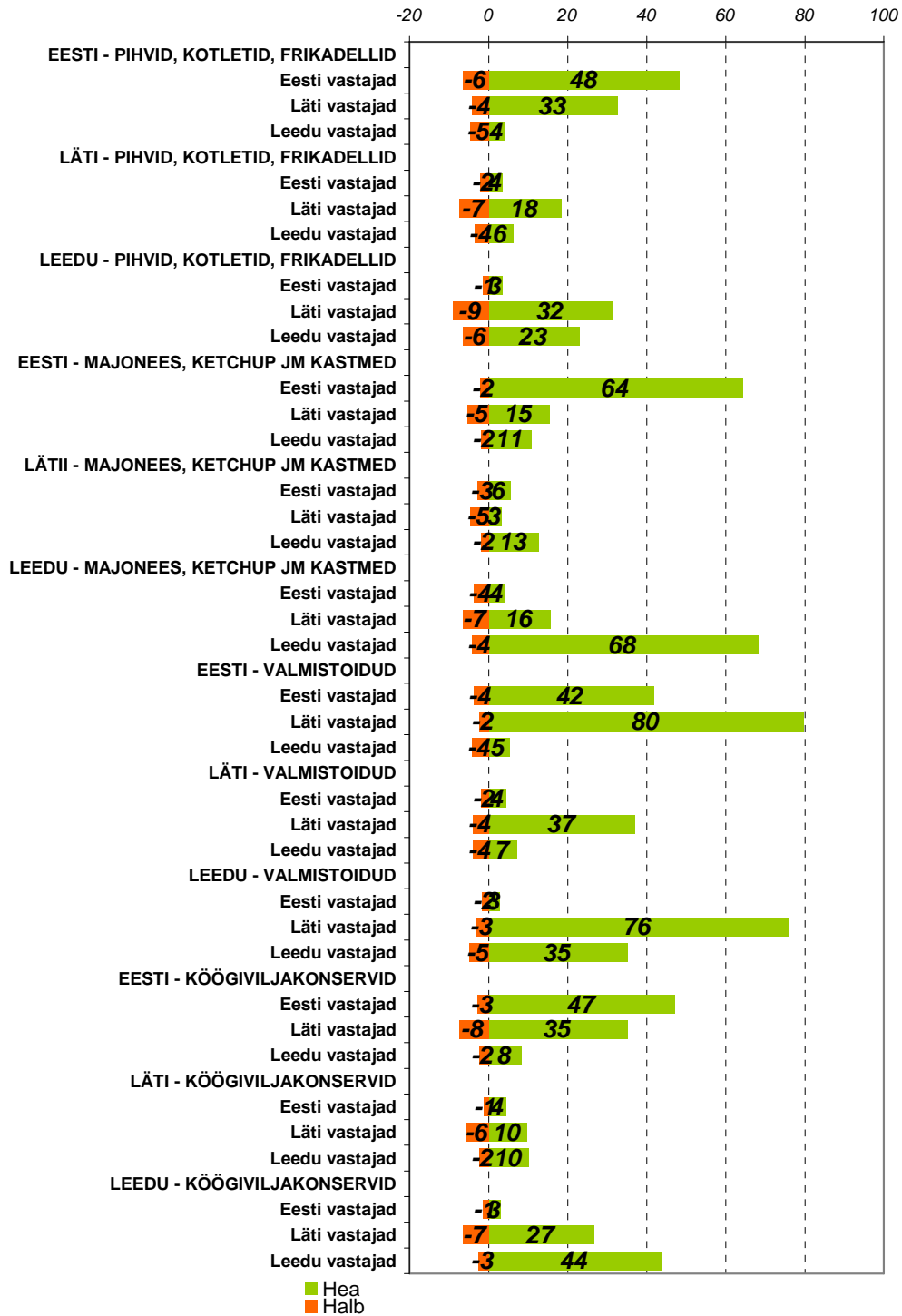

Hinnang toiduainete kvaliteedile sõltuvalt päritolumaast II

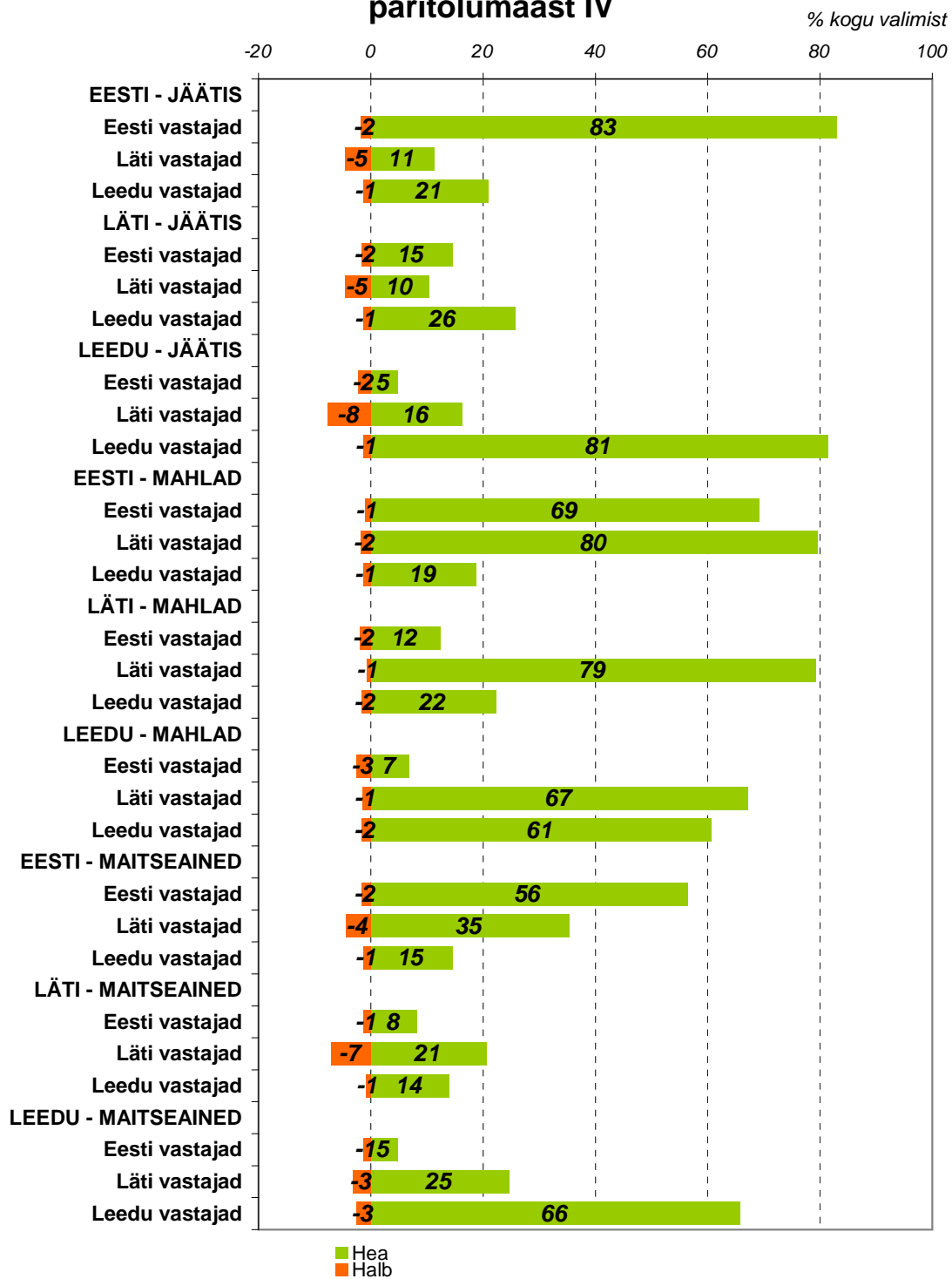

Hinnang toiduainete kvaliteedile sõltuvalt päritolumaast III

% kogu valimist

Hinnang toiduainete kvaliteedile sõltuvalt päritolumaast IV

Lisa. Küsimustik

Tere,

Palume teil leida 15 minutit, et osaleda uuringus, mis puudutab inimeste toitumisharjumusi.

ALUSTAME

<p>ARGIPÄEV 1. Pidades silmas tavalist argipäeva, millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate? MITU VASTUST KÜSI IGA VAHEMIK LÄBI JA MÄRGI NEED, KUS ÜTLEB „JAH“</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. kell 6-8 2. kell 8-10 3. kell 10-12 4. kell 12-14 5. kell 14-16 6. kell 16-18 7. kell 18-20 8. kell 20-22
<p>2. Milline neist on teil kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam? MÄRGI NUMBER EELMISE KÜSIMUSE LOETELUST</p>	NR_____
<p>3. Kus te sööte tavaliselt esimese söögikorra? (vt. K1 VASTATUD ESIMENE HOMMIKUNE KELLAAEG)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. kodus 2. töökohas/koolis olevas söögikohas 3. töökohas/koolis, kuid kodust kaasavõetud või poest ostetud suupisteid 4. kohvikus, restoranis, pubis vm 5. kiirtoitlustusasutuses
<p>4. Kus te sööte tavaliselt peamise päevase söögikorra (vahemikus kell 12-16)?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. kodus 2. töökohas/koolis olevas söögikohas 3. töökohas/koolis, kuid kodust kaasavõetud või poest ostetud suupisteid 4. kohvikus, restoranis, pubis vm 5. kiirtoitlustusasutuses
<p>5. Kus te sööte tavaliselt peamise õhtuse söögikorra?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. kodus 2. töökohas/koolis olevas söögikohas 3. töökohas/koolis, kuid kodust kaasavõetud või poest ostetud suupisteid 4. restoranis, kohvikus, pubis vm 5. kiirtoitlustusasutuses
<p>PUHKEPÄEV 6. Pidades silmas tavalist puhkepäeva, siis millistel aegadel te tavaliselt sööte/einestate? MITU VASTUST KÜSI IGA VAHEMIK LÄBI JA MÄRGI KUI ÜTLEB „JAH“</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. kell 6-8 2. kell 8-10 3. kell 10-12 4. kell 12-14 5. kell 14-16 6. kell 16-18 7. kell 18-20 8. kell 20-22
<p>7. Milline neist on kõige tugevam söögikord, ehk millal sööte kõige enam? MÄRGI NUMBER EELMISE KÜSIMUSE LOETELUST</p>	NR_____
<p>8. Kui sageli te sööte puhkepäevadel avalikes toitlustusasutustes? St. restoranis, kohvikus, pubis, kiirtoitlustusasutuses jm.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. üle 10 korra kuus 2. 7-10 korda kuus 3. 5-7 korda kuus 4. 3-4 korda kuus 5. 1-2 korda kuus 6. Harvem 7. Mitte kunagi

NÜÜD KONKREETSETEST TOIDUAINETEST

9. Mida te tavaliselt sööte ja joote argipäeva esimesel söögikorral? (vt.k1. esimene hommikune kellaaeg)
ÄRA LOE ETTE. LASE VABALT NIMETADA JA LEIA/MÄRGI ISE SOBIVAD VASTUSED
KÜSI ERALDI NII SÖÖGID KUI JOOGID. VAJADUSEL TÄPSUSTA

Söögiks

1. must leib või rukkileib	2. sai/sepik	3. või / margariin	4. juust, määrdejuustud	5. jogurtid	6. kohupiima- tooted/kreemid / kohukesed	7. singid- vorstid
8. kurk/tomat/ muu köögivilj	9. liha- pasteedid/ määrded	10. kala- tooted	11. puuviljad / marjad	12. pudrud	13. kana- munad	14. müsli, helbed

15. MUU _____ KIRJUTA

Joogiks

1. kohv	2. tee	3. mahl	4. vesi või mineraalvesi	5. limonaad / / kali / koka	6. piim	7. hapupiim / keefir / vedel jogurt
8. kakao / shokolaad	9. energia- või spordijook	10. MUU _____				

10. Millest koosneb tavaliselt teie argipäeva tugevaim söögikord (vt.k1 ja 2. tugevaim söögikord)?

Tavaliselt tähendab seda, mida te sööte ja joote ühel söögikorral kõige sagedamini

KÜSI ÜKSHAVAL KÕIK LÄBI, NII SÖÖGID KUI JOOGID JA MÄRGI NEED, KUS VASTAB JAH

Söögiks

1. köögivilj ja salatid	2. sealiha	3. looma- liha	4. linnuliha	5. kala	6. vorsti- tooted	7. leib-sai	8. muud teraviljatooted
9. piima- tooted	10. puuviljad ja marjad	11. kondiitri- tooted	12. desserdid ja jäätised		13. MUU _____ KIRJUTA		

Joogiks

1. kohv	2. tee	3. mahl	4. vesi või mineraalvesi	5. limonaad / / kali / koka	6. piim	7. hapupiim / keefir / vedel jogurt
8. kakao / shokolaad	9. energia- või spordijook	10. õlu	11. vein	12. lahja alkoholikokteil	13. kange alkoholi naps	14. muu _____

11. Milliseid jooke te joote tavaliselt päeva jooksul söögikordade vahel? Nimetage 2 peamist.

ÄRA LOE ETTE, MÄRGI ISE VASTUSED

1. kohv	2. tee	3. mahl	4. vesi või mineraalvesi	5. limonaad / / kali / koka	6. piim	7. hapupiim / keefir / vedel jogurt
8. kakao / shokolaad	9. energia- või spordijook	10. õlu	11. vein	12. lahja alkoholikokteil	13. kange alkoholi naps	14. muu _____

12. Kui sageli te sööte õhtul pärast päevatoimetusi sooja toitu kodus?

1. pea iga päev
2. 3-5 päeval nädalas
3. 1-2 päeval nädalas
4. pea mitte kunagi ⇒ JÄTKA K 14

13. Kuidas see õhtune soe toit on valmistatud? Jagage mõttes 100% kolme valmistamisviisi vahel kasutamise sageduse järgi

JÄLGI, ET KOKKU SAAKS 100%

1. valmistamine toorest/värskest algmaterjalist _____%
KUI SEE 100%, JÄTKA K 15
2. valmistamine pooltoodetest _____%
3. ostetud valmistoodete soojendamine _____%

14. Mil määral kasutate (peres) järgmisi poolvalmis- ja valmistooteid?				
	sageli	vahetevahel	harva	mitte kunagi
Paki- ja purgisupid	1	2	3	4
Einevorstid (sardell, viiner, grillvorst jms)	1	2	3	4
Pihvid, kotletid, frikadillid jms	1	2	3	4
Kalatooted, sh külmutatud paneeritud kalatooted	1	2	3	4
Paki- ja purgi pajaroad	1	2	3	4
Pizzad	1	2	3	4
Pirukad	1	2	3	4
Pelmeenid	1	2	3	4
Külmutatud pakiköögiviljad ja nende segud	1	2	3	4
Valmissalatid	1	2	3	4
Friikartulid	1	2	3	4
Külmutatud pagaritooted	1	2	3	4
Jäätis	1	2	3	4

<p>15. Milliseid järgmistest prae lisanditest te peamiselt tarbite? LOE ETTE Kas... 1. kartul 2. makaronitooted 3. riis 4. tatar 5. köögiviljad (aurutatud, keedetud, praetud, salatina)</p>	<p>Kõige enam nr _____ Teisena nr _____</p>
<p>16. Mis on teil koduse õhtuse sooja toidu menüü koostamisel oluline? Nimetage järgmisest loetelust kõige olulisem ja seejärel tähtsusest teine tegur. LOE NIMEKIRI ETTE ROTEERI LOETELU ÜLE ÜHE INTERVJUU PÖÖRATES JÄRJEKORDA: 1-7, SEEJÄREL 7-1 JNE 1. tervislikkus (sh mõne pereliikme erivajadused) 2. kättesaadavus poes 3. valmistamise kiirus 4. soodne hind 5. isiklikud maitse-eelistused 6. vaheldusrikkus/mitmekesisus 7. kvaliteet</p>	<p>Kõige olulisem nr _____ Teisena nr _____</p>

<p>17. Millisest kaupluseketist või ostukohast ostate kõige enam pere igapäevaseid toiduaineid? Kas see on....</p>	<p>Eesti variant (Lätis ja Leedus muudetakse) 1. Rimi 2. Maksimarket 3. Prisma 4. Selver 5. Muu super/hüpermarket 6. Konsum 7. Säästumarket 8. Maxima 9. Comarket 10. Muu kett 10. Muu Lähikauplus (väikepood) 11. Turg</p>
<p>18. Mis laadi tooted satuvad teil impulssostudeks, ehk tooted, mida te poodi minnes ei plaaninud osta, kuid ostate? Nimetage tüüpilisemad tooted või tooterühmad.</p>	<p>KIRJUTA 1 _____ 2 _____</p>

19. Millised järgmistest infoallikatest mõjutavad praegu teie toitumisviise, harjumuste ja maitseelistuste kujunemist?	Mõjutavad oluliselt	Veidi mõjutavad	Ei mõjuta
1. KOKARAAMATUD	1	2	3
2. TOIDU VALMISTAMISE ÕPETUSED JA RETSEPTID AJALEHTEDES JA AJAKIRJADES	1	2	3
3. SÕBRAD, TUTTAVAD, SUGULASED, KELLELT SAAB UUSI IDEID	1	2	3
4. TOOTETUTVUSTUSED JA DEGUSTEERIMISED KAUPLUSTES	1	2	3
5. ISIKLIKUD KOGEMUSED REISIDELT	1	2	3
6. REKLAAM MEEDIAS (televisioon, raadio, ajalehed, ajakirjad)	1	2	3
7. INTERNETILEHEKÜLJED JA FOORUMID	1	2	3
8. KOKASAATED TELEVISIOONIS	1	2	3
9. RESTORANID, PUBID, KOHVIKUD	1	2	3
10. ARSTIDE ETTEKIRJUTUSED JA SOOVITUSED	1	2	3
11. REKLAAM KAUPLUSTES (infomaterjalid/retseptilehed)	1	2	3
12. TOITUMISSPETSIALISTID	1	2	3

TOIDUAINETE KVALITEEDI KUVAND BALTI RIIKIDES

20. Milles seisneb teie arvates toiduainete kvaliteet? Milline märksõna või omadussõna teile kõigepealt keelele tuleb kui rääkida toiduainete kvaliteedist?	KIRJUTA				
	<hr/>				
21. Mil määral pöörate te kaupluses toiduaineid ostes tähelepanu nende päritolumaale?	Mitte kunagi	Väga harva	Vahetevahel	Üsna tihti	Alati
	1	2	3	4	5

22. Milline on teie hinnangul järgmistest maadest pärit toiduainete kvaliteet üldiselt, arvestades seda, mida te peate kvaliteedi all silmas?					
Kvaliteet on...	Väga madal	Pigem madal	Pigem kõrge	Väga kõrge	EI OSKA ÕELDA
1. Eesti toiduained	1	2	3	4	5
2. Läti toiduained	1	2	3	4	5
3. Leedu toiduained	1	2	3	4	5
4. Lääne-Euroopast pärit toiduained	1	2	3	4	5
5. Lõuna-Euroopast pärit toiduained	1	2	3	4	5
6. Ida-Euroopast pärit toiduained	1	2	3	4	5
7. Venemaalt ja Ukrainast pärit toiduained	1	2	3	4	5

23. Nüüd loetlen teile ette rea toiduaineid ning palun teil hinnata nende kvaliteeti sõltuvalt päritolumaast

Hinnanguvariandid on järgmised: hea (+) keskmine (0) halb (-) EI OSKA ÖELDA (?)

LASE HINNATA KÕIK READ LÄBI

	Eesti	Läti	Leedu
1. Piim, keefir, koored	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
2. Kohupiimad, kohupiimakreemid, kohukesed kohupiimatooted	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
3. Jogurtid ja jogurtijoogid	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
4. Juustud ja sulatatud juustud	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
5. Väi	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
6. Saiad-leivad	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
7. Maitsestatud ja maitsestatamata värske liha - hakkliha, praed, grill-lihad	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
8. Vorstid: vorstid, viinerid, sardellid	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
9. Pihvid, kotletid, frikadellid	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
10. Majonees, ketchup jm kastmed	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
11. Valmistoidud	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
12. Köögiviljakonservid	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
13. Jäätis	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
14. Mahlad	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?
15. Maitseained	+ 0 - ?	+ 0 - ?	+ 0 - ?

TAUSTANDMED

Sugu	Vanus	Rahvus	Liikmeid teie leibkonnas
1. Mees 2. Naine	_____ (aastat)	1. eestlane/lätlane/leedulane 2. venelane 3. muu	1 2 3 4 5 ____
Olete peres peamine igapäevane toiduvalmistaja?		Olete peres peamine igapäevaste sisseostude tegija	Kui suur on Teie pere keskmine sissetulek ühe liikme kohta kuus? Liitke kõikide pereliikmete netotulud ja jagage pereliikmete arvuga. 1. alla 4000 krooni 2. 4001-6000 3. 6001-8000 4. 8001-10000 5. 10001-12 000 6. üle 12 000 krooni Lätis-Leedus kasutame 2008 a uuringu vahemikke
Kes Te olete peamiselt? 1. Palgatöötaja 2. Talunik 3. Vabakutseline 4. Ettevõtja, FIE 5. Õpilane, üliõpilane 6. Kodune 7. Töötu 8. Pensionär 9. Muu /täpsustage/ _____			